

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI
SPOR YÖNETİM BİLİMLERİ PROGRAMI

**ÖZERKLEŞMENİN SPOR FEDERASYONLARI AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Selda KOCAMAZ

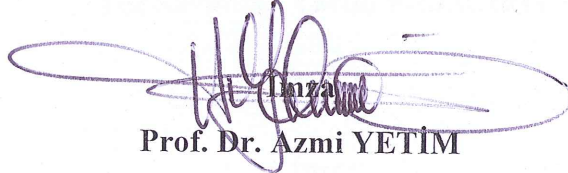
Tez Danışmanı
Yrd. Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU

ANKARA
Eylül 2011

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı Spor Yönetim Bilimleri Yüksek Lisans
Programı çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma aşağıdaki jüri tarafından
Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 24/10/2011

İmza

Prof. Dr. Azmi YETİM

Gazi Üniversitesi

Jüri Başkanı

İmza
Yrd. Doç. Dr. Tekin ÇOLAKOĞLU
Gazi Üniversitesi

İmza
Yrd. Doç. Dr. Hakan SUNAY
Ankara Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Kabul Ve Onay	i
İçindekiler	ii
Tablolar Listesi	iv
Kısaltmalar	v
Önsöz	vi
1. GİRİŞ	1
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Özerklik Kavramı	4
2.1.1.Özerkliğin Amacı	8
2.1.2. Özerkliğin Unsurları	11
2.1.2.1.İdari Unsurlar	11
2.1.2.2. Mali Unsurlar	12
2.2. Tarihsel Süreçte Türk Spor Yönetimi ve Federasyonlar	13
2.2.1. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (1922–1936)	13
2.2.2. Türk Spor Kurumu (1936- 1938)	16
2.2.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1938-1986)	17
2.2.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1986-2011)	19
2.2.5. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2011-)	20
2.3. Spor Federasyonlarında Özerkleşme Çalışmaları	21
2.3.1. Özerklik Öncesi Spor Federasyonları	21
2.3.2. Özerk Spor Federasyonları	25
2.3.2.1 Türkiye Futbol Federasyonu	27
2.3.3. Bağımsız Spor Federasyonları	29
3. GEREÇ ve YÖNTEM	30
3.1. Araştırma Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu	31
3.3. Veri Toplama Aracı	32

3.4. Verilerin Toplanması	32
3.5. Verilerin Analizi	33
3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik	35
4. BULGULAR	37
5. TARTIŞMA	86
6. SONUÇ	111
7. ÖZET	115
8. SUMMARY	116
9. KAYNAKLAR	117
10. EKLER	125
Ek 1. Görüşme Soruları	125
Ek 2. Anayasa Mahkemesi Kararı	128
Ek 3. Gençlik Ve Spor Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname KHK/638	155
Ek 4. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 6215 madde 10(Bağımsız Federasyonlar).	174
11. ÖZGEÇMİŞ	184
12. TEŞEKKÜR	185

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Görüşmecilerin Demografik Bilgileri	37
Tablo 2: Federasyonların Özerkleşme Öncesi ve Sonrası değişimlerine İlişkin Bulguların Dağılımı	38
Tablo 3: Federasyonların Özerklik Öncesinde ve Sonrasında Personel İstihdamına ve Performansına İlişkin Cevapların Dağılımı.	40
Tablo 4: Özerkleşme Öncesi ve Sonrası Getirilen Denetim Uygulamalarına İlişkin Cevapların Dağılımı	42
Tablo 5: Özerklik, Federasyonlar-Spor Kulüpleri arasındaki İlişkileri nasıl etkiledi Sorusuna Verdiği Cevapların Dağılımı	44
Tablo 6: Özerklik Öncesi ve Sonrası Federasyonların Gelir Kaynaklarındaki Değişime İlişkin Cevapların Dağılımı	47
Tablo 7: Federasyonların Özerkleşmesinin Gider Kalemleri Üzerine Etkisi Sorulduğunda Verilen Cevapların Dağılımı	50
Tablo 8: Özerklik Öncesi Ve Sonrası GSGM Tarafından Federasyonlara Verilen Bütçeye İlişkin Görüşleri	52
Tablo 9: Özerklik Öncesi ve Sonrası, Federasyonlar Tarafından, Spor Tesislerinin Kullanım Haklarına ilişkin Cevapların Dağılımı	55
Tablo 10: Özerklik Öncesi ve Sonrası Federasyonların Lisanslı Sporcu Sayılarındaki değişim	57
Tablo 11: Özerkleşme Sonrası Federasyonlar Tarafından Düzenlenen Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlardaki Başarı Değerlendirmeleri	60
Tablo 12: Özerkleşme Sonrası Federasyonların lisanslı Sporcularının Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlardaki Başarıları Durumları	63
Tablo 13: Özerk Federasyonların İşleyişine Siyasetin Müdahalesine İlişkin Görüşleri	68

KISALTMALAR

DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
DDK	: Devlet Denetleme Kurumu
TİCİ	: Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı
TSK	: Türk Spor Kurumu
BTGM	: Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü
GSGM	: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu
BTSGM	: Beden Terbiyesi Spor Genel Müdürlüğü
FIFA	: Uluslararası Futbol Federasyonları Birliğidir.
UEFA	: Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (Union of European Football Associations)

ÖNSÖZ

Türk spor teşkilatlanmasında değişim ihtiyacının yaşandığı günümüzde, özerk spor federasyonlarının, özerklik kazanmalarıyla, Türk spor teşkilatına ve federasyonlara getirilerinin tespit edilmesi ve gereğinin yapılması gerekmektedir. Sporun her yönüyle kalkınabilmesi, amaçlarını gerçekleştirebilecek seviyeye çıkması, iyi bir teşkilatlanmanın varlığına ve iyi bir yönetim modelinin uygulanabilirliğiyle mümkündür.

Buradan hareketle bu çalışmada, spor federasyonlarının özerklik kazanmalarıyla birlikte yaşanan değişim ve sonuçlar incelenmeye çalışılmıştır.

Selda KOCAMAZ

Ankara 2011

1. GİRİŞ

Hızlı değişme, günümüzün en önemli özelliklerinden biridir. Her gün karşılaşılan yenilikler toplumun yapısını ve de hayat koşullarını aynı hızla değiştirmektedir. Zamanla eski yöntemler geçerliliğini, bazı kavramlar da önemini kaybetmektedir. Bunun tabii sonucu olarak da yeni sorunlar çıkıyor karşımıza. Hızlı değişimle önümüze gelen bu sorunlar yeniden ele alınmayı, değişik yönlerden incelenerek çözölmeyi bekliyor¹.

Bu nedenle, yeni problemlerin çok yönlü değerlendirilmesi, diğer konularla ilgisinin araştırılması gerekmektedir. Günümüz problemlerine yüzeysel bakma ve ön düşüncelerle çözüm arama şansı kalmamıştır. Değişim, hemen her konuya yeni boyut kazandırmıştır.

Bu değişim ölkelerin spor politikalarını da etkilemiştir. Spor politikası; ölkede insanların yararına, en verimli şekilde ulaştıracak sistem, organizasyon, yönetim, eğitim ve finans yapılanmasının ana çekirdeğini oluşturan, bilimsel gerçeklere dayalı anlayışı temel almalıdır. Her yaştaki ölkede insanının, çağdaş anlamda spor hizmetlerinden yararlanabilmesi günümüz koşullarına uygun bir spor yapılanması ve spor yönetimi ile gerçekleşebilir².

Spor yönetimi; devletin spor politikalarını ve yeterli organların bu politikalar doğrultusunda tespit ettiği, sporun genel ve özel amaçlarını gerçekleştirmekle yükümlüdür³. Spor politikasının ilk ve en önemli amacı sporun topluma yaygınlaştırılmasıdır. Bu amaç; Anayasa, Hükümet programları, Kalkınma planları, Spor Şuraları, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) raporları, Devlet Denetleme Kurulları (DDK) raporları ile desteklenmeye çalışılmaktadır.

Anayasamızın 59'uncu maddesinde yer alan "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur"⁴ hükmü ile sporu devlet vatandaşlar için bir hak kendisi için de bir görev olarak görmektedir. Ancak anayasamızda yer alan bu maddeye rağmen spora katılım ve spor yapma hakkının yaşamda karşılığını bulamadığı da bir gerçektir⁵.

Türk spor yönetiminde, sporun sevk ve idaresinde ana hizmet birimleri olarak faaliyetlerini sürdüren spor federasyonlarına da belli sorumluluklar düşmektedir⁶. Spor federasyonları, bulundukları ülkenin coğrafi sınırları içinde, ilgili oldukları spor branşının veya branşlarının gelişim, yönetim ve denetiminden sorumlu kuruluşlardır⁷.

Spor yönetiminin yeniden yapılandırılması tartışmalarında üzerinde en çok durulan konunun da spor federasyonlarının özerkliği olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Spor Genel Müdürlüğü, kendi görev alanı içine giren ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarının düzenlenmesini, bünyesinde yer alan spor federasyonları vasıtasıyla gerçekleştirmektedir.

Bu nedenle, Türkiye'de spor federasyonları, her ne kadar bir üst kuruluşa bağlı olsalar da, faaliyetlerinde etkin ve verimli olabilmek, çabuk ve bağımsız karar alabilmek için idari ve mali açıdan serbest hareket edebilecekleri bir yapıda en iyi biçimde çalışmalarını sürdürmeleri gerekmektedir⁸.

Günümüzde sporun sevk ve idaresinden sorumlu olan Spor Genel Müdürlüğü 1938'den günümüze kadar üç kez Başbakanlığa iki kez Milli Eğitim Bakanlığı'na bir kez de Spor Bakanlığına bağlanmış olması ve

son olarak 2011 yılında tekrar Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması, teşkilatlanma konusunda arayışların halen devam ettiğini göstermektedir.

Geçmiş dönemlerin ortak sayılabilecek bir özelliği sporun genel siyasal, toplumsal, ekonomik ve kültürel parametreler karşısında bir türlü bağımsızlık kazanamadığıdır. Ayrıca bu durum, spor teşkilatlanmasında en iyi bulmanın yolu olarak deneme-yanılma yönteminin seçildiğini göstermektedir. Hâlbuki deneme-yanılma yöntemi, teşkilatlanmanın iyileştirilmesinde en pahalı yöntemlerden birisidir⁹. Teşkilatlanmada köklü değişikliğe gitmeden önce hangi uygulamanın daha etkin ve verimli olacağının araştırılması gerekir. Bu da olmadığı takdirde bir takım pilot uygulamalar yapılmak suretiyle yeni teşkilat şeklinin başarı durumu test edilebilir. Daha sonra yapılacak olan köklü değişiklikler, bu araştırma ve pilot uygulamaları sonuçlarına göre yapılmalıdır. Böylece hem kaynak israfı önlenmiş hem de etkin ve verimli bir teşkilat uygulaması gerçekleştirilmiş olacaktır¹⁰.

O halde, Türkiye’de sporun genel toplumsal ve siyasal değişmelerin sebep ve sonuçlarına paralel olarak geliştirecek, kendi bağımsız kurumlarıyla onu ayakta tutacak türde yapılaşmasına engel olmayacak sağlam bir zemini hazırlama gereği bulunmaktadır⁹.

Bu çalışmada Türkiye’de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonlarının özerklik öncesinde ve sonrasında idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolü, değişimi ve sonuçları araştırılmaya çalışılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Özerklik Kavramı

Chambers Etimoloji Sözlüğü'ne göre özerk kelimesi köken olarak Yunanca 'ben' anlamına gelen 'autos' kelimesi ile 'yasa' anlamına gelen 'nomos' kelimelerinin birleşmesinden (autonomos) oluşmaktadır. İngilizce' de ise en erken 1623 yılına ait kaynaklarda görülen 'autonomy' kelimesinin Fransızca 'autonomie' kelimesinden ödünç alındığını ve kelimenin bağımsızlık, kendi kendini yönetme' anlamına geldiği görülmektedir¹¹.

Türk Dil Kurumunun yapmış olduğu tanıma göre "özerklik; Bir topluluğun, bir kuruluşun ayrı bir yasaya bağlı olarak kendi kendini yönetme hakkı muhtariyet, otonomi" olarak tanımlanmıştır¹².

Sözlük anlamının dışında özerklikle ilgili birçok kaynakta farklı tanımların yapıldığı görülmüştür. Bu tanımlamalardan bazıları şöyledir.

Hukuki bir terim olarak özerklik, tüzel kişiliğe sahip bir kuruluşun kendi kurallarının bir kısmını veya tamamını bizzat kendisinin belirleyebilmesi ya da devletçe konulan kuralların sınırları içinde serbestçe hareket edebilme imkânına sahip olmasıdır¹³.

Diğer bir tanım olarak, özerklik "bir kişinin, bir topluluğun, kendi uyacağı yasayı kendisinin koyması olarak tanımlanmakta ve bu

anlamda kurumun kendine özgü bir yasasının bulunması, üst makamların koydukları kurallara uyma yerine, kendi kendini yöneten bir kuruluş olması nedeniyle tüzeli ve töresel bir özgürlük" olarak da ifade edilmektedir¹⁴.

Bir başka ifade ise Muhtariyet (Autonomie) sözcüğünün tam karşılığı olarak kullanılan özerlik, bir toplumda demokratik hükümet etmenin gerçekleşmesinde ve insan hak ve hürriyetlerinin korunmasında bazı kurumlar için temel bir unsur sayılmakta, bazı hizmetlerin bu tür kurumlar aracılığı ile yürütülmesinde ülke çıkarları yönünden yarar sağlamasıdır¹⁵.

Özerklik, merkezden yönetimin ve bürokratik çalışmanın sakıncalarını gidermek veya azaltmak için düşünülen bir yönetim biçimidir. Özerklik kurumların kendi öz sorumlulukları altında ve ülke yararları doğrultusunda, kendi hizmetlerini düzenleme haklarıdır¹⁶.

Devletin dışında kalan, kamu tüzeli kuruluşlarının, Anayasanın ve kanunların kendilerine tanıdığı yetkiler çerçevesinde görevlerini yaparlarken, hizmetlerin gerektiği mali imkânlarla, ayrı bir bütçeye ve karar organlarına sahip olmaları da özerklik olarak tanımlanmaktadır¹⁷.

Özerklik kavramı yazarlar tarafından biraz farklı formüle edilse de "kendi organları eliyle iş görebilme serbestliğinin" altı çizilmektedir. Yukarıda açıkladığımız tanımlardan da yola çıkarak ortak nokta olan bir yasaya sahip olunması ve bu yasaların çizdiği çerçeveler içerisinde kendi kararlarını alabilmesidir¹⁸.

Bu bağlamda bir kurumun özerk sayılabilmesi için kurumsal yapılanmada ve karar vermede bağımsız hareket edebilme yeteneğinin bulunması gerektiği önkoşul olarak ileri sürülebilir. Kanun ile kurulmuş bulunan ve tüzel kişiliğe haiz olan 'özerk' kurumlar yasa ile belirlenmiş faaliyet alanları içinde kendi başına karar alabilme, düzenleme yapma, örgütsel iç yapılanma, personel alımı, bütçe yapımı ve harcamaya ilişkin konularda kendilerinin karar vermeleri nedeniyle özerk olarak ifade edilirler.

Kamu yönetimindeki katı merkeziyetçi anlayışı yumuş atamak için geliştirilmiş bir kavram olan özerklik, bağımsızlıktan farklıdır¹⁹. Özerk kurumların bağımsızlığından asıl anlaşılması gereken ise yukarıda sayılan özellik ve yetkilerle oluşturulmuş olan bir kurumun idari, mali ve içeriksel olarak çalışanların her türlü siyasi baskı, tehdit ve tesirden uzak olarak çalışmalarının yerine getirebilme güvencesine sahip olmalarıdır. Bu bağlamda özerk kurumların görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için özellikle finansal konularda yeterli ve düzenli kaynağa sahip olmaları, bu kurumların özerkliklerini tesis etme ve yaşatmaları için oldukça önemlidir. Bütçeleme ve finansal konularda gerekli özerkliğe sahip olmayan bir kurumun diğer konularda da özerk olması beklenmemelidir.

Yukarıdaki ifadelerden de anlaşılacağı üzere bir kurumun özerkliği ile ifade edilmeye çalışılan şey, kurumun hem organları hem de faaliyetleri üzerinde siyasi iktidarın ve diğer idari mercilerin bir denetiminin olmaması, başka organların onlara emir, talimat ve telkin verememesi anlamına geldiği görülür. Ancak bu anlamıyla 'özerklik' hiç kimsenin ve hiçbir makamın denetimine tabi olmadan 'kendi başına buyruk' olma şeklinde değil, modern ve özel bir özerklik olarak algılamak gerekir²⁰.

Söz konusu kurumların bu konumları görevlerini ve yetkilerini yanlış veya kötüye kullanarak keyfi işlem ve eylem yapmalarına imkân vermediğini de peşinen söylemek gerekir. Böyle bir durumun gerçekleşmesi durumunda hukuka aykırı işlem ve eylemlerin yargı denetimi kapsamında bulunması kamunun sahip olduğu özgürlüklerin güvencesi olarak görülmektedir¹¹.

Özerkliğin sınırları vardır ve olmalıdır. Özerkliğin sınırı, millî çıkarların temel alınması, hiç bir şeye feda edilmemesidir. Özerkliğin sınırı, mevzuata (Anayasa, kanunlar, tüzük ve yönetmeliklere, Uluslararası antlaşmalara aykırı karar ve uygulama içine girmemektir. Özerkliğin sınırı yine özerkliğin kendisidir. Özerkliğin anlam, amacı ve hedeflerine yöntemlerine uygun kullanılmamasının bedeli özerkliğin ta kendisi olup, yanlış ve keyfi kullanımı özerkliğin zedelenmesine hatta kaldırılmasına yol açabilir. Özerkliğin koruma zırhına bürünüp daha etkin ve daha verimli hizmet sunmak yerine özerkliğin kötüye kullanılması (kişilere, gruplara, toplum kesitlerine yararlar hedeflemek) politize olmak da özerkliği özünden sarsar ve varlığını tartışılır hale getirir.

Özerklik kavramı üç temel faktörü bünyesinde barındırır. Bunlar; kamu tüzel kişiliği, kurumun bağımsızlığı ve devlet denetimidir. Bir kurumun özerkliğinden söz edebilmek için ön koşul, söz konusu kurumun bir tüzel kişi olmasıdır. Diğer bir ifadeyle merkezi örgütlenmeden ayrı bir hukuksal varlığa (kamu tüzel kişiliğine) sahip olmayan kuruluşların özerkliğinden söz edilemez. Öte yandan tüzel kişiliğe sahip kamu kuruluşlarının bağımsız olması gerekir. Ancak buradaki bağımsızlık mutlak anlamda bağımsızlık değildir. Esasen özerk kuruluş özerklik kavramının çağrıştırdığının aksine, ilgili bulunduğu kamu yönetimiyle sıkı ilişkilidir. Bu kuruluşlar merkezi yönetimden ne kadar uzaklaşırsa uzaklaşırlar sonuçta doğrudan olmasa bile, dolaylı olarak devlet yönetimi kapsamında yer alırlar.

Nihayet özerk kuruluş kendine ait serbest alanda, kendisine tanınan yetki ve sorumluluk sınırları çerçevesinde işlevini yerine getirirken, her devlet kurumu gibi merkezi yönetimin denetlenmesi doğaldır¹³.

Yazılanlardan da anlaşılacağı üzere Kurumların özerkliği, nispi anlamda bir özerkliktir. Aksini düşünmek, gerek özerk kurumların ortaya çıkış nedenlerini ve temel felsefelerini gerekse gelişmiş dünyada bu kurumların nasıl çalıştıklarını yeterince bilmemek anlamına gelir²¹.

Özerklik kavramı kamu yönetimi açısından ele alındığından kuruluşların kendi sorumlulukları altında ve ülke yararları doğrultusunda kendi hizmetlerini düzenleme haklarını anlatır. Merkezden yönetimin ve bürokratik çalışmanın sakıncalarını gidermek veya azaltmak için düşünülen idari bir araç olan özerklik hem demokratik katılımın gelişmesiyle ilgili bir özellik olarak karşımıza çıkmakta hem de hizmetlerin aksatılmasına ve yürütmenin geciktirilmesine yol açan yetkilerin tek elde toplandığı kararların üst düzey merkezi organlar tarafından alındığı kurumlar yerine, yürütmede sürat, etkinlik ve verimlilik sağlayan, uygulayıcıların yönetim de söz sahibi oldukları, daha serbest ve esnek hareket edebilen kurumları esas alan temel özellik olarak bahsedilmektedir²².

2.1.1.Özerkliğin Amacı

Özerklik başlı başına bir amaç değildir. Belirli kamusal görevlerin ve işlerin daha iyi yapılabilmesi, yetkilerin daha iyi kullanılabilmesi için bir araçtır²¹. Özerklik hizmetlerde etkinliği ve verimliliği gerçekleştirme aracıdır. Etkinlik ve verimliliğin sağlanması için girişilecek tüm reformlar, yeniden düzenlemeler özerklikle bağdaşır²³.

Gerek Merkeziyetçiliğin gerekse Ademimerkeziyetçiliğin sakıncalarını gidermek ve en aza indirmek amacıyla, kurumların kendi sorumlulukları altında ülke genel çıkarlarına uygun olmak kaydıyla, kendi hizmetlerini bizzat kendilerinin düzenleme haklarını içeren bir yönetim biçimidir.

Özerkliğin boyutları, ülkedeki anayasa ve yasaların çizdiği sınırlar içinde kalır. Yasaları olumsuz yorumlayarak, ülke çıkarlarına ters kararlar almak ve bu doğrultuda uygulamalar yapmak özerklikle bağdaşmamaktadır. Dolayısıyla, özerklikteki amaç hizmetlerin daha iyi yürütülmesidir. Bu nedenle, hizmetler daha iyi yürütülsün diye bazı kurumlara özerklik tanınmıştır.

Gerçekten özerklik hizmetlerin basit, etkin ve ucuz görülmesini sağlar, gecikmeleri önler. Kurumların zarar yerine kâr etmelerini sağlar. Politik baskı ve müdahaleleri önler. Gereksiz personel ve malzeme kullanılmasına engel olur. Birçok kamu iktisadi teşebbüslerimizin fazla personel ve malzeme kullanmaktan dolayı zarar etmeleri bu kurumlara dışarıdan politik baskılar yapılmasındandır.

Görevlerini ve işlerini iyi ve etkin yapamayan, yetkilerini uygun biçimde kullanamayan ya da başarılı olmayan/olamayan bir özerk kurumun görev ve yetkileri ile örgütlenme biçiminin gözden geçirilmesi ve yenilenmesinden de daha doğal bir şey yoktur. Hatta bir özerk kurum başarılı bile olsa piyasalardaki gelişmeler ile yaklaşımlardaki değişimler yeniden yapılanma gereğini ortaya çıkarabilir.

Günümüzde özerk kurum kurmanın en önemli gerekçelerinden birisi 'uzmanlığı olan bir kurum kurmak' ile 'hesap verilebilirliği olan bir kurum yaratmak' olarak ifade edilebilir. Uzmanlığı olan

bir kurum yaratmanın nedeni hızla değişen ve teknik olarak karmaşıklaşan alanlarda ise iki ana unsura dayanmaktadır: birinci temel unsur özerk kurumun olabildiğince şeffaflaşmasıdır: ikinci unsur ise özerk kurumun her kesimden gelen eleştiriye açık olması ve bunu içine sindirmesidir²¹.

Özerk kuruluşların denetimi, hizmetlerin gereği gibi yürütülmesinde etkin bir araçtır. Denetim, devlet hizmetleri ile çelişkiye düşen, birliği, bütünlüğü bozan ve hizmetlerin sürekliliği ilkesini zedeleyen uygulamalara engel olur. Denetimin özerk kurumun kendi oluşturduğu organlar tarafından gerçekteştirilmesi temel ilkedir. Bu yönden iç denetim yani denetimin yine özerk kurumun kendisi tarafından gerçekteştirilmesi yöntemi en etkili ve yararlı denetim biçimidir²⁴. Nitekim Devlet, özerk kuruluşları, kanunların öngördüğü usul, şekil ve esaslara göre denetlemektedir¹⁷.

İç denetimin özel kuruluşlarda en etkili denetim biçimi olmasına karşın denetimin tarafsızlığı yönünden herhangi bir yanlış anlaşılmaya mahal vermeksizin bir üst denetimine açık olması durumu daha da şeffaf hale getirecektir.

İç denetim özerk kuruluşun etkinliğine, saygınlığına bir zarar gelmeksizin ve tarafsız olarak gerçekteştirilebilir. Özerk kuruluşların yalnız kendi organları tarafından denetimi yeterli değildir. Bazı çalışmalarının ve uygulamalarının ulusal düzeyde denetlenmesi de bir zorunluluktur. Bu kurumların masraflarına katlanan vatandaşları temsil eden Yasama organlarını ve hükümetlerin ulus adına denetim hakları doğaldır¹⁵.

2.1.2. Özerkliğin Unsurları

Bir yönetim sistemi içerisinde özerklik; bir alt sistemle, bir üst sistemin ilişkisini düzenleyen bir ilke olarak düşünüldüğünde, üst sisteme göre; alt sistemin çeşitli fonksiyonlarına göre özerklik farklı tanımlar ve özellikler kazanmaktadır. Bu bakımdan; kurumlar açısından genel olarak özerkliği mali ve idari özerklik olmak üzere iki ayrı açıdan incelemek mümkündür.

İdari özerklik, özerk kuruluşların kendi organları aracılığı ile serbest olarak karar alabilmelerini ifade etmektedir. Günümüzde, bu karar organlarının atama ile değil, seçimle oluşturulmaları da idari özerkliğin bir ön koşulu olarak kabul edilmektedir. Ancak, geçmişte olduğu gibi, günümüzde de bu durumun pek çok istisnasına rastlanılmaktadır²⁵.

Mali özerklik ise; özerk kuruluşların ayrı malvarlığına sahip olabilmelerini ve kanunların öngördüğü esaslar çerçevesinde kendi organlarının kararlarına dayanarak harcama yapabilmelerini öngörmektedir. Mali özerklik; bir kamu tüzel kişinin kendi kaynaklarından serbestçe yararlanarak kendi harcamalarını yönetmesi durumudur.

Kurum ya da kuruluşların özerk yönetim anlayışlarını ve uygulamalarını idari ve mali etmenler yönünden ele almakta yarar vardır²³.

2.1.2.1.İdari Unsurlar

Özerk bir kuruluş kesin kararlar alabilmelidir. Bu kuruluşların aldıkları kararlar üst makamların ön iznine ve onayına bağlı olmamalıdır. Gerçek bir özerklikten söz edebilmek için kurulusun yönetimine bu karar

serbestliğinin tanınmış olması gereklidir. Dolayısıyla, alınan bir karar üst makamın onayına sunulursa gerçek anlamda bir özerklikten söz etmek mümkün değildir¹⁶.

Karar alacak makamlar hiçbir baskı olmaksızın karar organlarını oluşturmalıdır. Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbestliğine bağlıdır. Durumu anlama, sorunu saptama ve tanımlama, seçenekler, bulma ve değerlendirme, en uygun seçeneği seçme ve uygulama sürecinden oluşan karar alma, gerek yönetsel ve gerekse örgütsel eylemin odağını oluşturur²⁶.

2.1.2.2. Mali Unsurlar

Özerklik verilen kuruluşlar, mali kaynaklarını kendi ihtiyaçlarına göre ayarlayabilmeli ve gerekli harcamalarını üst makamların izni olmadan yapabilmelidir. Yalnızca devletin verdiği yardımlarla yönetilen kuruluşlar, çalışmalarını genişletmekte tam bir serbestliğe sahip değildir. Böyle durumlarda, çalışmanın kapsamı merkezin verdiği yardımlarla büyük ölçüde sınırlandırılmış olur. Özerk kuruluşlar, karar alma ve aldıkları kararları uygulama hakkına sahiptirler. Karar alacak makamlar, hiç bir baskı olmaksızın karar organlarını oluşturabilirler. Karar alma özgürlüğünün gerçekleşmesi, karar organlarının serbestçe oluşumuna bağlıdır. Özerklik için yalnız Özerk kuruluşların serbestçe oluşturdukları veya seçtikleri organlar tarafından karar alma hakkına sahip olmaları yeterli değildir. Bunların mali Özerkliğinin de yani harcamalarında da merkezi idarenin baskısı olmaksızın harcama yapmaya yetkili olmaları gereklidir¹⁶. Diğer yandan, özerk yönetimlerin kendi yetkileri içinde serbestçe kullanabilecekleri, yeterli kaynaklara kavuşturulması ve bu kaynakların yasal ve anayasal sorumluluklarıyla orantılı olması gerekmektedir²⁵.

2.2. Tarihsel Süreçte Türk Spor Yönetimi ve Federasyonlar

Bugünkü Türk spor yönetimi ve örgütsel yapısı tarihsel bir gelişme süreci sonunda ortaya çıkmıştır. Hiç şüphesiz Türkiye’de sporun ilk örgütlenme çalışmalarından bugüne zaman içinde beliren ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçları karşılamak üzere yapılan değişikliklerle bir gelişme süreci yaşanmıştır. Bu süreç genel çizgileri ile ele alındığında Türkiye’de spor yönetiminin yakın tarihsel gelişimi de göz önüne gelecektir⁸.

Günümüzde bu teşkilatlar zincirinin kitlelerle muhatap olan son halkasını kulüpler, federasyonlar, gençlik ve spor il ve ilçe müdürlükleri oluşturmaktadır⁹.

2.2.1. Türkiye İdman Cemiyeti İttifakı (1922–1936)

Türkiye’de sporun sevk ve idaresi, 1922 yılında 16 spor kulübünün birleşerek oluşturdukları bağımsız, özerk ve yerinden yönetim anlayışına sahip Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) ile başlar²⁷.

Kuruluş süreci 22 Mayıs 1921’de başlayan TİCİ 22 Mayıs 1922’de Cemiyetler Kanunu’na göre tescil işlemleri tamamlanarak kurulmuştur²⁸.

TİCİ’nin görevleri arasında; Türkiye’de beden Terbiyesi ve Sporu fenni esaslarına göre yaymak mükemmelleştirmek, Türk sporunu yurt içinde ve dışında temsil etmek, Amatörlüğü teşvik etmek ve kurmak, Ülke için müsabakalar tertip edip birinciliği tayin etmek ve rekorları tespit etme, Gerekli kanunların çıkarılması için girişimde bulunmak, Uluslararası

müsabakalarda Türk sporunu temsil etmek, Sporlara ait yeni kuralları yayınlamak, Spor bölgelerini belirlemek, Sporda başarı elde edenlere mükâfat vermek, yavaş yavaş spor sahalarını tesis etmek, Sporla ilgili faydalı yayın yapmak, Yabancı spor teşkilatlarıyla ilişkide bulunmak, İlk Beden Terbiyesi Yüksek okul kurulması ve memlekette uzman spor adamı yetiştirilmesine vesile olmak gibi birçok sorumluluğu üstlenmiştir²⁹.

TİCİ genel kongre, genel merkez ve federasyonlardan oluşan merkez; mıntika kongresi, mıntika merkez heyeti ve mıntika idman heyetinden oluşan taşra teşkilatıyla ülke düzeyinde ademimerkeziyetçi bir teşkilat örneğidir⁹.

TİCİ'nin Türk spor yönetiminde resmen etkin olmaya başlamasından hemen sonra 1923'de Türkiye Futbol Federasyonu'nun kurulması suretiyle, TİCİ'nin federasyon kurma görevi fiili olarak başlamıştır³⁰. Ancak, arada çok önemli bir gelişme olmuş, kurulması düşünülen teşkilâtın yalnız futbol değil, yapılan bütün spor dallarını kapsamı zorunlu kılınmıştır²⁸.

TİCİ'nin ülke düzeyinde bir teşkilat olması, 1922 yılı öncesindeki yalnız tek sporlu teşkilatların aksine, çok sporlu olması ve Türkiye'de ilk biçimsel spor yönetimini uygulaması sebebiyle modern anlamda spor teşkilatlanması olarak değerlendirilebilir. Çünkü, 1924 Paris Olimpiyat oyunlarına katılabilmesi için atletizm, güreş, bisiklet, eskrim, halter, dallarında spor federasyonları kurularak uluslararası federasyonlara üye olmuşlardır³¹.

Ayrıca olimpiyatlardan sonra boks, kürek, yüzme ve yelken, binicilik, atıcılık, basketbol, voleybol, kayak federasyonları da TİCİ döneminde teşkilatlanmıştır²⁸.

TİCİ, temelde, aşağıdan yukarıya seçimle ve federe birimlerin (kulüplerin) bir üst basamağa federatif yetkiler devretmesiyle oluşan bir örgütsel yapıdır. Bu yapısıyla TİCİ, bugün bile, spor yönetimi ile ilgili yapılan tartışmaların temel konusunu teşkil eden “özerk spor yönetimi” modeli için örnek teşkil etmektedir. Gerçekten de, TİCİ, “kendi kendisini yönetme yeteneğine sahip olan Avrupa’nın devlete ve hükümete karşı bağımsız olarak kurduğu, çok sporlu ve çok kulüplü federatif spor birliklerinin Türkiye’deki benzeridir”⁸.

Bu durumdan da anlaşıldığı gibi, idari, siyasi ve iktisadi alanda hiçbir bakanlığa bağlı olmaması, kendine özgü karar organlarının bulunması, aldığı kararları uygulayabilmesi ve gelirlerini harcayabilme yetkisine sahip olması bakımından, özerk bir kuruluş olmasıyla TİCİ’nin tam manasıyla demokratik ve âdemimerkeziyetçi bir spor teşkilatı olduğu anlaşılmaktadır³². TİCİ, ülkemizde bugün de çağdaş yoğunlukta görülen sporda demokrasi özlem ve hareketlerine, katkıda bulunmuştur²⁹.

14 yıl özerk yapısı ile çalışmalarını sürdüren TİCİ, savaştan yeni çıkmış Türkiye’nin o günkü imkan ve şartları, 1929 yılında tüm dünyayı saran ekonomik kriz ve TİCİ’nin finansal kaynaklar açısından merkezi idareye bağlı olması, üstlendiği misyonu devam ettirmesini engellemiştir²⁷. TİCİ’nin mali açıdan devlete bağılılığın ortaya çıkardığı problemlere sporda gereken otoriteyi sağlayamayışı da eklenince birliğin idari ve siyasi özerkliği çıkmaza girmiş ve 1936 yılında yerini “yarı-resmi” Türk Spor Kurumu’na (TSK) bırakmıştır⁹.

2.2.2. Türk Spor Kurumu (1936- 1938)

TİCİ, 13-18 Şubat 1936 tarihleri arasında toplanan 8.genel kurulunda TİCİ'nin adı TSK olarak değiştirilmesiyle oluşan aynı kurultayın son gün kararıyla Cumhuriyet Halk Partisi örgütüne bağlanan merkezi anakarada bulunan bir tüzel kişiliktir.

1936-1938 yılları arasında sporun sevk ve idaresinden sorumlu TSK kuruluş safhasında hiç bir bakanlığa bağlı olmaması, kendine özel ve seçimle iş başına gelen organların bulunması ve gelirlerini harcama yetkisine sahip olması nedeniyle idare anlayışı, hizmet bakımından yerinden yönetim esası üzerine kurulmuştur³³.

Kuruluş Amacı, Kanun nizamnamesinin birinci maddesinde “Türkiye’de sporun milli ve fenni esaslara göre yayılmasına ve yükselmesine çalışır, Türk sporculuğunu yurt içinde ve dışında temsil eder” şeklinde yer almıştır. Yurdu korumayı üstün amaç bilen genç ve bu uğurda bütün varlıklarını vermeye hazır olan sporcu gençlik yetiştirmeyi sporun milli ve teknik esaslara göre yayılması ve yükselmesini sporu yurt içinde ve yurt dışında temsil etmeyi amaçlar³⁴.

TİCİ'ye benzer şekilde merkez ve taşra organlarından oluşan TSK, merkezde büyük kongre, genel merkez ve federasyonlardan, taşrada spor çevreleri, ajanlar ve lig heyetleri, spor kulüpleri ve spor yuvalarından meydana gelmişti. Bu dönemde kış sporları, atıcılık, yelken, havacılık vb. ülke savunmasına yarayacak sporlarla geleneksel sporlara önem verilmiştir³⁰.

TSK, kuruluş aşamasında kendine özgü olması, iş başına gelen organları ve gelirlerini harcama yetkisine sahipliği itibarıyla özerk bir teşkilâtı. Bu yapılanma anlayışı TİCİ'den çok farklı değildi. Ancak TSK'nın genel kurulunda hükümetin ve askeri üyelerin yer alması ve devrin tek yönetici partisi CHP'nin genel başkanlık kurulunun ve genel sekreterliğinin TSK'nın bütçe ve çalışma programlarını onaylaması, onu yarı resmi bir yapıya dönüştürmüştü,. Ayrıca önemli görülen meseleler için partiden talimat alınırdı. Kısaca bu dönemde spor teşkilâtı “parti ve devlet” idaresinden başka bir şey değildi³⁵.

TSK'nın bu yapısından dolayı partililerin kişisel hırs ve amaçları spora karışmış, spordaki bazı olumsuz olaylar da partiye sıçramıştır²⁸.

Özerk bir teşkilat olarak kurulmasına rağmen, o dönemdeki hükümetin müdahaleleri sonucu yarı resmi bir yapıya dönüşmesi, sporun sevk ve idaresinin kişi ve heyetlere dağıtılması ve finansal kaynak sıkıntıları TSK'nın sonunu getirmiştir. Türkiye'nin savaşa girme riskinin bulunduğu, savaşacak gençlik yetiştirmeye ihtiyaç duyulduğu yıllarda sporda otorite ve disiplin kurma hususuna sınırlı bir merkeziyetçilikle cevap veren TSK'nın yerine tam bir devlet otoritesi olan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur³².

2.2.3. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (1938-1986)

1938 tarihli ve 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Kanunu çıkarılarak, Türkiye de spor alanında kamu otoritesinden sorumlu, tüzel kişiliğe haiz, katma bütçeli ve merkezi Ankara ' da bulunan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) teşkilatı kurulmuştur. Atatürk'ün emirleri ile hazırlanan Beden Terbiyesi Kanunu ile sportif çalışmalar

devletin gözetim ve denetimine girmiş. Bu tarihe kadar Türk sporunu yönetecek kanuni bir kuruluş yoktu³⁶.

BTGM merkez ve taşra teşkilatından oluşmaktadır. 3530 sayılı yasaya göre BTGM'nin merkez teşkilatında genel müdürlük makamı, genel müdürlük kurulları, esas danışma ve yardımcı birimler ile federasyonlar bulunmaktadır. Taşra teşkilatı ile bölge başkanı (vali), bölge müdürlüğü, ilçe başkanı (kaymakam), bucak beden terbiyesi başkanı(bucak müdürü) ve köy beden terbiyesi başkanlığı(muhtar), ajanlıklar ve kulüpler bulunmaktadır.

En temel özelliği ile BTGM'nin amacı, Türkiye de yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerinin Ulusal ve İnkılâpçı amaçlara göre gelişimini sağlayan oyun, cimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmektir³³.

3530 Sayılı yasaya göre BTGM'nin amaç ve görevleri, yurttaşın fizik ve moral kabiliyetlerini milli amaçlara göre geliştirilmesi, oyun, cimnastik ve Spor faaliyetlerinin yönetimi ile yönlendirilmesi, yurt düzeyinde çalışmalar yapacak federasyonların tespiti ve kuruluşların sağlanması, federasyonların yurt içi ve yurt dışı çalışmalarının bir takvime bağlanması ile denetimi, merkez ve taşra teşkilatının bütçelerinin hazırlanması, spor tesisi yapım, onarım ve işletilmelerinin sağlanması, sporcuların, sağlık kontrollerinin yaptırılıp, lisans verilerek yarışmalara katılmalarının sağlanması, sporcu ve eğiticilerin en iyi şekilde yetiştirmeleri için çalışmalar yapılması, genel ahlak kurallarına ve mevzuata uymayan sporcu ve yöneticilere gerekli müeyyideleri uygulamak, sporcu ve yöneticilere yayın yoluyla gerekli bilgileri sağlamak, spor kulüplerinin tescillerini yapmak, gelir ve masraflarını denetlemek, futbol müsabakalarıyla ilgili müşterek bahisler düzenlemek gibi görevleri üstlenmiştir³⁴.

Önceleri Başbakanlığa bağlı olan Kurum, 1942'de Milli Eğitim Bakanlığına 1960 yılında ise, yeniden Başbakanlığa bağlı duruma geldi. Spor örgütünün ilk kez kendi adını taşıyan bir bakanlığa bağlı olarak karşımıza çıkması, 3 Kasım 1969 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulmasıyla gerçekleşmiştir.

Spor konusunun Anayasalda ilk kez yer alması, 1982 Anayasası ile olmuştur. 1982 Anayasası sporu ve sporcuyu Anayasa teminatı altına almıştır. Türk Spor Örgütü'nün en üst kuruluşu olan ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü adını taşıyan kuruluşun adı, önce Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü'ne, 21. 05. 1986 yılında da 3289 sayılı Yasa ile, Devlet Bakanlığına bağlı bir kurum olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü şeklinde anılmaya başlanmıştır³⁷.

2.2.4. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (1986-2011)

Sporun, ülke genelinde değişen ve gelişen şartlara uyum sağlamasını temin maksadıyla 1986 yılında 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) Teşkilat ve Görevleri Hakkında kanun çıkartılarak Türkiye de spor hizmet ve faaliyetlerinin sevk ve idaresinden sorumlu tutulan ve devletin resmi spor teşekkülü GSGM'nin yetki, görev ve yükümlülüklerinde daha ayrıntılı düzenlemeler yapılmıştır³³.

Bu kanunun amacı, Başbakanlığa bağlı, merkezde Katma Bütçeli Tüzel Kişiliğe sahip Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün, taşrada ise özel bütçeli Gençlik İle Spor İl ve İlçe Müdürlüklerinin kurulmasına, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenleyen bir kamu kurumudur³⁸. Bu konumuyla, hizmet yerinden yönetim kuruluşlarından idari kamu kurumları arasında olup, teknik bilgi ve uzmanlık isteyen

gençlik ve spor faaliyetlerinin yürütülmesiyle yükümlü ve bu konu da yetkili bir kuruluştur³⁹.

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, 2011 yılı itibarıyla, gençlik hizmetleri için ayrı bir kurum oluşturulmasıyla, Spor Genel Müdürlüğü olarak faaliyetlerini sürdürmeye devam etmektedir.

2.2.5. Gençlik ve Spor Bakanlığı (2011-)

Günümüzde spor hizmet ve faaliyetleri 03.06.2011 tarihinde 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı olan Spor Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Spor Genel Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nden gençlik hizmetlerinin ayrılması ile oluşturulmuştur. Spor Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri 3289 sayılı yasa gereğince sürdürülmektedir⁴⁰.

Bakanlığın kurulmasıyla 3289 sayılı Kanunun;

a) Adı "Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"; bu Kanunda yer alan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü", "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü" ve "Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatı" ibareleri, "Spor Genel Müdürlüğü"; "Gençlik ve Spor Genel Müdürü" ve "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürü" ibareleri "Spor Genel Müdürü", Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" ibareleri "Spor il ve ilçe Müdürlükleri" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 1'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başbakanlığa bağlı" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı" olarak değiştirilmiştir.

Spor federasyonlarının kurulması ve spor dallarını belirlemek için gerekli usul ve esasları tayin ve tespit etmek, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı Spor Genel Müdürlüğünün görevidir³⁹.

2.3. Spor Federasyonlarında Özerkleşme Çalışmaları

2.3.1. Özerklik Öncesi Spor Federasyonları

Spor federasyonları, bulundukları ülkenin coğrafi sınırları içinde, ilgili oldukları spor branşının veya branşlarının gelişim, yönetim ve denetiminden sorumlu kuruluşlardır. Bu amaçla, ilgili spor branşlarının gelişmesi için antrenörlerin, hakemlerin ve sporcuların yetişmesi ve bilgilendirilmesi için gerekli tedbirleri alır. Bunu sağlamak için toplantı, kamp ve kurs gibi birtakım eğitim etkinliklerinde bulunur. Sporcuların vize ve tescil şartlarını belirler; millî sınırlar dâhilinde müsabakalar; düzenler; uluslararası yarışmalar için millî takım oluşturur; yetki sınırları içerisindeki uyuşmazlıkları karara bağlar⁷. Kendi sporları ile ilgili konularda Milli Spor Komitesine danışmanlık yaparlar. Kendi sporunun ilk disiplin makamıdır⁴¹. Ulusal spor federasyonları, kendi spor dalındaki statü ve kuralları, uluslararası spor federasyonlarının statü ve kurallarına uygun olarak yürütmekte⁴² ve kendi spor dalının araç gereç, malzeme, yarışma, sporcu lisans, tescil, vize işlemleri, doping vb. konularda gerekli talimat ve kuralların hazırlanması gibi teknik görevlerin yanı sıra, milli düzeyde spor faaliyetlerinin örgütlenmesi ve denetlenmesi, hakem, antrenör vb. elemanların görevlendirilmesi, uluslararası federasyonlarla ilişkiye girilmesi ve gerek görüldüğünde sporcularla kulüplerin cezalandırılması gibi somut yönetsel-teknik görevleri yerine getirmektedir⁴³. Bu kuralları uygulamada bir çelişme söz konusu ise, uluslararası federasyon tarafından konulan kurallar geçerlidir⁴⁴.

Türkiye'de ilk federasyonların kuruluşu TİCİ'nin 1922'de kurulmasıyla başlamıştır. TİCİ döneminde herhangi bir spor dalında bir federasyonun oluşabilmesi için en az 3 bölgenin (mıntıka) bulunmasıyla⁴⁵, aynı spor dalı ile ilgili Bölge Spor Kurulları temsilcilerince önerilecek iki katı aday arasından genel kurulca seçilen 7 kişiden oluşuyordu⁴⁶. Federasyonlar bütçelerini kullanmakta, mal varlığı edinmekte serbesttiler. Ancak tüm bu işlemler Genel Merkezin denetimine tabi tutuluyordu. Genel merkezin önerisi üzerine genel kurul federasyonu kurmasının yanı sıra şartlara uymayan federasyonları kapatabiliyordu.

Bu dönemde, TİCİ bünyesindeki ilk federasyonlar futbol, atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık, binicilik, güreş, halter ve boks olarak 24 Ağustos 1922 tarihinde oluşturulmuş ve kuruldukları tarihte de uluslararası federasyonlara üyelik için başvurmuşlardır²⁸.

Kurulan bu federasyonlar spor dünyasının demokratik alanında önemli bir gerçektir. Çünkü sporun kendi kendini yönettiği bir dönemin başlangıcıydı. 1923'te kurulan federasyonlar bu yapılarını 1936 yılına kadar korumuşlardır. Ancak, 1936 yılında devrin iktidarı CHP sporun derneklere bırakılamayacak kadar önemli bir olgu olduğunu, sporcuların kendilerini yönetemeyeceklerini ve de spor sahalarında meydana gelen olaylar partiyi ve hükümeti yıprattığı gerekçesiyle partinin kontrolünde olan bir dernek (Halk evleri) vasıtasıyla sporu yönetmeye karar verir ve TİCİ'nin 1936 yılında yapılan sekizinci umumi kongresinde kendini feshederek TSK kurulmasıyla Türk spor yönetimi partinin kontrolüne girmiştir.

Federasyonlardaki durum ise, TİCİ'deki yapılarını korumuşlardır. Ancak TİCİ' den TSK' ya geçişte sporda demokrasiden geriye dönüş başlamıştır⁴⁵.

TSK dönemini 1938 tarih ve 3530 sayılı Beden Terbiyesi Kanununa hazırlık, özerk anlayıştan merkeziyetçi anlayışa geçişte bir ara dönem olarak değerlendirmek yanlış olmayacaktır⁴⁷. Bu geçiş döneminde federasyonların yaşamış olduğu en menfi değişim, önceleri federasyon başkanlarının seçimle iş başına gelmelerine karşın, kabul edilen yasayla birlikte federasyon başkanları Genel Müdürün teklifi ve Gençlik ve Spordan Sorumlu Devlet Bakanının onayıyla atanmaya başlaması ile yaşanmıştır²².

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü (BTGM) Merkez Üniteleri, Federasyonlar ve İllerde bulunan Bölge Başkanlıklarından oluşuyordu. Spor Federasyonları Beden Terbiyesi Teşkilatında asli birimlerdir³⁶. Bölgelerde ayrıca faaliyette bulunan branşlarda görev yapan spor federasyonlarının fahri temsilcileri olan spor ajanları da faaliyet göstermektedir⁴⁸.

Dönem içinde yaşanan gelişmeler sonucunda, 1986 yılında 3530 Sayılı Kanun yerini 3289 Sayılı Kanuna bırakmış, BTGM'nin ismi de Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü (BTSGM) olmuştur. Ancak bu isim tekrar bir değişikliğe uğramasıyla; 1989 yılında BTSGM'nin adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) olmuştur.

Görüldüğü üzere birçok değişime rağmen Türk spor sisteminin yönetsel yapısında yeniden yapılanma ihtiyaçları dile getirilmeye devam edilmiş ve bu yapısal değişim ihtiyacının özellikle spor federasyonları açısından gereklilik arz ettiği ortaya çıkmıştır. Gerçekleştirilmesi düşünülen yeni yapıyla spor federasyonlarının özerk bir yönetim modeline kavuşturulmasına işaret edilmiştir, böylece etkinlik ve verimliliğin arttırılabileceği vurgulanmıştır⁸.

1990 yılından itibaren spor şurası ön komisyon raporlarında özerklikle ilgili konular ele alınmış, spor federasyonlarının mali, idari ve teknik yönlerden özerk olması ve seçimlerinin uluslararası spor teşkilatlarının uygulama esasları göz önünde bulundurularak, o spor branşında faaliyet gösteren spor kulüplerinin temsilcilerince yapılması kararına varılmıştır⁴⁹.

Spor Federasyonları için Özerklik konusu 1999 yılında yayımlanan spor şurasında derinlemesine ele alınmış, Sporda Özerklik ve Spor Teşkilatının Yeniden Yapılanması Komisyonu kurularak spor yönetimine ilişkin sorunlar su şekilde tespit edilmiştir;

- Spor teşkilatı merkezdeki idari yapı ve yönetimin ağır işlemesi dolayısıyla ihtiyaçlara cevap vermekte yetersiz kalmaktadır.
- Spor teşkilatı devletin hantal mali bürokrasisi içinde yavaşlamakta, sporun yarattığı ve yaratabileceği mali kaynakları kullanamamaktadır.
- Merkezden bölgelerle ilgili yapılanma yetersiz olmaktadır.
- Yönetim siyasi otoritenin olumsuz etkisindedir.
- Türkiye’ deki spor teşkilatının tavandan tabana merkeziyetçi bir yönetim şekli olduğu, bunun da kulüplerin ihtiyaçlarına karşılık vermekte yetersiz kaldığı anlaşılmaktadır.
- Federasyonlar mali ve yönetim kararında yeterince özgür değildir.
- Amatörce yapılan ve yarışma amaçlı olmayan spor faaliyetlerine önem verilmemektedir.

Sporda Özerklik ve Spor Teşkilatının Yeniden Yapılanması Komisyonunda federasyonlarla ilgili özerkliğin önemi ve gerekliliği ortaya konulmuştur⁵⁰.

Spor federasyonlarının özerkleşmesinin gerekliliği Spor şuralarının haricinde kalkınma planlarında ve 2000 yılı içinde hazırlanan Beden Eğitimi Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu raporunda da yer verilmiştir⁵¹.

2.3.2. Özerk Spor Federasyonları

Özerk spor federasyonları 04.3.2004 kabul tarihli 5105 Sayılı Kanunla GSGM'nin Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki 3289 Sayılı Kanunda yapılan değişikliklerle özerkliğe kavuşturulmuştur. "Özerklik" başlığını taşıyan ek madde 9'a göre, federasyonlar, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilir ve federasyonların kuruluşlarına ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanırlar.

Özerk olan federasyonlar; organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır.

Spor federasyonlarının özerkleşmesinde bazı kriterler göz önünde bulundurulur. Bunlar;

- a) Faal sporcu sayısı.
- b) Faal kulüp sayısı.

- c) Spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli.
- d) Gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği.
- e) Spor dalının olimpiik olup olmadığı.
- f) Federasyon veya bağılı kulüplerin tesis durumu.

Özerkliği onanan federasyon, hazırlayacağı ana statü ve buna bağılı talimatlara göre genel kurulunu ve yetkilendireceğı diğerk organlarının oluşumunu, görev ve yetkilerini belirler. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır.

Özerk federasyonların merkezi Ankara'dadır. Federasyon yurt içi teşkilatını ana statüsünde belirlenen esaslar dahilinde kurabilir. Federasyonların merkez teşkilatı,

- a) Genel Kurul,
 - b) Yönetim Kurulu,
 - c) Denetleme Kurulu,
 - d) Disiplin ve/veya Ceza Kurulu,
 - e) Uluslararası federasyonun öngördüğü kurullar,
 - f) Hukuk, mali, tahkik, eğitim, sağıık, teknik, dış ilişkiler ve diğerk kurullar,
 - g) Genel Sekreterlik,
 - h) İdari birimlerden,
- teşekkül eder.

Kurulların görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları federasyonca çıkarılacak ana statüde, diğerk kurullar ve birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ise talimatlara belirlenir.

Futbol Federasyonu dışındaki özerk spor federasyonlarının; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz⁵².

2.3.2.1 Türkiye Futbol Federasyonu

Türkiye’de Cumhuriyet sonrası ilk önemli özerkleşme hareketinin Türkiye Futbol Federasyonu’nun özerkliği ile başladığı söylenebilir. BTSGM tüm branşlardaki spor federasyonlarını kendisine bağlarken ilk kez 1988 yılında Türkiye Futbol Federasyonu, bu kurumdan ayrılmış, ancak amatör futbolun da TFF yönetimine devredilmesiyle 1992’de yürürlüğe giren 3813 Sayılı Yasa ile TFF’ nin özerkliği tam anlamıyla ve açık olarak tanımlanmıştır. Günümüzde ise 5 /5 / 2009 kabul tarihli 5894 sayılı kanuna dayandırılarak Türkiye Futbol Federasyonu görevini devam ettirmektedir.

Bu Kanunun amacı; her türlü futbol faaliyetlerini milli ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak, geliştirmek ve Türkiye’yi futbol konusunda yurt içinde ve yurt dışında temsil etmek üzere, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri düzenlemektir.

- T.F.F. ’ nin görevleri ise; Türkiye’deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek, futbolun gelişmesini ve yurt sathına yayılmasını sağlamak,

- FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak,
- Ulusal talimatlar hazırlamak ve Türkiye'yi futbol ile ilgili konularda yurt dışında temsil etmek,
- Yurt içi ve yurt dışı futbol faaliyetleri için plan, program, benzeri her türlü düzenlemeyi ve anlaştırmayı yapmak ve başarılı sonuçlar sağlanması için gerekli tedbirleri almak,
- Her düzeyde müsabakalar düzenlemek ve milli takımlar ile kulüp takımlarının uluslararası müsabakalara katılması ve mücadele edebilmesi için gerekli tedbirleri almak,
- Fair Play kurallarına uygun olarak bağlılık, dürüstlük ve sportmenlik prensiplerini gözetmek,
- Üyelerinin, kulüplerin, futbolcuların, hakemlerin, yöneticilerin, teknik direktör ve antrenörlerin, sağlık personelleri, futbolcu temsilcileri ve müsabaka organizatörleri ile diğer tüm ilgililerin FIFA, UEFA ve TFF tarafından konulan Statü, talimat ve düzenlemeleri ile bunların yetkili kurulları tarafından verilen kararlara uymalarını sağlamak,
- Şiddet, şike, teşvik primi, ırkçılık, doping ve her türlü ayrımcılıkla mücadele etmek,
- Futbolu geliştirmek amacıyla; amatör futbol spor kulüp ve federasyonları ile bünyesinde futbol branşı bulunan engelliler spor federasyonlarına her türlü ayni ve nakdi yardımda bulunmak.

T.F.F.'nin teşkilat, görev ve yetkileri, teşkilatın çalışma usul ve esasları, oluşturulacak diğer kurul ve birimler, merkez, yurt içi ve yurt dışı teşkilat birimlerinin görevleri ile bu Kanunun uygulanmasına dair diğer hususlar; T.F.F.'nin üyesi bulunduğu F.I.F.A. ve U.E.F.A kurallarına uygun olarak, Genel Kurulun yapacağı ve Resmi Gazete'de yayımlanarak

yürürlüğe girecek TFF Statüsü ile Yönetim Kurulunun yapacağı ve aksi kararlaştırılmadığı sürece T.F.F.’nin resmi internet sitesinde yayımlandığı gün yürürlüğe girecek talimatlarla belirlenir.

5894 sayılı kanuna göre TFF Başkanı; Genel Kurula katılan delegelerin oy çokluğu ile seçilir. Başkan’ın görev süresi dört yıldır. Başkan seçimi Genel Kurulda, Yönetim Kurulunun asıl ve yedek on dört üyesinin seçiminden önce yapılır⁵³.

2.3.3. Bağımsız Spor Federasyonları

Günümüzde spor federasyonları, ayrı Kanunla düzenlenen Futbol Federasyonu dışında, Spor Genel Müdürlüğüne doğrudan bağlı olanlar ve bağımsız federasyonlar olarak ayrılmaktadır. Spor federasyonları, spor kulüplerinin ve kuruluşlarının üst kuruluşudur⁵⁴. Dernekler Kanunu üst kuruluşları, derneklerin oluşturduğu tüzel kişiliği bulunan federasyonlar ve federasyonların oluşturduğu konfederasyonlar olarak tanımlamıştır⁵⁵. Spor federasyonları için kullanılan “özerk” ibaresi 29.03.2011 tarihinde 6215 sayılı kanun ile “bağımsız” olarak değiştirilmiştir⁵⁶.

3. GEREÇ ve YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama aracın, verilerin toplanması ve verilerin analizi, geçerlilik ve güvenirlik ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Araştırma, elde edilen verilerin çözümlenmesinde kullanılan teknikler açısından nitel bir çalışmadır.

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve ortamların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği bir araştırma olarak tanımlanabilir⁵⁷.

Araştırmada, hâlihazırdaki bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, betimsel modellerden özaktarım araştırma yöntemi kullanılmıştır. Özaktarım araştırması katılımcılar ile yapılan görüşmeler (röportaj) aracılığıyla gerçekleştirilmiştir⁵⁸.

Görüşme nitel araştırmada en çok kullanılan yöntemlerdendir. Görüşme önceden hazırlanmış soruların belli bir sistematik dahilinde görüşülene sorulması ve cevapların alınması öngörülen sosyal bir etkileşim olarak tarif edilebilir⁵⁹.

Görüşme, insanların bakış açılarını, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, oldukça güçlü bir yöntemdir. Görüşmede kullanılan temel yöntem sözlü iletişimdir. Günlük

yaşamda kullanılan en yaygın iletişim süreci olan “konuşma” ile veri toplamaya çalışılır. Görüşme ilk başta kolay bir veri toplama yöntemi olarak görülebilir, ancak uygulamada zor bir yöntemdir⁵⁷.

Yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış olmak üzere üç çeşit görüşme türü vardır. Bu teknikler, görüşme yapılacak konunun içeriğine, görüşülecek kişilere ve incelenecek olguların çeşidine göre araştırmacı tarafından seçilir. Araştırmanın kapsamına bağlı olarak bu yöntemler araştırma içinde birlikte de kullanılabilir.

Yarı yapılanmış görüşmelerde yüz yüze, telefon, bilgisayar, internet, vs. yöntemler kullanılabilir. Soruları açık uçlu sorulardan oluşur ve görüşme kılavuzu takip edilerek sorulur. Sorular her ne kadar açık uçlu sorulardan oluşmuş olsa da bir sistematik ve yapı çerçevesinde sorulmaktadır. Görüşülenden daha detaylı bilgiler vermesi beklenir. Görüşme öncesinde bir literatür taraması yapıldıktan sonra sorular belirlenir ve alınan cevaplar bir sistematik halinde araştırmada sunulur⁵⁹.

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu spor federasyonlarının özerlik öncesi ve sonrasında görev yapmış federasyon başkanları ve GSGM bünyesinde özerlik öncesi ve sonrasında görev yapmış üst düzey yöneticiler oluşturmuştur. Bu bağlamda araştırmacı, federasyonları özerklik açısından incelediğinde, özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış altı federasyon başkanı ve konuya başka bir perspektif katmaları açısından da iki genel müdürlük yöneticisiyle görüşmüştür.

3.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanırken aşağıdaki aşamalardan geçilmiştir:

- Çalışmanın alanı ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.
- Literatürde daha önceden yapılmış benzer bir çalışmadan(ERTURAN) faydalanılarak bir soru havuzu oluşturulmuştur.
- Soru havuzundaki sorular çalışma kapsamına yönelik değerlendirilmiş ve 18 maddeden oluşan görüşme formu oluşturulmuştur.
- Hazırlanan görüşme formu konunun uzmanları tarafından incelenmiş ve görüşleri alınmıştır.
- Bir federasyon başkanı-akademisyen ve bir akademisyen ile deneme görüşmesi yapılmıştır.
- Bu görüşmelerden sonra 4 soru üzerinde değişiklik yapılarak son şekli verilen form ile görüşmelere başlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında, görüşme tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Görüşmeler, D-cube marka ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Kayıt cihazı ile yapılan görüşmeler başta zaman kaybını önlemesi ve görüşmeye odaklanılmasını sağlaması açısından faydalıdır.

Araştırmacı görüşme öncesinde katılımcılardan ses kaydı için izin istemiştir. Kaydın sadece araştırmacı tarafından kullanılacağını taahhüt ederek katılımcıların onayını alınmıştır.

Görüşmelerden elde edilen kayıtlar görüşmenin yapıldığı aynı gün içerisinde ses dosyaları (m3u) olarak bilgisayara aktarıldıktan sonra araştırmacı tarafından yazıya çevrilmiştir. Görüşmelerin hem ses kayıt dosyaları hem de elektronik ortamda (Microsoft Word) metin belgeleri oluşturulmuştur. Oluşturulan metin belgelerinde ortaya çıkabilecek olan eksiklik ya da hataların önüne geçmek için ses dosyaları yazılı görüşme metni okunur haldeyken bir kez daha dinlenmiş, böylece metin dosyalarının eksiksiz olmaları sağlanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Çalışmada “betimsel analiz” yöntemi uygulanmış, toplanan veriler analiz edilerek sonuçları karşılaştırmaya tabi tutulmuştur.

Betimsel analiz yaklaşımına göre, elde edilen veriler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Veriler araştırma sorularının ortaya koyduğu temalara göre düzenleneceği gibi, görüşme ve gözlem süreçlerinde kullanılan sorular ya da boyutlar dikkate alınarak da sunulabilir. Betimsel analizde, görüşülen ya da gözlenen bireylerin görüşlerini çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara sık sık yer verilir. Bu tür analizde amaç, elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler, önce sistematik ve açık bir biçimde betimlenir. Daha sonra yapılan bu betimlemeler açıklanır ve yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve bir takım sonuçlara ulaşılır. Ortaya çıkarılan temaların ilişkilendirilmesi, anlamlandırılması ve ileriye yönelik tahminlerde

bulunulması da, araştırmacının yapacağı yorumların boyutları arasında yer alabilir.

Betimsel analiz dört aşamadan oluşur:

- Betimsel analiz için bir çerçeve oluşturma,
- Tematik çerçeveye göre verilerin işlenmesi,
- Bulguların tanımlanması,
- Bulguların yorumlanması⁵⁷.

Bu çalışmada da verilerin analizinde yukarıdaki dört boyut göz önünde bulundurulmaya çalışılmıştır. Buna göre ilk olarak araştırmanın kavramsal çerçevesi oluşturulmuştur. Bu çerçeveye göre elde edilen veriler dikkatlice okunup düzenlenmiştir. Gerekli görülen yerlerde görüşmeci ifadelerinden doğrudan alıntılara yer verilmiştir. Araştırma çerçevesi dışında kalan bazı veriler çıkartılmıştır. Kullanılan ifadeler ise düzenli bir biçimde betimlenmiştir. Bu betimlemeler araştırmanın tartışma ve sonuç bölümünde literatür bilgileri doğrultusunda karşılaştırmalı olarak değerlendirilip yorumlanmıştır.

Bunlardan başka, verilerin analizinde açıklanması gereken bir unsur daha vardır. Araştırmanın gerçekleştirildiği dönemde spor federasyonları “özerk” olarak tanımlanmakta iken 29.03.2011 tarihi itibarıyla “özerk” federasyonlar “bağımsız” federasyonlar olarak Anayasa Mahkemesi tarafından yeniden tanımlanmıştır. Araştırmacı burada, araştırma kapsamındaki görüşmeleri yaptığı döneme istinaden verilerin değerlendirilmesi ve analizinde federasyonları “özerk” olarak nitelendirmiştir.

3.6. Geçerlilik ve Güvenirlik

Sonuçların inandırıcılığı, bilimsel araştırmanın en önemli ölçütlerinden biri olarak kabul edilir. “Geçerlilik “ ve “güvenirlik” bu açıdan araştırmalarda en yaygın olarak kullanılan iki ölçüttür.

Genel anlamda “geçerlilik” araştırma sonuçlarının doğruluğunu konu edilir. Dış geçerlilik elde edilen sonuçların benzer gruplara ya da ortamlara aktarılabilirliğine, iç geçerlilik ise araştırma sonuçlarına ulaşırken izlenen sürecin çalışılan gerçekliği ortaya çıkarmadaki yeterliliğine ilişkindir. Güvenirlik ise kısaca araştırma sonuçlarının tekrar edilebilirliği ile ilgilidir. Dış güvenirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenirlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşip ulaşamayacağına ilişkindir⁵⁷.

Araştırmada nitel bulguların iç ve dış geçerlilik ile güvenirlilik sorunlarını gidermek üzere;

- Görüşme formlarının yapılandırılmasında ve katılımcıların belirlenmesinde alan uzmanlarının farklı görüşlerine başvurulmuş, literatürdeki benzer çalışmalar ve bunların araştırma metotları incelenmiştir.
- Araştırmanın yöntemi açık ve aşamalı olarak açıklanmıştır.
- Genellemeye uygun olabilecek çalışma grubu seçilmeye çalışılmıştır.
- Bulgular doğrudan alıntılarla tanımlanmış, sonuçlar bu alıntılardan yola çıkılarak açıklanmıştır.

- Farklı görüş ve açıklamalara da yer verilerek bulguların yorumlanmasında olayların bir bütün olarak ele alınması sağlanmaya çalışılmıştır.
- Görüşmecilerle sessiz bir ortamda ve birebir olmaya özen gösterilmiştir.
- Başka araştırmacıların inceleme yapabilmesi için veriler düzenlenmiş bir şekilde saklanmıştır.
- Katılımcılardan elde edilen veriler kayıt cihazına kaydedilerek verilerin kaybı önlenmiştir. Araştırmaya ilişkin olmayan ifadeler görüşmenin çözümlenmesinde ayıklanmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde konuyla ilgili görüşmeler neticesinde elde edilen veriler yazılı hale getirilerek ilgili bölümler ele alınmış ve araştırma boyutlarına uygun biçimde bazı bulgular elde edilmiştir.

Buna göre araştırmada özerklik öncesinde ve sonrasında spor federasyonları idari, mali, sportif başarı ve spor yönetim sistemindeki rolü yönünden incelenmesi gibi dört boyutta ele alınmıştır.

Tablo 1: Görüşmecilerin Demografik Bilgileri

Görüşmeci No	Unvan	Eğitim	Yaş	Görev süresi
G1	Federasyon Başkanı	Doktora	57	4'dönem
G2	Federasyon Başkanı	Doktora	48	2'dönem
G3	Federasyon Başkanı	Doktora	51	4'dönem
G4	Federasyon Başkanı	Y. lisans	46	2'dönem
G5	Federasyon Başkanı	Lisans	63	2'dönem
G6	Federasyon Başkanı	Lisans	46	2'dönem
G7	GSGM Unvanlı Yönetici	Lisans	56	-
G8	GSGM Unvanlı Yönetici	Y. lisans	54	-

Tablo 1'de görüşmecilerin, unvanları, eğitim durumları, yaşları ve görev süreleri bilgisi yer almaktadır. Araştırmada özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış federasyon başkanları ve spor teşkilatının içerisinde uzun dönem görev yapmış unvanlı yöneticilere yer verilmiştir.

Araştırmaya katılan federasyon başkanlarına ilk olarak araştırmanın idari boyutuna yönelik sorular yöneltilmiştir.

İdari boyutuna ilişkin ilk soruda federasyonların örgütsel yapısındaki değişimin özerklik öncesi ve sonrası dönemle kıyaslanırsa olumlu ve olumsuz tarafları sorulmuştur. Görüşmeciler bu soruya genel olarak; olumlu yönde bir değişimin olduğu cevabını vermişlerdir. Federasyon başkanları, özerklik öncesinde tamamen GSGM'ye bağlı bir birim olarak görevlerini devam ettirdiklerini ve bu yapının federasyonların çalışma hızlarını olumsuz yönde etkilediğini, özerklik sonrasında ise, kendi içlerinde örgütlenebildiklerini ve idari yönden kararlarını kendi yönetim kurulları aracılığıyla alarak, Genel Müdürlüğe bağlı olan dönemdeki bürokrasinin neden olduğu zaman kaybının böylece ortadan kalktığını ve daha hızlı karar alabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 2: Federasyonların Özekleşme Öncesi ve Sonrası değişimlerine İlişkin Bulguların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	Olumsuz	Olumlu
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 2'de görüşmecilerin tamamı bu konuya ilişkin olarak, federasyonlarda özerklik sonrasında olumlu değişimlerin yaşandığı yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu konuya ilişkin olarak federasyon başkanlarının görüşleri şunlardır;

(Görüşmeci 1)

“Özerkleşmenin çok olumlu yönleri var, daha bağımsız çalışabiliyoruz. Kararları yönetim kurulu aracılığıyla alıyoruz ve uygulamaya geçiriyoruz. Hiç kimseden onay almıyoruz, daha rahat ve hızlı karar alıyoruz.”

(Görüşmeci 2)

“Federasyonların bürokrasi yönü çok hafiflemiştir bu da federasyonların daha hızlı ve amaca uygun çalışmalarını sağlamıştır. Önceki dönemle kıyaslanırsa; eskiden daha hantal bir yapı vardı, bu hantal yapı değişmiş, federasyonlar kendi imkanlarıyla bir takım organizasyonları ve değişiklikleri yapabilecek duruma gelmişlerdir.”

(Görüşmeci 4)

“Özerk federasyonların, kararlarını kendi yönetim kurullarıyla almaları, genel müdürlüğe bağlı olan dönemdeki bürokrasinin neden olduğu, zaman kayıplarını ortadan kaldırmıştır.”

Ayrıca bu konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ise; federasyonların idari anlamda eskisine kıyasla daha bağımsız karar alabildiklerini belirtmiştir.

İdari boyutuna ilişkin ikinci soruda, özerklik öncesi ve sonrası federasyonların personel istihdamında ve performansında nasıl bir değişim olduğu sorulmuştur. Bu soruya görüşmeciler genel olarak; federasyonların ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve uygun personel istihdam etme hakkına sahip oldukları cevabını vermişlerdir. Ancak bazı özerk federasyonlar bütçeden kaynaklanan problemler nedeniyle GSGM tarafından istihdam edilen personel ile çalışmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 3: Federasyonların Özerklik Öncesinde ve Sonrasında Personel İstihdamına ve Performansına İlişkin Cevapların Dağılımı.

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumlu	Olumsuz
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 3'te görüşmecilerin büyük bir kısmının bu konuya ilişkin olarak, federasyonlarda özerklik sonrasında personel istihdam etmede ve performansında olumlu değişimlerin olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu konuya ilişkin olarak federasyon başkanları aşağıdaki görüşleri belirtmişlerdir;

(Görüşmeci 2)

“Özerklik öncesi Genel Müdürlüğe bağlı birimler olduğumuz için sadece GSGM bünyesindeki personel ile çalışabiliyorduk ama özerklikten sonra federasyon ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve uygun personel alma hakkına sahip olduk.”

(Görüşmeci 3)

“Federasyonumuz daha profesyonel personel ile çalışmak istiyor. Bütçemizin %90’ını GSGM’den alıyoruz ve bu bütçe yönergelerle kısıtlanabiliyor. GSGM’ye bütçe anlamında bağlı olmayan federasyonlar profesyonel personel istihdam edebiliyor. Ancak bizim gibi kendi öz gelirleri düşük olan federasyonlar bu imkândan faydalanamıyor.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik öncesi federasyon personeli Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Personel Eğitim Dairesi Başkanlığı tarafından görevlendiriliyorlardı. Sık sık rotasyona uğrayan Genel Sekreter ve personel iki ay sonra yapılabilecek bir görev değişikliği endişesiyle tam olarak performanslarını yansıtamıyorlardı. Özerklikten sonra yönetim kurulu kararıyla federasyona profesyonel personel alımları başladı. Federasyon ihtiyaçları doğrultusunda alınan, işinde uzman, kalifiye personelin performansı da üst seviyede oluyor.”

İdari boyutuna ilişkin üçüncü soruda, özerkleşme öncesi ve sonrası getirtilen denetim uygulamalarına ilişkin görüşleri sorulmuştur. Bu soruya genel olarak görüşmeciler; denetleme uygulamalarının değişmediğini ve GSGM Teftiş Kurulu tarafından denetlemenin yapıldığını belirtmişlerdir. Federasyon başkanları denetlemenin önemine ve gerekliliğine vurgu yapmışlardır.

Tablo 4: Özerkleşme Öncesi ve Sonrası Getirtilen Denetim Uygulamalarına İlişkin Cevapların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumsuz
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	-	-
G5	Olumsuz	Olumsuz
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	-	-
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 4'te görüşmecilerin çoğunluğunun bu konuya ilişkin olarak, değişimlerin olumlu olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu konuya ilişkin olarak federasyon başkanlarının görüşleri aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“Denetim uygulamalarında ben kendi kendini denetlemeden yanayım. Kurum kendini denetlemeli, işini doğru yapmalıdır. Biz bu güne kadar hiç sorun yaşamadık, o yüzden özerklikten önce iyiydi, özerklikten sonra iyiydi diyemeyiz. Ama çok ciddi denetimden yanayım.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik öncesi, Federasyonların yıllık ve dört yıllık faaliyet programları, sporu yaygınlaştırmaları, sporcu sayısını yıllar itibariyle arttırmaları, elit sporcu yetiştirmeleri ile mevzuatları gereği yapmakla sorumlu oldukları iş ve faaliyetler Genel Müdürlüğün bünyesinde bulunan Sportif Değerlendirme Kurulu tarafından değerlendirilerek, yapılan denetlemeler sonucu başarısızlıkları belirlenen federasyon başkanları hakkında gerekli işlemler Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği hükümlerine göre yapıyordu.

Özerklik sonrasında denetim uygulamaları ise Spor Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu tarafından yapılmaktadır. Denetim Uygulamaları; Genel denetleme ve Özel denetleme şeklinde yapılmaktadır. Genel Denetlemede, federasyonlar tarafından faaliyetlerin gerekli mevzuatlara uygun bir şekilde yapılıp yapılmadığını kontrol etmek amacıyla yapılmaktadır. Genel denetlemeler aynı zamanda yanlış yapılan uygulamalar hakkında federasyonlara rehberlik hizmeti sağlamaktadır. Özel denetlemeler ise; Bakanlığa veya Teftiş Kurulu’na gönderilen şikâyet dilekçeler üzerine inceleme veya soruşturmalar. Denetim Uygulamaları Spor Genel Müdürlüğü Teftiş Kurulu müfettişleri tarafından yapılmaktadır. Bakanlığa veya Teftiş Kurulu’na imzasız gelen dilekçelerle ilgili yapılan incelemeler ve önce Teftiş kapsamında incelenen konuların tekrar tekrar incelenmesi gereksiz zaman kaybına neden olmaktadır.”

(Görüşmeci 6)

“Denetim uygulamalarındaki gelişmeyi olumlu buluyorum. Bana göre denetim çok daha fazla olmalı, çünkü özerklik keyfilik değildir. Bu yüzden denetimin artmasını istiyorum.”

İdari boyutuna ilişkin dördüncü soruda, özerkliğin federasyonların spor kulüpleri ile olan ilişkilerine etkisi sorulmuştur. Bu soruya görüşmeciler genel olarak; özerkliğin federasyonlar ve kulüpler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Tablo 5: Özerklik, Federasyonlar-Spor Kulüpleri arasındaki ilişkileri nasıl etkiledi Sorusuna Verdiği Cevapların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 5'te görüşmecilerin çoğunluğunun bu konuya ilişkin olarak, değişimlerin olumlu olduğu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Bu konuya ilişkin olarak federasyon başkanlarının görüşleri;

(Görüşmeci 2)

“Önceden spor kulüplerine çok fazla yardım yapamıyorduk ama şimdi % 15 kulüplere yardım yapabilme hakkımız var bu önemli bir değişiklik. Çünkü federasyonlar performans sporcusu yetiştirmek, milli takımlara kazandırmak gibi işlevleri kulüpler üzerinden sağlamaktadır. Alt yapı oluşturmada da birincil kaynak olan kulüplerle olan iletişimimizi bağımızı güçlendirmiştir. Olumlu buluyorum bu değişimi.”

(Görüşmeci 3)

“Özerklik kulüpler ile olan ilişkilerimizi olumlu etkiledi çünkü federasyonlar daha rahat hareket edebiliyorlar. Örneğin bir kulübe malzeme yardımında bulunacağımız zaman bağlı bulunduğumuz birimlerin izni ile ve Genel Müdürün onayıyla yapabiliyorduk, şimdi ise Yönetim Kurulu kararıyla alt yapıyı desteklemek amacıyla yardımlarda bulunabiliyoruz. Dolayısıyla istediğiniz kulübe ekonomik anlamda yardım yapabiliyorsunuz. Bu da sizin kulüplerle olan ilişkilerinizi daha iyi hale getiriyor. Biz özerklikten sonra daha iyi ilişkiler içersine girdiğimizi düşünüyoruz.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik sonrasında kazanılan idari ve mali bağımsızlık kulüplerle olan ilişkileri daha da güçlendirmiştir. Federasyon gelirlerini kendi üretmesi ve yapılan sponsorluk anlaşmaları federasyonun kulüplere sağladığı ayni ve nakdi yardımları nitelik anlamında arttırmıştır. “

(Görüşmeci 5)

“....Federasyonumuzun özerkleşmesinden sonra kulüplerle olan ilişkilerimiz daha da arttı ve kulüplere daha çok yardım yapabiliyoruz.”

Ayrıca bu konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 aşağıdaki yorumları yapmıştır;

“Aslında ideal bir federasyon yapısı kulüplerden oluşur çünkü kulüplerin bir üst birliğidir federasyonlar. Hatta federasyonlar; kulüpler

adına iş yapan, iş üreten, uluslararası sivil toplum örgütüdür. İlişkilerinin çok iyi olması gerekir ama özerklikten sonra seçim sürecinden dolayı kulüplerin delege olarak oy kullanıyor olmaları, bazı federasyonların seçimden galip çıkmalarıyla kendilerini desteklemeyen delegelere, kulüplere pek sıcak bakmamalarına neden olduğunu görebiliyoruz. Kulüp yardım alamıyorken, antrenörse görev alamama durumuyla karşı karşıya kalabiliyor. Bunun çok şikâyeti bize geliyor. Kendi bulunduğu konumdan geriye doğru itiliyor. Özerklik öncesinde böyle bir şey yoktu.” İfadesiyle konunun olumsuz yönüne vurgu yapmıştır.

Konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 8’in yorumu aşağıdaki gibidir;

“Özellikle federasyon faaliyetlerine katılan kulüplerle aralarındaki ilişkiyi daha sıcak tutmaya başladır. Daha çok federasyon seçimlerinde kulüpler oy kullandıkları için onlara yardım konusunda biraz daha destek veriliyor, istekleri daha çok dikkate alınıyor. Bunu kulüpler açısından olumlu bir gelişme olarak değerlendiriyorum. Daha önce federasyonlarla kulüpler arasındaki ilişkiyi kısıtlayan durum, eskiden federasyon başkanları kulüplere dâhil olmamak için seçimlerde kendi istekleri doğrultusunda kararlar alırken şimdi ise kulüplerin isteklerine daha çok yer veriyorlar.”

Araştırmanın ikinci kısmında özerkleşmenin mali boyutuna ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Mali boyuta ilişkin ilk soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların gelir kaynaklarındaki değişiklikler sorulmuştur.

Federasyon başkanlarının bu soruya genel olarak verdikleri cevap ise; özerklik öncesinde gelirlerinin tamamını GSGM'den sağladıklarını, özerklik sonrası ise, GSGM'nin federasyonlara verdiği bütçeye ek olarak ticari faaliyette bulunabilmeleri ve sponsor gelirleri edinebilmeleriyle gelir kalemlerinde artış olduğunu belirtmişlerdir. Ancak yazılı ve görsel basında fazla yer bulamayan federasyonların gelirleri buna paralel olarak düştüğünü ve bütçelerinin GSGM'ye bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 6: Özerklik Öncesi ve Sonrası Federasyonların Gelir Kaynaklarındaki Değişime İlişkin Cevapların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	-	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 6'da görüşmecilerin çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, olumlu yönünde görüş bildirmişlerdir.

(Görüşmeci 2)

“Özerklik öncesi gelirler GSGM'den sağlanıyordu özerklik sonrasında da GSGM'den belirli bir bütçe alınıyor fakat farklılık ticari faaliyette bulunur ve sponsorluk çalışmaları olumlu etkilemiştir. Ancak sponsorluk daha iyi anlatılmadığı için sıkıntılar var bunun için % 100 vergi muafiyeti durumunun iyi anlatılması ve aktarılması gerekmektedir.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik öncesi federasyon gelir kaynakları Genel Müdürlük yardımları ile sınırlıyken şu anda Spor Genel Müdürlüğü ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığının federasyonumuza her yıl ayırdığı bütçenin dışında, federasyon gelir kalemleri olan katılım payı, tescil ve vize ücretleri ile transferlerden alınacak pay, sponsorluk gelirleri, reklâm, yayın ve basılı evrak gelirleri, ceza ve itiraz gelirleri, yardım ve bağışlar, kira ve işletme gelirleri, federasyon başkan adaylığı başvuru ücretleri, diğer gelirlerden oluşmaktadır.

Özerklikten sonra sporcu lisanslarının federasyon tarafından çıkarılması, antrenörlük ve hakemlik kurslarının federasyonlar tarafından yapılarak kurs gelirlerinin bütçelerine girmesi federasyonlar için büyük mali kaynak oluşturmaktadır. Burada spor federasyonunun hitap ettiği hedef kitle çok önemlidir. Mali kaynağınıza çok önemli destek olan sponsorlar, o spor branşında kazanılan uluslararası başarılar, lisanslı sporcu sayıları, aktif olan kulüp sayıları, spor branşının medyadaki popülerliğine bakmaktadırlar. Lisanslı sporcu sayısı yeterli olmayan, uluslararası şampiyonalarda başarılı olamayan ve hitap ettiği hedef kitlesi yeterli olmayan spor federasyonları mali kaynak oluşturmada büyük bir problem yaşayacaklardır. “

(Görüşmeci 6)

“Özerklik almamızla birlikte bizim hareket alanımız genişledi ve aynı zamanda şirket kurma yetkimiz de var ama tabi kontrollü ticaret yapabilirsiniz. İstedığınız zaman sponsor alabiliyorsunuz, sponsorun ayağına gidebiliyorsunuz veya özel gelirler sağlayabiliyorsunuz bu konuda özerkliğin yani bağımsızlığın iyi taraflarını görüyorsunuz. Sponsorluklar,

seminer ücretleri, bağışlar, antrenör seminerleri ve özel gelirler federasyon özel gelir kalemlerini oluşturmaktadır”

Konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve Görüşmeci 8 aşağıdaki yorumları yapmıştır;

(Görüşmeci 7)

“Aslında özerklik kendi kaynaklarını yaratmaktır. Çoğu federasyon öz kaynaklarını yaratamıyor. Çok önemli bir şey daha var eskiden biz özerk olmadan önce hiçbir sporcudan lisans ücreti almıyorduk, antrenör vize ücreti almıyorduk, hakem vize ücreti almıyorduk, katılım payı almıyorduk şimdi bütün federasyon öz kaynaklarını oluşturmak adına bunlardan ücret alıyorlar. Bu spor dalının köretilmesinde bir faktördür. Anadolu’da bir kulüp örneğin katılım payını ödeyemiyor nasıl katılacak. Olmaz işte böyle şeyler zaten yaygınlaştırmakta zorlanıyorken bunların yapılması branşın gelişimi ve yaygınlaşması açısından olumsuz bir durumu ortaya çıkarıyor ve bütün federasyonlarda bunlar moda oldu sanırım özerklik öncesi böyle bir şey yoktu.”

(Görüşmeci 8)

“Federasyonların gelirlerinde çok büyük bir değişiklik olmadı şu anda biz her yıl federasyonların bütçelerini görüşüyoruz burada da gözlediğimiz kadarıyla GSGM’nin vermiş olduğu yardımların dışında basketbol, voleybol, satranç, badminton ve kayak gibi federasyonların dışında diğer federasyonlarda çok fazla bir değişiklik olmadı tamamen GSGM’nin yardımları var. Ama eskiden Spor Toto’dan gelen iddia gelirleri yani reklâm gelirlerinde bir artış oldu ama bu da devlet tarafından

sağlanan gelirlerdir. Onun haricinde en önemli gelirleri lisans tescili, antrenörlük belgeleri, eğitim programları ve bazı sponsorlardan elde edilen gelirlerdir. Bunların bir bölümünü aynı ve nakdi olarak alıyorlar.“

Mali boyuta ilişkin ikinci soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların giderlerinde nasıl bir değişim olduğu sorulmuştur.

Federasyon başkanları bu soruya genel olarak, özerklik öncesi ve sonrasında gider kalemlerinde ihtiyaçları doğrultusunda artış yaşandığı cevabını vermişlerdir ve en fazla gider kaleminin organizasyonlar olduğunu belirtmişlerdir. Federasyonların genel giderlerini personel, kırtasiye, organizasyon ve kamp giderleri vb. giderlerin oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 7: Federasyonların Özekleşmesinin Gider Kalemleri Üzerine Etkisi Sorulduğunda Verilen Cevapların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	-	-
G2	Olumlu	Olumsuz
G3	Olumlu	Olumsuz
G4	Olumlu	Olumsuz
G5	-	-
G6	Olumlu	Olumsuz
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumlu	Olumsuz

Tablo 7’de görüşmecilerin çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında federasyon giderlerinde artış oldu yönünde görüş bildirmişlerdir.

(Görüşmeci 3)

“Son on yılda GSGM’nin federasyonları çok iyi desteklediğine inanıyorum. Özerklik öncesine göre organizasyon sayısı arttı. Buna bağlı olarak giderlerimizde arttı. Hiçbir organizasyon yapmada sıkıntı çekmedik.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik öncesi federasyon giderleri Genel Müdürlük bütçesinden karşılanırken özerklik sonrası federasyon gider kalemleri ihtiyaçlar doğrultusunda artarak çeşitlilik kazanmıştır. Yurtiçi faaliyet giderleri, yurtdışı faaliyet giderleri, yurtiçi kamp giderleri, yurtdışı kamp giderleri, eğitim giderleri, altyapı çalışma giderleri, proje giderleri, malzeme akım giderleri, personel giderleri, büro giderleri, diğer giderlerden oluşmaktadır.

GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ise şu yorumları yapmıştır;

“Giderlerinde değişim bol bol seyahate gidiyorlar, personel ücretleri arttı kendileri bir genel sekreter alıyorlar yönetim kurulu kararıyla ve çok fazla ücretlerle çalıştırıla biliyorlar. Bunların iyi niyetli olduğunu düşünmüyorum. Kalemlerde de her hangi bir değişim olmadı.”

Mali boyuta ilişkin üçüncü soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonlara GSGM tarafından ayrılan bütçeye ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Mali kaynak sıkıntısı yaşamayan federasyonlar bütçelerinin her yıl artarak devam etmesinden memnun olduklarını belirtirlerken, mali kaynak sıkıntısı olan federasyonlar GSGM tarafından ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 8: Özerklik Öncesi Ve Sonrası GSGM Tarafından Federasyonlara Verilen Bütçeye İlişkin Görüşleri

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumsuz
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumsuz
G6	Olumsuz	Olumsuz
G7	-	Olumlu
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 8’de görüşmecilerin çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında GSGM tarafından federasyonlara ayrılan bütçede bir artış olduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir.

(Görüşmeci 3)

“GSGM tarafından verilen bütçe her sene artıyor. Bu sayede branşımızda balkanlarda, Avrupa’da ve dünyada söz sahibi olduk. Yapmış olduğumuz projeler her zaman desteklendi hiçbir zaman geri dönmedi.”

(Görüşmeci 4)

Özerklik öncesi GSGM tarafından ayrılan bütçe federasyon tarafından hazırlanan faaliyet programına göre verilirken özerklik

sonrasında verilen bütçe önünüzdeki yıl yapılacak uluslararası organizasyonlar ve bu organizasyonların önemi, federasyonun lisanslı sporcu sayısı, aktif olan kulüp sayısı, uluslararası alanda alınan madalya sayısı, sporcuların dünya ve Avrupa klasmanındaki yeri, GSGM tarafında bir önceki sene verilen bütçenin mevzuata uygun bir şekilde federasyon tarafından kullanılıp kullanılmadığına göre GSGM tarafından belirlenmektedir. GSGM ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığı tarafından federasyonlara ayrılan bütçe her yıl artarak devam etmektedir.

(Görüşmeci 5)

“GSGM’nin bize verdiği kısıtlı bir bütçedir. Kalemleri de bellidir. Aynı zamanda bu bütçe GSGM ve Sayıştay tarafından denetlenebilir.”

(Görüşmeci 6)

“Bütçemizi çok az görüyorum mevcut federasyonlar içerisinde sporcu sayısı olarak üst sıralarda olmamıza rağmen verilen bütçeyi ben az buluyorum. Biz öz gelirlerimizi artırmaya çalışıyoruz. Dünya ve Avrupa şampiyonalarına gidebiliyoruz bunun haricindeki diğer uluslararası federasyonun düzenlediği faaliyetler gidemiyoruz bu da bütçemizden kaynaklanıyor.”

GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve Görüşmeci 8’in görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Bütçeleri yeterlidir. Ancak Maliye Bakanlığı bütçeyi kısıtığında biz de bazı organizasyonları yapmamaları adına kısıtlamak durumunda kalıyoruz.”

(Görüşmeci 8)

“Bütçe her yıl federasyonların yaptıkları faaliyet programlarına göre değişmektedir. Genelde bir artış oldu. Federasyonlara önceden bir yazı gönderiliyor bir sonraki yılın bütçe hazırlanması isteniyor. Bütçe ayarlanmaları da her yıl federasyonların Katılacakları müsabakalar doğrultusunda ayarlanıyor. Genel müdürlük federasyonların İsteklerinin hepsini vermekle yükümlü değildir. Genelde federasyonlar beş ister GSGM üç verir ama ek olarak bütçe yardımı da yaptığı oluyor örneğin dünya şampiyonaları için ilave bütçeler verilebiliyor.”

Mali boyuta ilişkin dördüncü soruda özerklik öncesi ve sonrası, federasyonlar tarafından, spor tesislerinin kullanım haklarına ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Federasyon başkanları genel olarak tesislerin bakımsız ve yetersiz olduğunu ancak GSGM’ye ait tesislerin kullanımı konusunda sıkıntı olmadığını belirtmişlerdir.

Tablo 9: Özerklik Öncesi ve Sonrası, Federasyonlar Tarafından, Spor Tesislerinin Kullanım Haklarına ilişkin Cevapların Dağılımı

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	-	-
G2	Olumlu	Olumsuz
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	-	-
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 9’da görüşmecilerin çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında spor tesislerinin kullanımında olumlu olduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir.

(Görüşmeci 3)

....”GSGM salonlarını kullanabiliyoruz. Spor kulüplerimizin salonları var buralarda antrenmanlarını yapabiliyorlar. Federasyonun düzenlediği organizasyonları il müdürlüğü salonlarında yapıyoruz.”

(Görüşmeci 6)

“Özerklik öncesi ve sonrasında değişiklik olmadı tesisleri aynı şekilde kullanabiliyoruz. Örneğin Türkiye şampiyonalarında sırasında il müdürlüklerine bağlı olan spor merkezlerini kullanıyoruz. Bir yandan özel spor salonlarda da, antrenör arkadaşlarımız sporcuları yetiştirmeye devam ediyorlar. “

GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve Görüşmeci 8’in görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Çok kötü bir değişiklik bence daha önceden tesisler bize aitken tüm amatör spor kulüpleri idman yapabiliyorlardı ama şimdi federasyonlara verdiğimiz salonlarda hiçbir amatör spor kulüp idman yapamıyor. Bir şey daha var biz bazı tesisleri de belediyelere kiraladık. Anacak vermeden önce tüm amatör kulüpler yaralanıyordu şimdi ise yararlanamıyorlar. Bu bizim hatamız. İşletsinler diye veriyoruz ama onlar kendi kulüpleri dışında çalışmalara izin vermiyor.”

(Görüşmeci 8)

“Olumsuz hiçbir etkisi yok hatta genel müdürlük ve il müdürlüğü tesislerini kullana bildikleri gibi şimdi kendilerine ait tesisleri de olmuş oldu yani olumsuz hiçbir etkisi olmadı hatta olumlu olduğunu söylemek mümkün.”

Araştırmanın üçüncü kısmında özerkleşmenin sportif başarı boyutuna ilişkin soruları yöneltilmiştir.

Sportif başarı durumuna ilişkin ilk soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların lisanslı sporcu sayılarında nasıl bir değişim gözlemlendiği sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; özerkleşmenin lisanslı sporcu sayının artışında olumlu yönde etkisinin olduğunu ancak sadece bununla

ilişkilendirilmemesi gerektiğini çünkü federasyon çalışmalarının da çok büyük etkisi olduğu cevabını vermişlerdir.

Tablo 10: Özerklik Öncesi ve Sonrası Federasyonların Lisanslı Sporcu Sayılarındaki değişim

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	-	-

Tablo 10'da görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında lisanslı sporcu sayısında artış olduğunu yönünde görüş bildirmişlerdir.

Federasyon başkanlarının bu soruya genel olarak verdikleri cevap aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 2)

“Özerkleşmenin de etkisi var ama bizim de çalışmalarımızın etkisi var örneğin lisanslı sporcu sayısında 2004 yılında 95 binlerde olan sporcu sayımız 2004-2011 arasında 240 binlere gelmiştir. Bu büyük bir başarıdır çünkü 2004 yılına kadar olan 25 yıllık süreçte böyle bir sayı yakalanamamışken 6-8 yıllık süreçte böyle bir ivme yakalanmıştır. Federasyonumuzdaki ekip ruhunun ve kurulların büyük çalışması var.”

(Görüşmeci 3)

“özerklik sporcu sayımızın artışını olumlu etkiledi. 2000 yılına kadar sporcu sayımız 2500 iken 2011 yılında sporcu sayımız 6000 civarındadır.”

(Görüşmeci 4)

“Özerklik sonrasında federasyonumuz tarafından illerde açılan antrenörlük kursları ile birlikte 2011 yılı Ağustos ayı itibariyle 50.000 antrenörümüz bulunmaktadır. 50.000 antrenör okullarda, kulüplerde, belediyelerde, Spor İl Müdürlüklerinde sporcu yetiştirip sporcu sayımızı arttırmaktadır. 81 ilde il temsilcileri sayesinde aktif olan federasyonumuz, illerde düzenlediği turnuva sayılarını arttırarak bu sporu daha geniş kitlelere yaymaya devam etmektedirler. Özerklik sonrasında federasyonumuz tarafından ülkemizde yapılan uluslararası şampiyonalar, internet sitesi üzerinde yaptığı eğitim çalışmaları, başarılı sporculara sağladığı olanaklar lisanslı sporcu sayımızı arttıran önemli etkenler arasında yer almaktadır.”

(Görüşmeci 6)

“Özerklik sporcu sayımızı etkiledi. Ayrıca bizim bir politikamız vardır oda “gitmediğiniz yer sizin değildir” elimizden geldiği kadar her yeri araştırıyoruz. 81 ilde spor dalımız var bu da bize ayrı bir gurur vermektedir.”

GSGM’de yönetici olan Görüşmeci 7 ve Görüşmeci 8’in görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“İl müdürlerinin performansını ölçeceğiz diye bir yanlış uygulama yapıldı. Lisanslı sporcu sayısı artsın diye okullardaki tüm çocuklara lisans çıkartıldı ve kulüp sayılarının artıp artmadığını değerlendirildi. Birde faal sporcu faal olmayan sporcu gibi akla çok yatkın olmayan bir kavram var, bunun sayısal bilgilerini neden kullanıyorlar anlamış değilim. Böyle bir şey olabilir mi? O nedenle bu lisanlı sporcu sayısının bir başarı kriteri olduğunu düşünmüyorum. Federasyonların asıl amacı sporcu yetiştirilmesini sağlamak ama federasyonlar ve kulüp bunu düşünmüyorlar. Bu Türkiye gerçeği yukarda gösteriş kısmındalar.

Özerklik öncesinde öyle değildi çünkü devletin politikası buydu. Her zaman sporcu yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılıyordu. Hiçbir dönem bu kadar çok sayıda yurt dışından sporcu gelmedi ama şimdi her federasyon sporcu getirmeye çalışıyor. Bizim sporcularımız yerine yabancı sporcular Türk milli takımında yer alıyor. Sporcu sayısı başlı başına bir konudur.”

(Görüşmeci 8)

“Lisanslı sporcu sayılarının artışında özerkliğin etkisi varmış gibi gözükse de aslında GSGM’nin uyguladığı politikalarında rolü olmuştur. Sicil lisans yönetmeliğindeki düzenlemelerden dolayı her hangi bir spor dalındaki sporcunun başka bir spor dalında lisans çıkarma şansı yoktu ancak şimdi çıkarabiliyorlar. Federasyonlar da bu konuda biraz daha aktif çalışmaya başladılar çünkü genel müdürlüğün yardımlarında sporcu sayısı göz önüne alınıyor. Bazı spor dallarında sporcu sayısındaki artış başarıyı etkilemiştir ancak bazı branşlarda uygulanan başarı politikaları sporcu

sayısında artış olmadan da etkili olmuştur. Lisanslı sporcu sayısıyla başarıyı doğru orantılı kılmak bence doğru bir düşüncedir.”

Sportif başarı durumuna ilişkin ikinci soruda özerkleşme sonrası federasyonlar tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarılarını değerlendirmeleri istenmiştir.

Federasyon başkanları bu soruya genel olarak; özerklik öncesinde bu tür organizasyonlarda çeşitli sıkıntılar yaşandığını, özerklik sonrasında ise organizasyonların daha başarılı bir şekilde yapıldığı, cevabını vermişlerdir.”

Tablo 11: Özerkleşme Sonrası Federasyonlar Tarafından Düzenlenen Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlardaki Başarı Değerlendirmeleri

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	Olumsuz	Olumlu
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumlu	Olumsuz
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	Olumlu	Olumsuz
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 11’de görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında daha başarılı organizasyonlar yaptıkları ifade edilebilir.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 2)

“Özerklik sonrasında federasyonumuz yurt içi organizasyonlarda sponsorluk kolaylaştığı için yerel yönetimler ve firmalar aracılığıyla çok başarılı organizasyonlar gerçekleştirilmiş ve büyük başarılarla imza atılmıştır. Özerkleşme ile birlikte organizasyonlardaki hantal yapı değişmiş ve federasyonlar üzerindeki yük ortadan kalkmıştır.”

(Görüşmeci 3)

“Bu tür organizasyonların profesyonelce yapılması gerekir ve çok fazla yabancı dil bilen, organizasyon yapabilecek, nitelikli personele ihtiyaç duyulur. GSGM personeliyle bunu yapamazsınız. Bu tür işleri sponsorlar aracılığıyla yapıyoruz. Örneğin bir turnuvada İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile ve uluslararası organizasyon yapan bir şirketle anlaştık ve hep birlikte profesyonelce çalıştık. Böylece amacına uydu. Biz bunu özerklik öncesi yapsak birçok problemle karşı karşıya kalırdık.”

(Görüşmeci 4)

Özerklik öncesi Genel Müdürlüğü bağlı olan Federasyon; bütçe sıkıntısı, personel yetersizliği ve bürokrasi nedeniyle ulusal ve uluslararası organizasyonları yapmakta büyük bir zorluk çekiyordu. Özerklikten sonra federasyonun ihtiyacı olan personel istihdamı, personelin ulusal ve uluslararası organizasyonlar için gerekli eğitimlerin verilmesi, özerklik öncesi yetersiz kalan görev harciraahlarının buna göre

düzenlenmesi, satın alma talimatının uygulamaya geçmesiyle mal ve hizmet alımında kriterlerin belirlenerek organizasyonların en iyi fiziki koşullara sahip otellerde yapılması ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarının temelini oluşturdu. Uluslararası organizasyonlara talip olurken illerde özel ve kamu kuruluşlarının da Satranç Federasyonu'nun bilinirliği ile hedef kitlesi sayesinde, federasyonumuza desteklerini de unutmamak gerekiyor.

GSGM'de yönetici olan Görüşmeci 7'nin görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Özerklik öncesi federasyonların hangi uluslararası organizasyonu alacağı genel müdürlüğün onayına bağlıydı ama şimdi federasyonlar kendileri uluslararası organizasyonlara katılacaklarını veya düzenleyeceklerini bize bildiriyorlar o konuda bütçe yardımı yapılıyor. Burada söz konusu olan bence her organizasyona talip olmaksızın prestijli organizasyonlara katılmaları daha uygundur ve diğer çok da önemli olmayan organizasyonlara katılmak hem maddi hem de performans açısından da kayıptır.”

Sportif başarı durumuna ilişkin üçüncü soruda özerkleşme sonrası federasyonlara sporcularının ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarıları durumları sorulmuştur.

Federasyon başkanları bu soruya genel olarak; özerklik sonrası başarılarının arttığı cevabını vermişlerdir.

Tablo 12: Özerkleşme Sonrası Federasyonların lisanslı Sporcularının Ulusal ve Uluslararası Organizasyonlardaki Başarıları Durumları

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	-	-
G2	Olumsuz	Olumlu
G3	Olumsuz	Olumlu
G4	Olumsuz	Olumlu
G5	Olumsuz	Olumlu
G6	Olumsuz	Olumlu
G7	-	-
G8	Olumsuz	Olumlu

Tablo 12’de görüşmecilerin büyük bir çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında sporcularının ulusal ve uluslararası başarılarının arttığını sonucuna ulaşılabilir.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 4)

“Özerklik sonrası federasyonumuz, sporcularımızın eğitimleri için, dünya’nın en iyi üç antrenörü ile sözleşme imzalayarak çalışmalara başlamıştır. 2005 yılı ve öncesi uluslar arası anlamda toplam 5 madalyamız varken şu anda sporcularımızın uluslar arası alanda 52 altın 31 gümüş ve 42 bronz olmak üzere toplam 125 madalyayı ülkemize kazandırmışlardır.”

(Görüşmeci 5)

“Sporcu organizasyonlara katıldıkça tecrübe kazanır. Eskiden parasızlık nedeniyle organizasyonların çoğuna katılamıyorduk, devlet gönderemiyordu. Özerklik sonrası yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım arttı. Dolayısıyla da sporcuların başarıları bununla ilişkili olarak artış gösterdi.”

(Görüşmeci 6)

“Sporcularımızın başarısında özerklik sonrası artış gözlemlendi Uluslararası yarışmalarda sporcularımız çok iyi dereceler alabiliyorlar.”

GSGM’de yönetici olan Görüşmeci 8’in görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 8)

“Özerklik sporcuların başarısını olumlu etkiledi. Bazı branşlarda kulüpleşmenin haricinde özel spor salonlarının bu konuda etkisinin olduğunu düşünüyorum. Tekvando, bilardo gibi spor dallarında özel başlayan sporcular başarının gelmesiyle lisanslı sporcu olarak kulüplere yönelerek başarıda rol oynamışlardır.”

Sportif başarı durumuna ilişkin dördüncü soruda federasyonlara Elit sporcu yetiştirmeye yönelik ne tür geliştirme programları ve politikaları izledikleri sorulmuştur.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 2)

“Öncelikle milli takım kampları bizim için çok önemli elit sporcu yetiştirme merkezidir. Türkiye şampiyonalarında tespit ettiğimiz sporcuları yıllık yetiştirme kamplarına alıyoruz yaş gruplarına göre de eğitim programlarına alarak destekliyoruz. Yerinde kontrol ettiriyoruz neticede yarışması olsun ya da olmasın sporcuları kamplarda destekliyoruz. Alt yapıdan sporcu yetiştirmede ise, öncelikle çalışma yerlerimizi ve antrenör sayımızı çoğalttık, 2004 yılında 375 olan sporcu sayımız şu anda 8 senede 2500-3000’e ulaşmıştır. Bizim branşımızda özel spor salonları da önemlidir. Antrenörlerin çoğalmasıyla bu özel salonlarda da önemli bir artış olmuştur bu da bizim için önemli bir gelişmedir. Yaşı küçük olan sporcularda bu salonlarda büyük gelişim gözlemledik ve alt yapıda büyük bir çalışma yapıyoruz. Önce eğitim diyoruz antrenörlerimizi eğitiyoruz ve sonra onlardan okullarda halk eğitim kurslarında, kurslar açmalarını sağlayarak yetenekli sporcuların bulunması yolunda çalışmalar yapmalarını sağlıyoruz. Türkiye’ de lisanslı sporcu ve elit sporcu yetiştirme noktasında zirveyi yakaladığımızı düşünüyoruz.”

(Görüşmeci 3)

“....Türkiye genelini tarıyoruz ilkokullar, minikler, yıldızlar, gençler turnuvalarında başarılı olan sporcuları teknik kurullar tespit ediyor. Yıl içerisinde 3-4 eğitim kampı yapıyoruz, başlarına ciddi, yurt dışından getirdiğimiz antrenörleri koyuyoruz. Antrenörlerimiz için seminerleri devam ettiriyoruz. Son yıllarda branşımızda ciddi anlamda, takımlar kurulmasını

sağlıyoruz. Bu konuda kulüplerle işbirliği içerisindeyiz. Birçok belediyeyle iş birliği yapıyoruz.”

(Görüşmeci 4)

“Federasyonumuzun faaliyet programında yer alan 07-12 yaş grubu yaş aralığında yapılan Türkiye Küçükler Şampiyonası ve 13-18 yaş grubu aralığında yapılan Türkiye Yıldızlar Şampiyonası’nda aşağıda tablodaki belirtilen toplam 134 sporcu Milli Takım havuzuna girmeye hak kazanmaktadır. Milli Takım havuzuna giren sporcularımız alt yapı geliştirme grubu antrenörleri tarafından okul döneminde illerde bölgesel kamplarla, yaz tatilinde ise genel kamplarla uluslar arası şampiyonlara hazırlanmaktadır. Performansları antrenörleri tarafından beğenilen sporcular A Milli Takıma yükselerek yabancı antrenörlerle çalışma imkanı bulmaktadırlar.”

(Görüşmeci 5)

“Elit sporcu faaliyetleri için 2000 doğumlu çocuklar taranıyor. İşinde uzman olan kişilerle çalışıyoruz. Bu çocukların ebeveynleri takip ediliyor. Aynı zamanda bu çocukların okul hayatlarını devam ettirebilecek durumları sağlayarak, onların eğitimlerini destekliyoruz.”

(Görüşmeci 6)

“Elit sporcu için üniversitelerle iç içeyiz, eğitime çok önem veriyoruz, antrenör arkadaşlarımızı eğitiyoruz, ayrıca üst düzey sporcu olabilecek gençleri kamplara çağırıyoruz. Bu sporcuları antrenör

arkadaşlarla birlikte 16 yaşından itibaren kamplara alıyoruz. Bütçemizin kısıtlı olmasından dolayı alt yapı da tarama yapamıyoruz.”

Konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve 8’in yorumu aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Elit sporcu yetiştirmek federasyonların aslı görevlerinden birisidir. Sporcuları GSGM olarak il müdürlükleri vasıtasıyla spor okulları ve illerde görev alan antrenörler aracılığıyla kulüplere yönlendiriliyoruz. Ama biz bu konuda başarılı olduğumuz söylenemez. Bunun sebebi Türkiye’deki antrenörlerin yetersiz oluşu ve bu konuda spor yönetiminin yetersizliğinden kaynaklandığını söyleyebiliriz. Sporcuların kulüplerde de takip edilmesi gerekir. Genç nüfuzumuzla övünüyoruz ancak değerlendiremiyoruz. Bu bize dezavantaj olarak dönebilir. Aslında bu kulüplerin işidir devletin değildir. Kulüpler bu amaçla kurulmuşlardır.”

(Görüşmeci 8)

“Federasyonların bazılarının hazırladığı kendi projeleri oluyor biz bunlara destek veriyoruz. Örneğin 35 tane sporcu eğitim merkezimiz var burada güreşten tutunda, judo, atletizm’e kadar birçok branş faydalanabilmektedir. Genelde bireysel branşların gelişmesi için bu tür merkezler kurduk. Federasyon alt yapı kaynağını artırması da amaçlanmıştır. Ayrıca federasyonlarda kendileri eğitim kampları düzenleyerek, yeni başlamış ya da belirli seviyeye ulaşmış sporcuları bu kamplarda yetiştirmeye çalışıyorlar.”

Araştırmanın dördüncü boyutunda federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin soruları yöneltilmiştir.

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin ilk soruda özerk federasyonların işleyişine siyasetin müdahalesine ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; görüşmeciler siyasetin spora karıştığını ancak bu müdahale ile sporun zarar gördüğü cevabını vermişlerdir.

Tablo 13: Özerk Federasyonların İşleyişine Siyasetin Müdahalesine İlişkin Görüşleri

	Özerklik öncesi	Özerklik sonrası
G1	-	-
G2	-	Olumsuz
G3	-	Olumsuz
G4	-	-
G5	-	Olumsuz
G6	-	-
G7	-	Olumsuz
G8	-	Olumsuz

Tablo 13'te görüşmecilerin çoğunluğu bu konuya ilişkin olarak, özerklik sonrasında siyasetin spor üzerinde müdahalelerinin olumsuz bir şekilde etkilediğini belirtmişlerdir.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“Aslında tabi siyaset ve spor birlikte gitmiyor. Ama spor ister özerk olsun ister olmasın spora siyaset doğrudan müdahale etmemeli. Ama sporda bu toplumun önemli unsurlarından birisi dolayısıyla onların açısından baktığımız da siyasetçi de müdahale etmek istiyor. Bu her zaman olmuştur kendi federasyonumuz adına ama böyle bir şey söz konusu değildir. Bizim en büyük sıkıntımız bütçenin az verilmesi onunda ister siyasi değerlendirin, ister siyasi değerlendirmeyin daha çok kişisel ilişkiler gündeme geliyor. Bizim için böyle bir şey söz konusu değil. Ama şunu söylemek isterim siyaset ve spor birlikte olmuyor çünkü spor zarar görüyor. “

(Görüşmeci 2)

“Siyaset bir gerçektir sporda bir gerçektir. Siyasetin spordan ayrı olması lazım bezen spor siyasetle yönlendirilir ama işini iyi yapanların karıştırdığını düşünmüyorum. İyi yönetemiyorsa, kişi yönlendiriliyorsa siyaset zarar verebilir. “

(Görüşmeci 3)

“Şimdi özerk federasyon denilince sanki devletten uzaklaşmış gibi görünüyor ancak çerçeve statü incelendiğinde özerk federasyonların gelen kurullarında oy kullananların kimler olduğuna baktığımızda 30-35 delege arası GSGM'ye ait oyların olduğunu

göreceksiniz aslında bu da devletin oyudur, iktidarın oyudur. Bu da demek oluyor ki siyaset vardır özerk federasyonların işleyişinde. Bunun dışında kulüpler oy kullanıyorlar ama GSGM'nin kullandığı 30-35 oy ciddi bir oydur. Özellikle 200 kişinin oy kullandığı bir federasyon genel kurulu için tüm dengeleri değiştirebilecek bir oydur. Tabii ki performansa göre de oy kullananlar var ancak yine de böyle bir oy potansiyelinin ellerinde olması spora zarar verecektir. Bana göre böyle bir oyun olmaması gerekir. Eğer siz özerkseniz, kulüplerin birliğinden oluşuyorsanız bütün oyu kulüplerin kullanması gerekir. Bir de şöyle bir şey söz konusu özerklik sonrası siyasetin müdahalesi öncesine kıyasla azaldı çünkü özerklik öncesi tüm il müdürleri genel kurullarda oy kullanıyorlardı, dolayısıyla eskiden daha fazla müdahale oluyordu.”

(Görüşmeci 5)

“Diğer ülkelerde de siyasetin müdahalesi olabiliyor. Ancak siz bilinçli bir yönetimseniz, işinizi doğru yapıyorsanız kimsenin tesirinde de kalmıyorsunuz. Hak etmeyen kişi veya kişilerin, sizin işinize karışması, hak etmedikleri yerde bulunuyor olmaları, sizinde başarısızlığa ortak olmanız demektir. Bunun önüne geçmek için müdahale etmek isteyen kişilere, bu durumun spora zarar vereceğinin ifade edilmesi gerekir çünkü spor ulusal ve uluslararası bir arenada önemli bir vitrindir. Bu tür olumsuz durumlara boyun eğdiğinizde sistem bozulur ve işler tersine işlemeye başlar.”

(Görüşmeci 6)

“Ben bir spor adamıyım ve siyasetin spora müdahale etmesini doğru bulmuyorum.”

Konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve 8’in yorumu aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Türkiye’de siyasetin karışmadığı kurum yok ki ben karışmıyorum dediği vakit karışıyordur. “

(Görüşmeci 8)

“Özerk federasyonların işleyişine siyaset şöyle karışıyor. Kişi milli takım antrenörü olmak istiyor, aslında vasıf olarak kendinden daha iyi kişiler var ama seçilmek için siyasi baskı yapabiliyorlar. Birde federasyon seçimlerinde büyük bir siyasi baskı oluyor oy kullanma sırasında kulüplerin oylarını verirken kendilerine veya kendi antrenörlerine daha avantaj sağlayacak baskılarla da karşı karşıya kalabiliyorlar. Sporla siyaset bazı zamanlarda iç içe olabiliyor.”

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin ikinci soruda özerk spor federasyonları ibaresinin, yeni düzenleme ile bağımsız spor federasyonları olarak değiştirilmesine ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; görüşmeciler; özerklik yerine bağımsızlık ibaresinin kullanılmasının sadece bir isim değişikliğinden ibaret olduğu cevabını vermişlerdir.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“İsim değişikliği çok bir şey ifade etmiyor aslında yapılan iş önemli. İnsanlar şunu da diyebilir devletten para alıyorsunuz bu nasıl bağımsızlık? Devlet vermediği zaman kaynak bulamıyorsunuz. O zaman birisi diyor ki parayı ben veriyorsam ben kontrol ederim. Bu para devletin parasıdır, en iyi şekilde toplum yararına kullanılmalıdır. Bu para kimsenin şahsına ait değildir ve gençlerin, sporcuların geleceği için en iyi şekilde kullanılmalıdır. Gerçek bir bağımsızlık için her birinin bir kanunun olması lazım tek bir kanun altında çerçeve yönetmeliklerle tam bağımsızlıktan söz edilemez. Buna hazır mıyız? Tartışmalı olabilir ama artık hazır olmamız gerekli. Özerk olması kişilerin sorumsuz davranması anlamına gelmiyor.”

(Görüşmeci 2)

“Çok bir şey fark etmiyor bence önemli olan kanunların, yönetmeliklerin değişikliği adının değişmesiyle görevleri de değişmiyor bence.”

(Görüşmeci 6)

“Bana göre hiçbir şey değiştirmede sadece kavram değişikliği yaşanmıştır.”

(Görüşmeci 3)

“Yeni düzenlenen yasa ile bağımsız spor federasyonları olarak değiştirildi ancak şimdiki yapımız yapılan birkaç değişiklik dışında

özerk federasyon yapısıyla aynıdır. Açıkçası söylem dışında çokta değiştiğini düşünmüyorum.”

GSGM’de yönetici olan Görüşmeci 7 ve 8’in görüşleri ise aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“ Her hangi bir değişim yoktur bence hukuki olarak bir zemine oturtmak için yapılmış bir şey olarak değerlendiriyorum.”

(Görüşmeci 8)

“Özerk ifadesinin daha doğru olduğunu düşünüyorum, bağımsız spor federasyonları olarak değiştirilmesi çok şık durmuyor. Parasını devletten alan bir kurumun bağımsızlık ifadesine ne kadar uyduğunu siz düşünün. Federasyonlar özerkler, ancak özerklik keyfilik olarak anlaşılmamalıdır. Federasyonlar siz parayı verin ama bize karışmayın diyorlar. Eskiden cenazeye çiçeği bile federasyon bütçesinden yolluyorlardı...”

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin üçüncü soruda yeni düzenlemede yer alan maddelere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “çalışan personel ve diğer görevlilere verilecek ücretlerin, yollukların kamu kaynakları ve spor toto gelirlerinden karşılanamaması maddesine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Federasyon başkanları bu soruya genel olarak yanlış bir

karar olduğu ve mali kaynak sıkıntısı çeken federasyonları zor duruma düşrebileceği cevabını vermişlerdir.

Federasyon başkanlarının bu soruya verdikleri cevaplar aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“Çok yanlış bir karar. Böyle bir karar hangi mantıkla nasıl çıktı anlamış değilim. Biz sponsor gelirimiz olduğu için sıkıntı yaşamıyoruz ama geliri olmayan federasyonlar çok sıkıntıya düşecek. Bence yanlış bir karar.

(Görüşmeci 2)

“Bazı problemler yaşanabilir bazı fed zora sokabileceğini düşünüyorum. Denetleme yapılarak farklı amaçların önüne geçilebilirdi.”

(Görüşmeci 4)

“Sponsorluk geliri olmayan, lisans, antrenör, hakem eğitim gelirleri ve turnuva katılım gelirleri yeterli olmayan federasyonları çok büyük sıkıntıya sokacak bir uygulama olarak değerlendiriyorum.”

(Görüşmeci 5)

“Kamu kaynaklarıyla personelimizin ücretlerini karşılayamıyoruz ancak biz şanslı bir federasyonuz farklı gelirlerimizde

var. Bütçesi GSGM'ye bağlı olanların zor durumda kalacağını düşünüyorum.”

(Görüşmeci 6)

“Gayet iyi olmuş bence siz tutup ta hazır olanı yerseniz olmaz, kaynak bulmalısınız bunları karşılayacak. Eğer ki bulamazlarsa devletimizin vermiş olduğu memurları çalıştıracaklar.”

Konuyla ilişkin olarak GSGM'de görevli yönetici olan Görüşmeci 7'in yorumu aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 7)

“Yeni düzenleme doğrudur. Çünkü federasyonların geçmişteki gayri ciddi davranışlarından dolayı, federasyonların kaynakları israf edildiğinden böyle bir önlem alınmıştır. Devletin kaynaklarını bu şekilde israf edilmemelidir. Kendi öz kaynaklarını yaratmaları gerekir.”

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Genel Müdürlük Tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel müdürlüğe aittir.” maddesine federasyon başkanları genel olarak kararın doğru olduğu cevabını vermişlerdir.

(Görüşmeci 1)

“Bu tür taşınmazlar federasyonların öz kaynağından da alınsa devletin parasıyla da alınsa sonuçta bu mallar kamu kurumunun,

yani devletin, kimse bizim diyemez çünkü biz de geçici seçilen kişileriz. Bunlarda zaten kamunun malı olduğundan bir sıkıntı görmüyorum. Ancak her federasyonun çalışabileceği iyi bir ortam hazırlanması gerekir.”

(Görüşmeci 2)

“Bu maddede Genel Müdürlük haklıdır bence devlete ait olmalıdır. Önemli olan doğru şekilde kullanılmasıdır.”

(Görüşmeci 3)

“Eğer bu tür taşınmazlar federasyon öz gelirleri ile alındıysa GSGM'nin olmaması gerekir. GSGM'nin kaynaklarıyla alındıysa onların olmalı.”

(Görüşmeci 4)

“Söz konusu maddenin isabetli bir karar olduğunu düşünüyorum.”

(Görüşmeci 5)

“Zaten bunlar kamu malı olduğu için sözleşmeyle federasyonlara verilebiliyor. Federasyonların bunları satamayacağı belirtiliyor. Bu maddenin doğru bir madde olduğunu düşünüyorum. Önemli olan bu tür kaynakların doğru yönetilip, kullanılmasıdır.”

(Görüşmeci 6)

“Bu madde tabii ki doğrudur. Siz genel müdürlükten bütçe alıyorsunuz ve mülk sizin oluyor. Böyle bir şey söz konusu olamaz devletin malı devletin olacaktır. Bence doğru bir uygulama. Özel gelir hesabı ve genel müdürlük tarafından verilen bütçemiz var ama bizim böyle taşınmaz malları satmamız gibi bir saçmalık olmaz, bunlar devletindir.”

(Görüşmeci 8)

Taşınmaz malların mülkiyetinin GSGM'ye ait olması bence doğru. Devletin kaynaklarını kullanarak alınan taşınmazlar, yine devletin olmalıdır. Bir de federasyonların hukuki bir sıkıntı yaşamalarının önüne geçilmiştir. Zaten GSGM'nin bu malları federasyonların elinden almak gibi bir düşüncesi yok. Eğer bir usulsüzlük yapılırsa ve söylenenler yapılmazsa o zaman bunları geri almanın da gerekli olduğunu düşünüyorum ve zaten usulsüzlüklerin önüne geçmek için yapıldığını düşünüyorum.”

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Federasyonlarda Denetim Kurullarında iki üye seçimle belirlenir, üç üye ise Genel Müdürlükçe görevlendirilir.” maddesine federasyon başkanları genel olarak doğru bir karar olmadığını ve federasyonların özerkliğine gölge düşürdüğünü belirtirken kimi federasyon başkanları da bunun bir sorun olmadığını, önemli olan konunun çalışmaların doğru yapılması olduğunu belirtmişlerdir.

Federasyon başkanlarının konuya ilişkin görüşleri aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“Tabi özerk diyoruz, bağımsız diyoruz onlarında tamamen seçimle gelmesi gerekir. Kişisel olarak ise her türlü denetime açık olduğumuzu belirtmek isterim. Ama doğrusu o kişilerinde seçilmesidir. Önemli olan yapılan işlerin doğru olması. Denetim hem seçilmişlere hem atanmışlara şart ve açık olmalıdır.”

(Görüşmeci 2)

“Bu madde tartışılır, hukuken uygun bir madde değil bence.”

(Görüşmeci 3)

“Ben verdiğim parayı denetlerim mantığıyla yapılmış bir şey ama Özerk Federasyon yapısına aykırı. GSGM federasyonların denetleme kuruluna, raporlarına inanmıyor, ciddiye almıyor ve kendi adamını gönderip denetliyor.”

(Görüşmeci 4)

“Federasyonu denetleyecek Denetleme Kurulu üyelerinin Federasyon Başkanının listesinde seçimle gelmesini doğru buluyorum. Bu maddeyle Genel Müdürlük üyelerinin üç kişi olması Federasyon denetimlerinin daha şeffaf hale gelmesini sağlayacaktır.”

(Görüşmeci 5)

“Ben denetleyenlerin kulüpler olmasından yanayım, bu kararı doğru bulmuyorum. Kamuda zaten tüm harcamalarımızla ortadayız denetime açtık.”

(Görüşmeci 6)

“Üç GSGM’den olmuş iki federasyondan olmuş siz işinizi iyi yaptıktan sonra kim denetlerse denetlesin önemli değil kendi çalışma arkadaşlarımız da bunu yapabilirlerdi bence. Biz işlerimizi doğru yaptığımız için, denetlenmelerimizde her hangi bir yanlış olmadı.”

(Görüşmeci 7)

“Kesinlikle yanlış olduğunu biliyorum. Eğer özerklerse kendi kendilerini denetlemeliler. Kaldı ki Bakan ve genel müdürün doğrudan denetleme yetkileri var, olumsuz bir durum gördüklerinde denetleme yaptırabilirler. Çok başlılık olursa sıkıntı olur. Denetleyen bir tane olsun tam olsun.”

(Görüşmeci 8)

“Türkiye’deki federasyon başkanlık seçimlerinde oy kullanıyorum o nedenle bunu da doğru buluyorum. Çünkü genelde federasyonların denetleme kurullarında görev alan, seçilen kişiler federasyon başkanlarına yakın olan kişiler olduklarından denetleme raporlarında sağlıklı olarak yapmaya biliyorlar bu yüzden devletin vermiş olduğu parayı bir şekilde nasıl harcadığını bilmesi devlet mekanizmasının

daha fazla olması denetlemenin daha doğru yapılmasını sağlayacaktır. Tarafsız bir şekilde devlet elemanları tarafından yapılması daha sağlıklı oluyor. Devlet müdahale ediyor diye görmeyin iki taraf içinde sağlıklı bir denetleme olarak görülmesi lazım.”

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun federasyonlar üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz.” maddesine federasyon başkanları genel olarak; kurul çalışmalarının doğru yapılması durumunda faydalı olacağı cevabını vermişlerdir.

Federasyon başkanları bu soruya ilişkin görüşlerde alınan yanıtlar aşağıdaki gibidir;

(Görüşmeci 1)

“Bu tür kurullar daha öncede vardı, ancak değerlendirme sonucunda tedbirler alınacaksa doğrudur. Böyle bir kurul kurulmuş ise işlemesi gerekir ve sonucunda da işlem yapılması gerekir. Bu şekilde olacaksa iyi olur. Başkanları alalım karşımızda terletelim mantığıyla olursa olmaz. Herkes değerlendirmeye açık olmalıdır ki yaptığı işin doğruluğunu ispatlamış olsun. Ancak daha önceden ilgili maddelerle ölçütler belirlenmelidir.”

(Görüşmeci 2)

“Nasıl çalışacağına bağlı, ölçüsü ne olacak federasyonların daha verimli çalışması için bir takım kıstaslarla değerlendirilecekse bir problem yok. Bu kurulda hangi maddeler neye göre kıyaslanacak ve

başarı ölçütleri ne olacak? Gibi belirsizlikleri ortadan kaldırmak için federasyonlarla iç içe çalışılmalı bence. Yaptığınız işlere göre değerlendirilmesi gerekli ama bütçe bu konuda önemli bir faktör olarak göze çarpacaktır. Bilgi olarak zaten sunuyoruz ama rapor olarak da verebiliriz habersiz bir iş yapmıyoruz bence böyle bir hakkı da var zaten devletin.”

(Görüşmeci 3)

“Eğer ciddi anlamda koordinasyon sağlanırsa, kuruldaki kişilerin iyi seçilmesi gereklidir. Federasyonların ihtiyaçlarını, problemlerini iyi ve doğru tespit ederlerse kurul doğru bir şekilde amacına ulaşır.”

(Görüşmeci 4)

“Söz konusu kurul, görevi kapsamında tüm federasyonları aynı kriterlere göre değerlendirerek, bu değerlendirme sonucunda federasyonları performanslarına göre ek bütçe aktarımı ile ödüllendirip bir basın toplantısında yılın federasyonu olarak ilan ederse bizim için memnuniyet verici olacaktır.”

(Görüşmeci 6)

“Bana göre iyi bir kurul, ama doğru kullanılırsa. Bize devlet para veriyorsa, özel bir bütçemiz varsa, biz bu makamda oturuyorsak çalışmalarımızın da değerlendirilmesi gerekir. Bize verilen bütçe yeterli değil ve biz bu bütçenin üzerinde iş yapmaya çalışıyoruz maddi anlamda zaten denetleniyorsunuz ve yapmış olduğunuz çalışmalar nedir? Başarımız nedir? Diye her türlü faaliyetimiz denetlenmelidir. Ama bağımsız

bir kurul olması çok önemlidir ve bağlayıcılığından ziyade öneri niteliğinde olmalıdır.”

(Görüşmeci 7)

“Çok anlamsız buluyorum. Özerk diyorsunuz hem de ben bunları denetleyeceğim diyorsunuz olmuyor böyle şeyler çok çelişkili. Örneğin kim nasıl neye göre hangi özelliklere sahip birisi denetleyecek yarın milli takım hocası beni nasıl denetleyen biri var ki gelsin o zaman o çalıştırsın diyebilir. Bence geçerli bir kurul değil.”

(Görüşmeci 8)

“Böyle bir kurulla ilgili yönetmelik taslağı da hazırlandı sportif değerlendirme kurulunun görev ve çalışma usulleri yönetmelikle açıklanacak. Aslında ben federasyonların çalışmaların sadece kendilerinin değerlendirmesi de çok doğru bulmuyorum. Dışarıdan da bir takım bu işle ilgili kurum ve kuruluşların, uzman kişiler tarafından değerlendirilmesi gereklidir...”

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin dördüncü soruda görüşmecilere yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığının, sporun gelişimi adına etkileri sorulmuştur.

Görüşmeciler bu soruya genel olarak; Bakanlığın kurulmasının Türk sporunu olumlu etkileyeceğini, sporda uzmanlaşma sağlanacağını, buna bağlı olarak da başarıların artacağını belirtmişlerdir.

(Görüşmeci 2)

“Geçmişimizde de buna benzer uygulamalar olmuştur ancak bu zamanda yeni düzenlenecek bakanlığın daha iyi olacağı kanısındayım müstakil bir yapılanma ona göre bütçe, bakan, bakan yardımcısı, müsteşar, müsteşar yardımcısı gibi bir yapılanma olacak ben olumlu olacak kanısındayım. Tür sporunun da bakanlığının olması bence, çok olumlu olacak, gelişmelerin başlangıcı olacak diye düşünüyorum, iyi bir adım.”

(Görüşmeci 3)

“Siyasi bir karar GSGM ne olacak tartışılıyordu ve inceleniyordu, bu yapı bizi nereye götürür diye. Yüksek spor kurulu kurulacak dendi fakat kurulmadı. Federasyonlar özerk ancak halen bir yetki karmaşası yaşanıyor. Bakanlığın olması gerekir çünkü spor camiasına daha iyi bir konum sağlayacağını düşünüyorum.”

(Görüşmeci 4)

“Bakanlığın kurulması Tüm spor camiamız için sevindirici bir gelişme olmuştur. Şu anda ihtiyaç olan mevcut yasa değişikliğinden sonra oluşturulacak olan yönetmeliklerdir. Yasada açık olarak belirtilmeyen ve detay gereken birçok konu yer almaktadır. Oluşturulacak mevcut yönetmeliklere göre federasyon ana statülerini tekrar Genel Kurul kararıyla değiştireceklerdir.”

(Görüşmeci 5)

“Spor bakanlığı olması gereken bir kurumdur. Bakanlığın kurulmasıyla sporda uzmanlaşma sağlanacak ve Türk Sporuna daha da kuvvetlenecek.”

(Görüşmeci 6)

“Sporun devlet bakanlığıyla yürütülmesi dolayısıyla, hak ettiği değeri göremiyordu ama şimdi yeni bir spor bakanlığının kurulması bakanlığın sadece bu alanda çalışmalarını yürüteceğinden dolayı 2- 3 seneye kadar birçok başarının geleceğini düşünüyorum.”

Konuyla ilişkin olarak GSGM’de görevli yönetici olan Görüşmeci 7 ve Görüşmeci 8 ise aşağıdaki cevapları vermişlerdir;

(Görüşmeci 7)

“Bakanlık olmalıydı geçmişte çünkü örgütün ne kadar güçlü olursa o kadar en ücra köşelere kadar ulaşabilirsiniz. Genel müdürlük bunu yapmıyordu. Ben geçmişte bakanlık varken de çalıştım o zaman okul sporlarının Türkiye çapında yaygınlaşması için çok etkindi ve çıkan 80-90 yıllarda tüm sporcular okul sporlarından çıkan sporculardır. buna bakanlığın eğilmesi lazım umut ediyorum ki bu görevi üstlenir ve taşra teşkilatında da bunu uygulayarak alınan insanların nitelikli olmasına dikkat edilerek yeni bir yapılanmayla uygulamaya geçilir. Yoksa sadece bakanlık binası olarak kalır.”

(Görüşmeci 8)

“Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması gençliğe olan katkısı geçlik hizmetleri içinde bir daire başkanlığı varken bakanlık bünyesinde bir genel müdürlüğe dönüştürülüyor ve gençliğe olumlu yönde daha fazla hizmet sağlayabilecek, bütçesi artacak gençlik rahatlarsa daha fazla hizmet verilirse spora katkı sağlanacaktır. Sosyal anlamda katkısı büyük olacaktır.”

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada Türkiye’de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonlarının özerklik öncesinde ve sonrasında idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolü belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın ilk boyutunda federasyonların özerklik öncesi ve sonrası idari unsurlara ilişkin değişiklikler incelenmiştir.

İdari boyutuna ilişkin ilk soruda federasyonların örgütsel yapısındaki değişimin özerklik öncesi ve sonrası dönemler için olumlu ve olumsuz tarafları sorulmuştur.

Görüşmeciler bu soruya genel olarak; olumlu yönde bir değişimin olduğu cevabını vermişlerdir. Federasyon başkanları, özerklik öncesinde tamamen GSGM’ye bağlı bir birim olarak görevlerini devam ettirdiklerini ve bu yapının federasyonların çalışma hızlarını olumsuz yönde etkilediğini, özerklik sonrasında ise, kendi içlerinde örgütlenebildiklerini ve idari yönden kararlarını kendi yönetim kurulları aracılığıyla alarak, Genel Müdürlüğe bağlı olan dönemdeki bürokrasinin neden olduğu zaman kaybının böylece ortadan kalktığını ve daha hızlı karar alabildiklerini belirtmişlerdir.

Özerk yönetimlerin en temel amaçlarından bir tanesi hizmetlerin en ucuz, en kaliteli, en verimli ve en hızlı şekilde yapılmasını sağlamaktır⁶⁰. Erturan ve İmamoğlu (2006) yaptıkları çalışmada Özerklik hakkının kazanılmasından sonra, yönetsel anlamda federasyonların öncelikle uygulamada “hız kazandığının” altı çizilmiştir. Bilindiği gibi bürokrasi işleyişte kararların alınıp uygulanması sürecinde yavaşlamalara neden olabilen bir yönetim biçimidir. Şüphesiz karar alma ve kararların

uygulanması da yönetim işlevlerinin başında gelmektedir. Federasyon başkanları bürokrasinin ortadan kalkması ile kararların gerçekleştirilmesinde karşılaşılan zamana bağlı sorunların ortadan kalktığını ifade etmişlerdir. Bu durum spor gibi dinamik bir olgunun işlendiği örgütlerin daha sağlıklı yürütme faaliyetlerine sahip olacağı anlamına gelecektir¹⁴.

Benzer bir çalışmaya bakıldığında, Kayalarlı(2007) spor federasyonlarının özerkleştirilmesi sportif hizmet ve faaliyetlerin etkinliğini ve verimliliğini arttıracak sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç çalışmamızı destekler niteliktedir⁶¹.

İdari boyutuna ilişkin ikinci soruda, özerklik öncesi ve sonrası federasyonların personel istihdamında ve performansında nasıl bir değişim olduğu sorulmuştur.

Bu soruya görüşmeciler genel olarak; federasyonların ihtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve uygun personel istihdam etme hakkına sahip oldukları cevabını vermişlerdir. Ancak bazı özerk federasyonlar bütçeden kaynaklanan problemler nedeniyle GSGM tarafından istihdam edilen personel ile çalışmak zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir.

Erturan ve İmamoğlu (2006) yaptıkları çalışmada idari özerkliğin kendilerine tanıdığı personel istihdamının olumlu sonuçlar doğurduğuna dair inançlarını belirtmişlerdir¹⁴.

Sevim'in(2009) yapmış olduğu röportaj'a göre; Özerk Federasyon, üst düzey kurum işleyişinde çalışmasının gerektiğini ve

federasyonun başında ilgili spor dalının içinden, alanında uzman ve dil bilen bir genel sekreter ve federasyonda çalışacak diğer elemanların da mümkün olduğunca alanı bilen uzman kişilerden seçilmesine özen gösterilmesinin gerekliliğini işaret etmiştir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümlerinin Spor Yöneticiliği ve antrenörlük bölümü mezunlarının bu alanda değerlendirilmesinin uygun olacağını görüşünü vurgulamıştır⁶².

Yenel ve araç (2005) yaptıkları çalışmada, personelin önemini vurgulamak için bir örgütte etken ve verimli çalışma o örgütün bireylerinden beklenebilecek en yüksek katkılarıyla gerçekleştirilebileceğini vurgulamışlardır⁶³.

İdari boyutuna ilişkin üçüncü soruda, özerkleşme öncesi ve sonrası getirtilen denetim uygulamalarına ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak görüşmeciler; denetleme uygulamalarının değişmediğini ve GSGM Teftiş Kurulu tarafından denetlemenin yapıldığını belirtmişlerdir. Federasyon başkanları denetlemenin önemine ve gerekliliğine vurgu yapmışlardır. Ayrıca özerkliğin keyfilik anlamına asla gelemeyeceğini, bu tür denetlemelerin sorumlulukların yerine getirilmesinde önemli olduğunu belirtmişlerdir. Erturan ve İmamoğlu'nun (2006) çalışmasında federasyon başkanları devletin denetiminin mutlaka gerekli olduğunu, usulsüz işlere kalkışmayan, arkasında durulamayacak kararların alınmadığı şeffaf bir federasyon genel kurulunun denetimden kaçınması için hiçbir sebep olmadığını ifade etmişlerdir. Başkanlar devlet denetiminin makul ve mantıklı sebepler doğrultusunda ve sporun milli ve evrensel değerlerini korumak adına yapılması gerektiğinin altını çizmiş, denetimin politikacıların kötü niyetleri doğrultusunda yapıldığında ise suiistimal olarak düşünüleceğini ifade

etmişlerdir. Çalışmamızda elde ettiğimiz sonuçla paralellik göstermektedir¹⁴.

Özerk kurumların bağımsızlığından asıl anlaşılması gereken ise, bu şekilde yapılanan makamların personelinin her türlü siyasi baskı, etki ve telkinden arındırılmış bir statü güvencesi taşımasıdır. Bu kurumlar bu şekilde gerek kamu makamlarının gerekse temsil ettikleri özel örgütlerin baskı, yönlendirme ve etkilerinden korunmuş olmaktadır. Ancak bu konuları, görevlilerin yetkilerini yanlış veya kötüye kullanarak, keyfi işlem ve eylem yapmalarına imkan vermez. Çünkü bu otoriteler idari denetime tabi değilseler bile, kararları dolayısıyla yargı denetimine tabidirler. Kararlarında hukukun kendilerine tanıdığı sınırlar içinde kalmak zorundadırlar. Bu idarelere yaptırım yetkisi tanınması ölçüsünde onlar üzerindeki yargısal denetim önem kazanmaktadır. Kendi görev alanlarında oldukça kapsamlı yetkilerinin bulunması dolayısıyla bu yetkiler sonucu oluşturulan işlem ve eylemlerinin yargısal denetim, özellikle idari yargı denetimi dışında bırakılmasının özgürlükleri sınırlayıcı sonuçlar doğurabilmesi açısından bağımsız idari kuruluşların yargı denetimi kapsamına bulunması özgürlüklerin güvencesi olarak görülmektedir⁶⁴.

İdari boyutuna ilişkin dördüncü soruda, özerkliğin federasyonların spor kulüpleri ile olan ilişkilerine etkisi sorulmuştur. Bu soruya görüşmeciler genel olarak; özerkliğin federasyonlar ve kulüpler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediğini belirtmişlerdir.

Yılmaz (2002) yapmış olduğu çalışmada, özerk yapıdaki spor teşkilatlanmasıyla kulüplerin yönetime katılma ve karar alma sürecinde etkin olabilmeleri özerk yapılanmanın gereği olduğunu ve özerkleşme ile bunun sağlana bildiği sonucuna ulaşmıştır⁴⁷.

Spor federasyonlarının özerklik kazanmasıyla, spor kulüpleri ile olan ilişkilerinde olumlu değişimlerin yaşanmasıyla birlikte olumsuz değişimlerinde yaşandığı göz ardı edilemez. Federasyon başkanlarının görüşleri olumlu değişimi gözler önüne sererken, GSGM üst düzey yöneticisi bu konuya başka bir boyut kazandırmıştır.

“Aslında ideal bir federasyon yapısı kulüplerden oluşur çünkü kulüplerin bir üst birliğidir federasyonlar. Hatta federasyonlar; kulüpler adına iş yapan, iş üreten, uluslararası sivil toplum örgütüdür. İlişkilerinin çok iyi olması gerekir ama özerklikten sonra seçim sürecinden dolayı kulüplerin delege olarak oy kullanıyor olmaları, bazı federasyonların seçimden galip çıkmalarıyla kendilerini desteklemeyen delegelere, kulüplere pek sıcak bakmamalarına neden olduğunu görebiliyoruz.Özerklik öncesinde böyle bir şey yoktu.” İfadesiyle konunun olumsuz yönüne vurgu yapmıştır.

Şahin (2011) yaptığı çalışmada, federasyon başkan seçimlerinde siyasi baskılara maruz bırakıldığı düşüncesine benzer bulgular elde ederek özerklikle birlikte spor kulüplerinin iradesi dışında hareket ettirilmeye çalışıldığına vurgu yapmıştır⁶⁵.

Kayalarlı (2007) yaptığı çalışmada, spor federasyonlarının özerk olmasıyla, federasyonlar ile spor kulüpleri ve sporla ilgili kişi ve kuruluşlar arasındaki iliksilerin geliştirilmesini sağlar düşüncesine görüşmecilerin çoğunluğu kararsız kalırken, bir kısım görüşmeci geliştireceği görüşünü ortaya koymuşlardır⁶¹.

Yayınlanan DDK raporunda bu konuya ilişkin olarak çözüm önerileri getirilmeye çalışılmış; “Spor kulüplerinin ihtiyaç duydukları yardım, destek ve teşviklerin bir plan dâhilinde ve objektif kriterlere

dayanarak sağlanması, kulüpler üzerinde bir kısmı bazı özerk spor federasyonlarının uygulamalarından kaynaklanan mali yüklerin azaltılması, özerk spor federasyonlarının da spor kulüplerine gerekli desteği vermesi, spor kulüplerinin amaç doğrultusunda faaliyet göstermelerini sağlamaya yönelik denetimlerin artırılması ve amaç dışı faaliyet gösteren spor kulüplerinin tespit edilerek spor adını kullanmalarının engellenmesi gibi hususlar göz önüne alınarak spor kulüplerinin sorunlarına çözüm getirilmesi ve kulüp sayısının artırılmasına” vurgu yapılmıştır⁶⁶.

Görüldüğü gibi konuya ilişkin farklı yorumlar getirilerek özerkliğin doğru algılanamamasından kaynaklı sıkıntılarının yaşanabileceği belirtilmiştir. Ayrıca denetimin, işin doğru yapılmasında, sistemin düzgün işlemesinde en büyük etken olduğu gerçeği unutulmamalıdır.

Araştırmanın ikinci kısmında özerkleşmenin mali boyutuna ilişkin sorular yöneltilmiştir.

Mali boyuta ilişkin ilk soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların gelir kaynaklarındaki değişiklikler sorulmuştur.

Federasyon başkanlarının bu soruya genel olarak verdikleri cevap ise; özerklik öncesinde gelirlerinin tamamını GSGM’den sağladıklarını, özerklik sonrası ise, GSGM’nin federasyonlara verdiği bütçeye ek olarak ticari faaliyette bulunabilmeleri ve sponsor gelirleri edinebilmeleriyle gelir kalemlerinde artış olduğunu belirtmişlerdir. Ancak yazılı ve görsel basında fazla yer bulamayan federasyonların gelirleri buna paralel olarak düştüğünü ve bütçelerinin GSGM’ye bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Erturan ve İmamoğlu (2006) yaptıkları çalışmada, özerk federasyon yönetiminin devreye girmesi ile mali kaynak oluşturma'nın kolaylaştığını vurgulayan başkanlar, sponsorluk, reklam gibi bir takım girişimlerle federasyonun kendi gelirlerini temin etmede önünün açıldığını ifade etmişlerdir¹⁴. Çalışma sonucunun paralellik gösterdiği gözlenmektedir.

Özerklik öncesin yapmış olduğu çalışmada Yılmaz (2002), spor federasyonlarının alanlarındaki hizmet ve faaliyetleri yerine getirebilmeleri için mali açıdan özerk yapıya kavuşturulmalıdır görüşü %87.6 gibi büyük bir çoğunlukla kabul görmüştür⁴⁷.

Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulmuş GSGM üst düzey yöneticisi (Görüşmeci 7), "Aslında özerklik kendi kaynaklarını yaratmaktır. Çoğu federasyon öz kaynaklarını yaratamıyor. Çok önemli bir şey daha var eskiden biz özerk olmadan önce hiçbir sporcudan lisans ücreti almıyorduk, antrenör vize ücreti almıyorduk, hakem vize ücreti almıyorduk, katılım payı almıyorduk şimdi bütün federasyon öz kaynaklarını oluşturmak adına bunlardan ücret alıyorlar. Bu spor dalının köretilmesinde bir faktördür. Anadolu'da bir kulüp örneğin katılım payını ödeyemiyor nasıl katılacak. Olmaz işte böyle şeyler zaten yaygınlaştırmakta zorlanırken bunların yapılması branşın gelişimi ve yaygınlaşması açısından olumsuz bir durumu ortaya çıkarıyor ve bütün federasyonlarda bunlar moda oldu sanırım özerklik öncesi böyle bir şey yoktu."

Çalışmaya bakıldığında görüşmecilerin hem fikir oldukları, gelirlerin arttığı yönündedir, ancak çoğu özerk federasyonun, özerkliğin gereği olan mali bağımsızlığın tam anlamıyla gerçekleştirme düzeyine ulaşmadığına belirtmişlerdir. Federasyonların öz gelirlerini elde ederken

sporun gelişimini olumsuz yönde etkileyecek yollardan gelir elde etmeleri ise o branşın gelişimini ve yaygınlaşmasını ters yönde etkileyebilir.

Mali boyuta ilişkin ikinci soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların giderlerinde nasıl bir değişim olduğu sorulmuştur.

Federasyon başkanları bu soruya genel olarak, özerklik öncesi ve sonrasında gider kalemlerinde ihtiyaçları doğrultusunda artış yaşandığı cevabını vermişlerdir. Federasyonların genel giderlerini personel, kırtasiye, organizasyon ve kamp giderleri vb. giderlerin oluşturduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmada elde edilen bulgular ışığında, özerklikle birlikte federasyonların katıldığı organizasyon sayısında artış olduğunu ve buna bağlı olarak federasyon giderlerinde artış olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırma kapsamında görüşlerine başvurulanan GSGM üst düzey yöneticisi (Görüşmeci 7), “Giderlerinde değişim bol bol seyahate gidiyorlar, personel ücretleri arttı kendileri bir genel sekreter alıyorlar yönetim kurulu kararıyla ve çok fazla ücretlerle çalıştırıla biliyorlar. Bunların iyi niyetli olduğunu düşünmüyorum” şeklinde görüş bildirmiştir.

Özerkleşmenin doğru algılanıp iyi anlatılamaması sporun gelişimini olumsuz yönde etkileyebilir. Özerklik, sporun gelişimini doğrudan olumlu yönde etkileyebileceği göz önünde bulundurulması gereken konulardan birisidir. Kamu kaynaklarının kişilerin kendi çıkarları için kullanılmasına izin vermeksizin, sıkı bir şekilde kaynakların nerelere kullanıldığını mutlaka takip etmeleri gerekmektedir.

Mali boyuta ilişkin üçüncü soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonlara GSGM tarafından ayrılan bütçeye ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Mali kaynak sıkıntısı yaşamayan federasyonlar bütçelerinin her yıl artarak devam etmesinden memnun olduklarını belirtirlerken, mali kaynak sıkıntısı olan federasyonlar GSGM tarafından ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışma kapsamında ulaşılan sonuçlar değerlendirildiğinde, kendi öz gelirleri yüksek olan federasyonların devlet desteğini çok fazla önemsemezken, öz gelirleri düşük olan federasyonlar devlet desteğini fazlasıyla önemsemektedir. Erturan ve İmamoğlu (2006) yaptıkları çalışmada ulaşılan sonuçlarla benzerlik göstermektedir.

Günümüz şartlarında bütün federasyonların mali kaynaklarının tamamını kendisinin temin etmesi söz konusu olamayacağı için kamu hizmeti yapan federasyonlar özerk olmalarına rağmen kamu kaynaklarından aynı ve nakti yardım alabilmelidirler⁶⁷.

Mali boyuta ilişkin dördüncü soruda özerklik öncesi ve sonrası, federasyonlar tarafından, spor tesislerinin kullanım haklarına ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Federasyon başkanları genel olarak tesislerin bakımsız ve yetersiz olduğunu ancak GSGM'ye ait tesislerin kullanımı konusunda sıkıntı olmadığını belirtmişlerdir.

Kayalarlı (2007) yaptığı çalışmada spor tesislerinin etkin ve verimli kullanımı açısından spor federasyonlarının özerkliğinin gerekli olduğu sonucuna ulaşmışlardır⁶¹.

Araştırmada görüşlerine yer verilen (Görüşmeci 7) ; “Çok kötü bir değişiklik bence daha önceden tesisler bize aitken tüm amatör spor kulüpleri idman yapabiliyorlardı ama şimdi federasyonlara verdiğimiz salonlarda hiçbir amatör spor kulüp idman yapamıyor. Bir şey daha var biz bazı tesisleri de belediyelere kiraladık. Anacak vermeden önce tüm amatör kulüpler yaralanıyordu şimdi ise yararlanamıyorlar. Bu bizim hatamız. İşletsinler diye veriyoruz ama onlar kendi kulüpleri dışında çalışmalara izin vermiyor.” Şeklinde açıklama yapmıştır.

Bu görüş ile paralellik gösteren bir çalışma, İmamoğlu ve arkadaşları spor kulüpleri üzerine yaptıkları araştırmada; devletin mülkiyetindeki spor saha tesislerinin talepte bulunulması durumunda isteyen yahut daha güçlü olan spor kulübüne tahsisi edilmesi, kiralınması, kullanım hakkının uzun süreli devredilmesi, aynı spor branşında faaliyet gösteren diğer kulüpleri zor durumda bırakmaktadır. Zira kullanım hakkını eline geçiren kulüp diğer kulüplerin bu spor saha ve tesislerinden yararlanmasına izin vermemekte yahut işin ticaretini yaparak ve tesis bakımından tekelleşerek devletin belirlediği meblağdan daha yüksek kullanım bedeli istenmektedir diyerek konunun sporun gelişimi açısından önemini belirtmişlerdir⁶⁸.

Devlet Denetleme Kurumu’nun yapmış olduğu çalışmada; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından kullanım veya intifa hakkı verilen tesislerin amaç doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığının periyodik olarak denetlenmesi ve kontrol edilmesinin gerekliliği üzerinde durulmuştur⁶⁶.

Federasyon başkanları ve GSGM üst düzey yöneticilerinin cevapları arasında görülen, anlamlı farklılık doğrultusunda denetlemenin önemi bir kez daha anlaşılmıştır. Kamu kaynaklarının eşit bir şekilde kullanılmasının sağlanması gerekmektedir.

Araştırmanın üçüncü kısmında özerkleşmenin sportif başarı boyutuna ilişkin soruları yöneltilmiştir.

Sportif başarı durumuna ilişkin ilk soruda özerklik öncesi ve sonrası federasyonların lisanslı sporcu sayılarında nasıl bir değişim gözlemlendiği sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; özerkleşmenin lisanslı sporcu sayısının artışında olumlu yönde etkisinin olduğunu ancak sadece bununla ilişkilendirilmemesi gerektiğini çünkü federasyon çalışmalarının da çok büyük etkisi olduğu cevabını vermişlerdir.

Çalışmaya katılan görüşmeci , “Özerkleşmenin de etkisi var ama bizim de çalışmalarımızın etkisi var örneğin lisanslı sporcu sayısında 2004 yılında 95 binlerde olan sporcu sayımız 2004-2011 arasında 240 binlere gelmiştir. Bu büyük bir başarıdır çünkü 2004 yılına kadar olan 25 yıllık süreçte böyle bir sayı yakalanamamışken 6-8 yıllık süreçte böyle bir ivme yakalanmıştır. Federasyonumuzdaki ekip ruhunun ve kurulların büyük çalışması var.” Açıklamasında özerkliğin katkısının olduğunu, ancak çalışma arkadaşlarının etkisinin inkar edilemez olduğuna vurgu yapmıştır. Çünkü bu tür çalışmalar sistemden kaynaklandığı kadar, sisteme işlevsellik kazandıracak olan insan kaynaklarıyla da doğrudan ilişkilidir.

“Özerklik sporcu sayımızı etkiledi. Ayrıca bizim bir politikamız vardır oda “gitmediğiniz yer sizin değildir” elimizden geldiği kadar her yeri araştırıyoruz. 81 ilde spor dalımız var bu da bize ayrı bir gurur vermektedir.” Şeklinde görüş bildiren federasyon başkanı, son derece önemli bir konuya değinerek her federasyonun uygulamaya geçirdiği bir politikasının olmasının gerekliliğine vurgu yapmıştır.

Faklı bir görüş belirten(Görüşmeci 7), “İl müdürlerinin performansını ölçeceğiz diye bir yanlış uygulama yapıldı. Lisanslı sporcu sayısı artsın diye okullardaki tüm çocuklara lisans çıkartıldı ve kulüp sayılarının artıp artmadığını değerlendirildi... O nedenle bu lisanlı sporcu sayısının bir başarı kriteri olduğunu düşünmüyorum... Özerklik öncesinde öyle değildi çünkü devletin politikası buydu. Her zaman sporcu yetiştirilmesine yönelik çalışmalar yapılıyordu...” Bu konuya ilişkin olarak zaman zaman yanlış uygulamalar yapıldığını, bu tür uygulamaların önüne geçilmesi adına öncelikli olarak alınan kararların bölgesel boyutta uygulamaya geçirilerek denenmesinden sonra ülkenin dört bir yanına ulaşılmasının sağlanmasına çalışılmalıdır. Böylelikle çok daha başarılı sonuçlar elde edebiliriz.

Sportif başarı durumuna ilişkin ikinci soruda özerkleşme sonrası federasyonlar tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarılarını değerlendirmeleri istenmiştir.

Federasyon başkanları bu soruya genel olarak; özerklik öncesinde bu tür organizasyonlarda çeşitli sıkıntılar yaşandığını, özerklik sonrasında ise organizasyonların daha başarılı bir şekilde yapıldığı, cevabını vermişlerdir.

Araştırmada görüş belirten (Görüşmeci 2), “zerklik sonrasında federasyonumuz yurt içi organizasyonlarda sponsorluk kolaylaştığı için yerel yönetimler ve firmalar aracılığıyla çok başarılı organizasyonlar gerçekleştirilmiş ve büyük başarılar imza atılmıştır. zerkleşme ile birlikte organizasyonlardaki hantal yapı değişmiş ve federasyonlar üzerindeki yük ortadan kalkmıştır.”

Araştırmada (Görüşmeci 4), “”zerklik ncesi Genel Müdürlüğü bağlı olan Federasyon; bütçe sıkıntısı, personel yetersizliği ve bürokrasi nedeniyle ulusal ve uluslararası organizasyonları yapmakta büyük bir zorluk çekiyordu. zerklikten sonra federasyonun ihtiyaı olan personel istihdamı, personelin ulusal ve uluslararası organizasyonlar için gerekli eğitimlerin verilmesi, özerklik öncesi yetersiz kalan görev harcırahlarının buna göre düzenlenmesi, satın alma talimatının uygulamaya geçmesiyle mal ve hizmet alımında kriterlerin belirlenerek organizasyonların en iyi fiziki koşullara sahip otellerde yapılması ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarının temelini oluşturdu. Uluslararası organizasyonlara talip olurken illerde özel ve kamu kuruluşlarının da Federasyonu’nun bilinirliliği ile hedef kitlesi sayesinde, federasyonumuza desteklerini de unutmamak gerekiyor.”

(Görüşmeci 7), “zerklik öncesi federasyonların hangi uluslararası organizasyonu alacağı genel müdürlüğün onayına bağlıydı ama şimdi federasyonlar kendileri uluslararası organizasyonlara katılacaklarını veya düzenleyeceklerini bize bildiriyorlar o konuda bütçe yardımı yapıyor. Burada söz konusu olan bence her organizasyona talip olmaktansa prestijli organizasyonlara katılmaları daha uygundur ve diğer çok da önemli olmayan organizasyonlara katılmak hem maddi hem de performans açısından da kayıptır.”

Görüşmecilerinde belirttiği gibi, spor federasyonlarının özerkleşmesiyle, eskisine kıyasla daha fazla organizasyon düzenlenmeye başlanmış, daha nitelikli personel teminiyle de organizasyon başarısının artırılması amaçlanmıştır. Özerklik sonrasında, federasyon başkanlarının kişisel diyalogları organizasyonlara ev sahipliği yapma hususunda da etkili olduğu söylenebilir.

Ayrıca ulusal ve uluslararası spor müsabakalarının pazarlanmasında yarar görülmektedir. Böylece sponsorlar aracılığı ile devletin spora ayırdığı kaynağın dışında özel sektöründe spor faaliyetlerine katkısı sağlanacak ve sporumuzdaki başarılar daha da artabilecektir.⁶⁹

Sportif başarı durumuna ilişkin üçüncü soruda özerkleşme sonrası federasyonlara sporcularının ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarıları durumları sorulmuştur. Federasyon başkanları bu soruya genel olarak; özerklik sonrası başarılarının arttığı cevabını vermişlerdir.

Çalışmada görüşleri alınan (Görüşmeci 4), “Özerklik sonrası federasyonumuz, sporcularımızın eğitimleri için, dünya’nın en iyi üç antrenörü ile sözleşme imzalayarak çalışmalara başlamıştır. 2005 yılı ve öncesi uluslar arası anlamda toplam 5 madalyamız varken şu anda sporcularımızın uluslar arası alanda 52 altın 31 gümüş ve 42 bronz olmak üzere toplam 125 madalyayı ülkemize kazandırmışlardır.” Cevabını vermiştir.

Araştırmada görüş bildiren (Görüşmeci 5), “Sporcu organizasyonlara katıldıkça tecrübe kazanır. Eskiden parasızlık nedeniyle organizasyonların çoğuna katılamıyorduk, devlet gönderemiyordu.

Özerklik sonrası yurt içi ve yurt dışı faaliyetlere katılım arttı. Dolayısıyla da sporcuların başarıları bununla ilişkili olarak artış gösterdi.”

Özerklik sonrası sporcuların organizasyonlara katılımlarında olumlu yöne değişimim görüldüğü sonucuna varılmıştır. Özerkleşme ile birlikte daha fazla kaynak sağlayan federasyonlar bunu daha çok vurgulamışlardır. Sporcuların daha fazla müsabaka yaşayarak tecrübe kazandığını ve böylece başarının bunun takibinde geldiğini belirtilmelidir.

Sportif başarı durumuna ilişkin dördüncü soruda federasyonlara Elit sporcu yetiştirmeye yönelik ne tür geliştirme programları ve politikaları izledikleri sorulmuştur.

Görüşmeciler bu konuda kendi federasyonlarında uyguladıkları politikaları anlatmışlardır. Her federasyon branşın özelliklerine uygun sporcu yetiştirmesi ile alakalı bir politika izlemeye çalıştıklarını belirtmişleridir.

(Görüşmeci 2), “Öncelikle milli takım kampları bizim için çok önemli elit sporcu yetiştirme merkezidir. Türkiye şampiyonalarında tespit ettiğimiz sporcuları yıllık yetiştirme kamplarına alıyoruz yaş gruplarına göre de eğitim programlarına alarak destekliyoruz. Yerinde kontrol ettiriyoruz neticede yarışması olsun ya da olmasın sporcuları kamplarda destekliyoruz. Alt yapıdan sporcu yetiştirmede ise, öncelikle çalışma yerlerimizi ve antrenör sayımızı çoğalttık, 2004 yılında 375 olan sporcu sayımız şu anda 8 senede 2500-3000’e ulaşmıştır. Bizim branşımızda özel spor salonları da önemlidir. Antrenörlerin çoğalmasıyla bu özel salonlarda da önemli bir artış olmuştur bu da bizim için önemli bir gelişmedir. Yaşı küçük olan sporcularda bu salonlarda büyük gelişim gözlemledik ve alt yapıda büyük bir çalışma yapıyoruz. Önce eğitim diyoruz antrenörlerimizi

eğitiyoruz ve sonra onlardan okullarda halk eğitim kurslarında, kurslar açmalarını sağlayarak yetenekli sporcuların bulunması yolunda çalışmalar yapmalarını sağlıyoruz. Türkiye’ de lisanslı sporcu ve elit sporcu yetiştirme noktasında zirveyi yakaladığımızı düşünüyoruz.”

(Görüşmeci 3), “....Türkiye genelini tarıyoruz ilkokullar, minikler, yıldızlar, gençler turnuvalarında başarılı olan sporcuları teknik kurullar tespit ediyor. Yıl içerisinde 3-4 eğitim kampı yapıyoruz, başlarına ciddi, yurt dışından getirdiğimiz antrenörleri koyuyoruz. Antrenrlerimiz için seminerleri devam ettiriyoruz. Son yıllarda branşımızda ciddi anlamda, takımlar kurulmasını sağlıyoruz. Bu konuda kulüplerle işbirliği içerisindeyiz. Birçok belediyeyle iş birliği yapıyoruz.”

(Görüşmeci 4), “Federasyonumuzun faaliyet programında yer alan 07-12 yaş grubu yaş aralığında yapılan Türkiye Küçükler şampiyonası ve 13-18 yaş grubu aralığında yapılan Türkiye Yıldızlar şampiyonası’nda aşağıda tablodaki belirtilen toplam 134 sporcu Milli Takım havuzuna girmeye hak kazanmaktadır. Milli Takım havuzuna giren sporcularımız alt yapı geliştirme grubu antrenörleri tarafından okul döneminde illerde bölgesel kamplarla, yaz tatilinde ise genel kamplarla uluslar arası şampiyonlara hazırlanmaktadırlar. Performansları antrenörleri tarafından beğenilen sporcular A Milli Takıma yükselerek yabancı antrenörlerle çalışma imkanı bulmaktadırlar.”

(Görüşmeci 5), “Elit sporcu faaliyetleri için 2000 doğumlu çocuklar taranıyor. Işinde uzman olan kişilerle çalışıyoruz. Bu ocukların ebeveynleri takip ediliyor. Aynı zamanda bu çocukların okul hayatlarını devam ettirebilecek durumları sağlayarak, onların eğitimlerini destekliyoruz.”

(Görüşmeci 6), “Elit sporcu için üniversitelerle iç içeyiz, eğitime çok önem veriyoruz, antrenör arkadaşlarımızı eğitiyoruz, ayrıca üst düzey sporcu olabilecek gençleri kamplara çağırıyoruz. Bu sporcuları antrenör arkadaşlarla birlikte 16 yaşından itibaren kamplara alıyoruz. Bütçemizin kısıtlı olmasından dolayı alt yapı da tarama yapamıyoruz.”

Araştırmanın dördüncü boyutunda federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin soruları yöneltmiştir.

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin ilk soruda özerk federasyonların işleyişine siyasetin müdahalesine ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; görüşmeciler siyasetin spora karıştığını ancak bu müdahale ile sporun zarar gördüğü cevabını vermişlerdir.

Sporda ileri gitmiş pek çok ülkede devlet sporu doğrudan yönetmek yerine, alt yapı organizasyonlarını gerçekleştirmek suretiyle spor ortamının hazırlanması görevini üstlenmiştir. Ancak, ülkemizde tam tersi bir durum göstermektedir. Devlet spora her alanda müdahale etmektedir ve sporun özerkliği tartışılır hale gelmiştir.

Türk spor yönetiminin problemlerinden bir tanesi de siyasi otoritenin olumsuz etkisinde olduğudur. Siyasi istikrarsızlık dönemlerinde rastlanan çok sık otorite değişimi ve buna bağlı olarak temel politikaların uygulayıcısı kadro ile oynanması, politik endişelerle geleceğe yönelik köklü ve kalıcı işlerin sürekli ertelenerek yerine geçici tedbirlerin getirilmesi gibi durumlarla kendisini gösterdiği söylenmektedir.

Oysa özerk kurumların karar alma ve uygulama, karar organlarının serbestçe oluşumu gibi özelliklerinden amaç politik baskı ve müdahaleyi önlemek olmasına rağmen görüşmecilerin cevaplarından da anlaşıldığı üzere mümkün kılınamamıştır⁴⁷.

Kayalarlı (2007) yaptığı çalışmada spor federasyonlarındaki özerk yapılanmayla spor hizmet ve faaliyetlerinin siyasi baskılara maruz kalacağı görüşü belirtilmiştir. Kayalarlı'nın ulaştığı sonuçlar çalışmamızdaki sonuçlarla örtüşmektedir⁶¹.

Yılmaz(2002)yaptığı çalışmada özerklik öncesinde Türk spor teşkilatının özerk yapılanmayla spor hizmet ve faaliyetlerinin siyasi baskılardan uzak tutulacağı yönünde sonuca ulaşılmıştır. Ulaşılan bu sonuç çalışmamızla paralellik göstermemektedir⁴⁷.

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin ikinci soruda özerk spor federasyonları ibaresinin, yeni düzenleme ile bağımsız spor federasyonları olarak değiştirilmesine ilişkin görüşleri sorulmuştur.

Bu soruya genel olarak; görüşmeciler; özerklik yerine bağımsızlık ibaresinin kullanılmasının sadece bir isim değişikliğinden ibaret olduğu cevabını vermişlerdir.

Henüz özerk kavramının bile tam anlamıyla anlaşılmadığı ülkemizde, özerk spor federasyonları ibaresi bağımsız spor federasyonları olarak kavram değişikliğine uğratılmıştır. Federasyon başkanları ve GSGM üst düzey yöneticilerinin de belirttiği gibi bu değişiklik sadece kavram değişikliği olarak gözükmemektedir.

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin üçüncü soruda yeni düzenlemede yer alan maddelere ilişkin görüşlerine yer verilmiştir.

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “çalışan personel ve diğer görevlilere verilecek ücretlerin, yollukların kamu kaynakları ve Spor Toto gelirlerinden karşılanamaması maddesine ilişkin görüşleri sorulmuştur. Federasyon başkanları bu soruya genel olarak yanlış bir karar olduğu ve mali kaynak sıkıntısı çeken federasyonları zor duruma düşürebileceği cevabını vermişlerdir.

Yeni düzenleme de yer alan bu maddeye ilişkin değişikliklerin olacağı görüşülmekte olduğu bilinmektedir.

Yeni düzenlemede yer alan bu maddeyi, özerklik kazanan federasyonların yapmış oldukları yanlış uygulamalar sonucunda devletin müdahalesiyle, kendi ayakları üzerinde durmalarını sağlayacak tedbirler almaya itici bir değişiklik olarak görmek mümkün.

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Genel Müdürlük Tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel müdürlüğe aittir.” maddesine federasyon başkanları genel olarak kararın doğru olduğu cevabını vermişlerdir.

Araştırmaya katılan(Görüşmecı 1), “Bu tür taşınmazlar federasyonların öz kaynağından da alınsa devletin parasıyla da alınsa sonuçta bu mallar kamu kurumunun, yani devletin, kimse bizim diyemez çünkü biz de geçici seçilen kişileriz. Bunlarda zaten kamunun malı

olduğundan bir sıkıntı görmüyorum. Ancak her federasyonun çalışabileceği iyi bir ortam hazırlanması gerekir.”

Çalışmada yer alan (Görüşmeci 8), “Taşınmaz malların mülkiyetinin GSGM’ye ait olması bence doğru. Devletin kaynaklarını kullanarak alınan taşınmazlar, yine devletin olmalıdır. Bir de federasyonların hukuki bir sıkıntı yaşamalarının önüne geçilmiştir. Zaten GSGM’nin bu malları federasyonların elinden almak gibi bir düşüncesi yok. Eğer bir usulsüzlük yapılırsa ve söylenenler yapılmazsa o zaman bunları geri almanın da gerekli olduğunu düşünüyorum. Ve zaten usulsüzlüklerin önüne geçmek için yapıldığını düşünüyorum.

Yeni düzenlemede yer verilen bu konuya ilişkin olarak, kamu hizmeti veren bir kurum olan özerk spor federasyonları mülk edinebilmelidirler.

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Federasyonlarda Denetim Kurullarında iki üye seçimle belirlenir, üç üye ise Genel Müdürlükçe görevlendirilir.” maddesine federasyon başkanları genel olarak doğru bir karar olmadığını ve federasyonların özerkliğine gölge düşürdüğünü belirtirken kimi federasyon başkanları da bunun bir sorun olmadığını, önemli olan konunun çalışmaların doğru yapılması olduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada yer alan (Görüşmeci 1), “Tabi özerk diyoruz, bağımsız diyoruz onlarında tamamen seçimle gelmesi gerekir. Kişisel olarak ise her türlü denetime açık olduğumuzu belirtmek isterim. Ama doğrusu o kişilerinde seçilmesidir. Önemli olan yapılan işlerin doğru olması. Denetim hem seçilmişlere hem atanmışlara şart ve açık olmalıdır.”

(Görüşmeci 3), “Ben verdiğim parayı denetlerim mantığıyla yapılmış bir şey ama özerk federasyon yapısına aykırı. GSGM federasyonların denetleme kuruluna, raporlarına inanmıyor, ciddiye almıyor ve kendi adamını gönderip denetliyor.”

(Görüşmeci 4), “Federasyonu denetleyecek Denetleme Kurulu üyelerinin Federasyon Başkanının listesinde seçimle gelmesini doğru buluyorum. Bu maddeyle Genel Müdürlük üyelerinin üç kişi olması Federasyon denetimlerinin daha şeffaf hale gelmesini sağlayacaktır.”

(Görüşmeci 5), “Ben denetleyenlerin kulüpler olmasından yanayım, bu kararı doğru bulmuyorum. Kamuda zaten tüm harcamalarımızla ortadayız denetime açığız.”

(Görüşmeci 6), “Üç GSGM’den olmuş iki federasyondan olmuş siz işinizi iyi yaptıktan sonra kim denetlerse denetlesin önemli değil kendi çalışma arkadaşlarımız da bunu yapabilirlerdi bence. Biz işlerimizi doğru yaptığımız için, denetlenmelerimizde her hangi bir yanlış olmadı.”

(Görüşmeci 7), “Kesinlikle yanlış olduğunu biliyorum. Eğer özerklerse kendi kendilerini denetlemeliler. Kaldı ki Bakan ve genel müdürün doğrudan denetleme yetkileri var, olumsuz bir durum gördüklerinde denetleme yaptırabilirler. Çok başlılık olursa sıkıntı olur. Denetleyen bir tane olsun tam olsun. “

Denetim Kurullarında iki üye seçimle belirlenir, üç üye ise Genel Müdürlükçe görevlendirilir ibaresiyle, özerk spor federasyonları üzerinde devletin denetimi daha etkin bir şekilde gerçekleştirmeyi amaçladığı düşünülebilir. Çünkü daha şeffaf bir denetim için, yapılan

denetimlerde şaibenin olmaması için devletin kurumlarını denetlemesi gerekir.

Yeni düzenlemede yer alan değişiklikte “Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun federasyonlar üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz.” maddesine federasyon başkanları genel olarak; kurul çalışmalarının doğru yapılması durumunda faydalı olacağı cevabını vermişlerdir.

(Görüşmeci 1), “Bu tür kurullar daha öncede vardı, ancak değerlendirme sonucunda tedbirler alınacaksa doğrudur. Böyle bir kurul kurulmuş ise işlemesi gerekir ve sonucunda da işlem yapılması gerekir. Bu şekilde olacaksa iyi olur. Başkanları alalım karşımızda terletelim mantığıyla olursa olmaz. Herkes değerlendirmeye açık olmalıdır ki yaptığı işin doğruluğunu ispatlamış olsun. Ancak daha önceden ilgili maddelerle ölçütler belirlenmelidir.”

(Görüşmeci 2), “Nasıl çalışacağına bağlı, ölçüsü ne olacak federasyonların daha verimli çalışması için bir takım kıstaslarla değerlendirilecekse bir problem yok. Bu kurulda hangi maddeler neye göre kıyaslanacak ve başarı ölçütleri ne olacak? Gibi belirsizlikleri ortadan kaldırmak için federasyonlarla iç içe çalışılmalı bence. Yaptığınız işlere göre değerlendirilmesi gerekli ama bütçe bu konuda önemli bir faktör olarak göze çarpacaktır. Bilgi olarak zaten sunuyoruz ama rapor olarak da verebiliriz habersiz bir iş yapmıyoruz bence böyle bir hakkı da var zaten devletin.”

(Görüşmeci 3), “Eğer ciddi anlamda koordinasyon sağlanırsa, kuruldaki kişilerin iyi seçilmesi gereklidir. Federasyonların

ihtiyaçlarını, problemlerini iyi ve doğru tespit ederlerse kurul doğru bir şekilde amacına ulaşır.”

(Görüşmeci 4), “Söz konusu kurul, görevi kapsamında tüm federasyonları aynı kriterlere göre değerlendirerek, bu değerlendirme sonucunda federasyonları performanslarına göre ek bütçe aktarımı ile ödüllendirip bir basın toplantısında yılın federasyonu olarak ilan ederse bizim için memnuniyet verici olacaktır.”

(Görüşmeci 6), “Bana göre iyi bir kurul, ama doğru kullanılırsa. Bize devlet para veriyorsa, özel bir bütçemiz varsa, biz bu makamda oturuyorsak çalışmalarımızın da değerlendirilmesi gerekir. Bize verilen bütçe yeterli değil ve biz bu bütçenin üzerinde iş yapmaya çalışıyoruz maddi anlamda zaten denetleniyorsunuz ve yapmış olduğunuz çalışmalar nedir? Başarımız nedir? Diye her türlü faaliyetimiz denetlenmelidir. Ama bağımsız bir kurul olması çok önemlidir ve bağlayıcılığından ziyade öneri niteliğinde olmalıdır.”

(Görüşmeci 7), “Çok anlamsız buluyorum. Özerk diyorsunuz hem de ben bunları denetleyeceğim diyorsunuz olmuyor böyle şeyler çok çelişkili. Örneğin kim nasıl neye göre hangi özelliklere sahip birisi denetleyecek yarın milli takım hocası beni nasıl denetleyen biri var ki gelsin o zaman o çalıştırsın diyebilir. Bence geçerli bir kurul değil.”

(Görüşmeci 8), “Böyle bir kurulla ilgili yönetmelik taslağı da hazırlandı sportif değerlendirme kurulunun görev ve çalışma usulleri yönetmelikle açıklanacak. Aslında ben federasyonların çalışmaların sadece kendilerinin değerlendirmesi de çok doğru bulmuyorum. Dışarıdan da bir takım bu işle ilgili kurum ve kuruluşların, uzman kişiler tarafından değerlendirilmesi gereklidir...”

Böyle bir kurulun etkin ve verimli kullanılması durumunda Türk Sporunun gelişimi üzerinde etkili olacağını düşünüyorum. Ancak bu değerlendirme ve geliştirme kurulunun ölçütleri, kimler tarafından oluşacağı bir an önce belirlenmelidir.

Federasyonların Türk spor yönetimi içersindeki rollerine ilişkin dördüncü soruda görüşmecilere yeni kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığının, sporun gelişimi adına etkileri sorulmuştur.

Görüşmeciler bu soruya genel olarak; Bakanlığın kurulmasının Türk sporunu olumlu etkileyeceğini, sporda uzmanlaşma sağlanacağını, buna bağlı olarak da başarıların artacağını belirtmişlerdir.

(Görüşmeci 2), “Geçmişimizde de buna benzer uygulamalar olmuştur ancak bu zamanda yeni düzenlenecek bakanlığın daha iyi olacağı kanısındayım müstakil bir yapılanma ona göre bütçe, bakan, bakan yardımcısı, müsteşar, müsteşar yardımcısı gibi bir yapılanma olacak ben olumlu olacak kanısındayım. Tür sporunun da bakanlığının olması bence, çok olumlu olacak, gelişmelerin başlangıcı olacak diye düşünüyorum, iyi bir adım.”

(Görüşmeci 3), “Siyasi bir karar GSGM ne olacak tartışılıyordu ve inceleniyordu, bu yapı bizi nereye götürür diye. Yüksek spor kurulu kurulacak dendi fakat kurulmadı. Federasyonlar özerk ancak halen bir yetki karmaşası yaşanıyor. Bakanlığın olması gerekir çünkü spor camiasına daha iyi bir konum sağlayacağını düşünüyorum.”

(Görüşmeci 4), “Bakanlığın kurulması Tüm spor camiamız için sevindirici bir gelişme olmuştur. Şu anda ihtiyaç olan mevcut yasa

değişikliğinden sonra oluşturulacak olan yönetmeliklerdir. Yasada açık olarak belirtilmeyen ve detay gereken birçok konu yer almaktadır. Oluşturulacak mevcut yönetmeliklere göre federasyon ana statülerini tekrar Genel Kurul kararıyla değiştireceklerdir.”

(Görüşmeci 5), “Spor bakanlığı olması gereken bir kurumdur. Bakanlığın kurulmasıyla sporda uzmanlaşma sağlanacak ve Türk Sporu daha da kuvvetlenecek.”

(Görüşmeci 6), “Sporun devlet bakanlığıyla yürütülmesi dolayısıyla, hak ettiği değeri göremiyordu ama şimdi yeni bir spor bakanlığının kurulması bakanlığın sadece bu alanda çalışmalarını yürüteceğinden dolayı 2- 3 seneye kadar birçok başarının geleceğini düşünüyorum.”

(Görüşmeci 7), “Bakanlık olmalıydı geçmişte çünkü örgütün ne kadar güçlü olursa o kadar en ücra köşelere kadar ulaşabilirsiniz. Genel müdürlük bunu yapmıyordu. Ben geçmişte bakanlık varken de çalıştım o zaman okul sporlarının Türkiye çapında yaygınlaşması için çok etkindi ve çıkan 80-90 yıllarda tüm sporcular okul sporlarından çıkan sporculardır. buna bakanlığın eğilmesi lazım umut ediyorum ki bu görevi üstlenir ve taşra teşkilatında da bunu uygulayarak alınan insanların nitelikli olmasına dikkat edilerek yeni bir yapılanmayla uygulamaya geçilir. Yoksa sadece bakanlık binası olarak kalır.”

(Görüşmeci 8), “Gençlik ve Spor Bakanlığı’nın kurulması gençliğe olan katkısı gençlik hizmetleri içinde bir daire başkanlığı varken bakanlık bünyesinde bir genel müdürlüğe dönüştürülüyor ve gençliğe olumlu yönde daha fazla hizmet sağlayabilecek, bütçesi artacak gençlik rahatlarsa daha fazla hizmet verilirse spora katkı sağlanacaktır. Sosyal anlamda katkısı büyük olacaktır.

6. SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonlarının özerklik öncesinde ve sonrasında idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki işlevselliğini belirlemek amacıyla, federasyon başkanlarının ve GSGM üst düzey yöneticilerinin katıldığı çalışmadır. Bu çalışmada Spor federasyonların özerkleşmesiyle birlikte idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolü bakımından incelendiğinde olumlu yönde değişimlerin olduğu ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan görüşmecilerin yorumlarına bakıldığında, idari açıdan genel müdürlüğe bağlı olan dönemdeki bürokrasinin neden olduğu zaman kaybını özerklikle birlikte ortadan kalktığını ve daha hızlı karar alabildiklerini belirtmişlerdir. İhtiyaçları doğrultusunda donanımlı ve uygun personel istihdam etme hakkına sahip olduklarını ve buna bağlı olarak performanslarında artışın olduğu, ancak bazı özerk federasyonların bütçeden kaynaklanan problemler nedeniyle bu haklarını kullanamadıkları ifade edilmiştir. Denetleme uygulamalarının değişmediğini ve GSGM teftiş kurulu tarafından denetlemenin yapıldığını belirtmişlerdir. Denetlemenin önemine ve gerekliliğine değinilmiştir. Denetimlerin, maksatlı sorumlulukların yerine getirilmesinde önemli uygulamalar olduğu tespit edilmiştir. Özerkliğin federasyonlar ve kulüpler arasındaki ilişkiyi olumlu yönde etkilediği saptanmıştır. Ancak bu ilişkinin yanlış kullanılması halinde Türk sporuna zarar vereceği görüşmeciler tarafından ifade edilmiştir.

Araştırmanın ikinci kısmında ise özerkleşmenin mali boyutu incelendiğinde, özerklik öncesinde gelirlerinin büyük bir kısmını GSGM’den sağladıklarını, özerklik sonrası ise, GSGM’nin federasyonlara verdiği bütçeye ek olarak ticari faaliyette bulunabilmeleri ve sponsor gelirleri edinebilmeleriyle gelir kalemlerinde bir artış olduğunu ifade

edilebilir. Ancak spor yapma bilincinin yeterli düzeyde henüz oluşmadığı ülkemizde, federasyonların öz gelirlerini oluşturmak adına sporcu lisans ücreti, antrenör, hakem vize ücreti ve kulüplerden katılım payı almaları Türk sporunun gelişimini olumsuz yönde etkileyeceği ifade edilmektedir. Federasyonların giderlerinde özerklik öncesine kıyasla fazla bir değişimin olmadığı yönündeysen de, organizasyon giderlerinde artış olduğu saptanmıştır. GSGM tarafından ayrılan bütçeye ek olarak yeni mali kaynak yaratmakta sıkıntı yaşayan federasyonlar, ayrılan bütçenin yetersiz olduğunu belirtirken, mali kaynak sıkıntısı yaşamayan federasyonlar ayrılan bütçeyi yeterli bulmuşlardır. Federasyonların, GSGM'ye ait tesisleri kullanmada her hangi bir sıkıntı yaşamadıklarını, fakat tesislerin bakımsız ve yetersiz olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın üçüncü kısmında özerkleşmenin sportif başarı boyutu ele alınmıştır. Özerklik öncesi ve sonrası federasyonların lisanslı sporcu sayılarının artışında özerklik kazanılmasıyla kendi ekibiyle çalışan ve verimliliği artıran örgüt çalışanlarının performansının yapılan işe yansmasıyla olumlu yönde etkisinin olduğu ifade edilmektedir. Özerkleşme sonrası federasyonlar tarafından düzenlenen ulusal ve uluslararası organizasyonların daha başarılı bir şekilde yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Özerkleşme sonrası federasyon başkanları sporcularının ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarılarının arttığını belirtmişlerdir. Federasyon başkanlarına elit sporcu yetiştirmeye yönelik politikaları ve programları sorulduğunda, federasyonların genel olarak bu konu üzerinde çok planlı ve programlı çalışma fırsatı bulamadıkları, bazılarının ise bunu başarıyla gerçekleştirdiği söylenebilir.

Araştırmanın dördüncü boyutunda federasyonların Türk spor yönetimi içerisindeki rolü incelenmiştir. Özerk federasyonların işleyişine siyasetin müdahalesine ilişkin olarak, siyasetin spora müdahale ettiği,

özerkliğin sorgulanır hale geldiği ve bu müdahalelerin Türk spor kurumuna zarar verdiği, sonucuna ulaşılmıştır. Özerk federasyonların, yapılan yeni düzenlemeye ilişkin olarak genel bir değerlendirmesi yapılırsa, yeni oluşturulacak yapının algılanmasının zaman alacağı ve bu zaman dilimi içerisinde birçok değişimin yaşanacağı söylenebilir.

Sonuç olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün yapısal dönüşüm süreci içerisinde, ana hizmet birimleri arasında yer alan spor federasyonlarının özerk hale getirilmesi Türk sporu açısından olumlu bir gelişmedir. Ancak, geline aşama itibarıyla özerkleşme ile ilgili beklenti ve amaçların tam anlamıyla karşılanabilmesi için özerk spor federasyon statüsünün yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Yapılan bu değişimlerin uygulanabilirliği, seçilmiş birkaç federasyonda pilot uygulama yapıldıktan sonra hayata geçirilmesinde fayda görülmektedir.

Son olarak Türk sporunun gelişimi anlamında çok önemli bir yere sahip olan özerk spor federasyonlarını incelenerek bu alana mütevazı anlamda bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak daha geniş ve kapsamlı bir çalışma yapılması uygun olacaktır.

Araştırma sonucunda şu önerileri getirmek mümkündür:

- Federasyonların tam olarak özerkliklerini sağlayamamaları önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Federasyonların yarı- özerk bir yapıdan kurtarılmaları gerekmektedir.
- Federasyonların tam anlamıyla özerkliklerini sağlayabilmeleri için özerklik kanunu çıkarılabilir.
- Mali anlamda yeterli şartları sağlayamayan federasyonların özerklikleri tekrar gözden geçirilmeli ve bu konuda onları destekleyici tedbirler alınmalıdır.

- Özerk spor federasyonlarının sponsorluk gelirlerini artırıcı çalışmalar yapması gerekmektedir.
- Yeni düzenlemeler uygulamaya geçirilmeden önce, mali açıdan yeterliğini sağlayan ve yeterliliğini henüz sağlamamış olan federasyonlar seçilerek pilot uygulamalar yapılmalıdır.
- Özerk spor federasyonlarında nitelikli personelin görevlendirilmesine ilişkin uygulamanın yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Özerk spor federasyonları Denetleme Kurullarının, denetimin gerektirdiği bağımsızlık ve tarafsızlığı sağlayacak idari ve mali özerkliğe uygun bir yapıya kavuşturulması gerekir.
- Özerk federasyonların denetimlerinin artırılması sağlanmalıdır.
- Özerk spor federasyonlarının kendi spor tesislerinin yapmasının ve işletilmesinin teşvik edilmesi, bu tesislerin dünya standartlarına uygun yapılar olmasının sağlanması ve okullarda spor tesislerinin yaygınlaştırılması gerekmektedir.
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından kullanım veya intifa hakkı verilen tesislerin amaç doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığının düzenli bir şekilde denetlenmesi ve kontrol edilmesi sağlanmalıdır.
- Türk sporunun gelişimi adına faaliyet gösteren federasyonlar ile üniversiteler arasında işbirliğinin sağlanması.
- Federasyonlarda alt yapı çalışmalarını artırmak için, federasyon bünyesinde oluşturulacak bir birim ile ilk ve orta dereceli okullar arasında spor dalının tanıtılması, sporun yaygınlaştırılması ve aktif sporcu yetiştirilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
- Yargının spora müdahale etmesini önlemek için, yeni uygulamaya konulacak tüm kanun ve kuralların uluslararası spor hukuku kuralları çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir.

7. ÖZET

Özerkleşmenin Spor Federasyonları Açısından İncelenmesi

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de spor federasyonlarında özerklik öncesinde ve sonrasında idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolleri açısından yaşanan değişim ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu spor federasyonlarında özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış altı federasyon başkanı ve GSGM bünyesinde özerklik öncesi ve sonrasında görev yapmış iki üst düzey yönetici oluşturmuştur. Yarı-yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılarak yüz yüze görüşmeler yapılmış, elde edilen verilere “betimsel analiz” yöntemi uygulanmıştır.

Türk spor teşkilatı içersinde, ana hizmet birimleri arasında yer alan spor federasyonlarının özerk hale getirilmesi Türk sporu açısından olumlu bir gelişmedir. Çalışmada, spor federasyonların özerkleşmesiyle birlikte idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolü bakımından incelendiğinde olumlu yönde değişimlerin yaşandığı ifade edilebilir. Ancak, geline aşama itibarıyla spor federasyonlarının özerkliği tam anlamıyla uyguladıkları söylenemez. Özerklik ile ilgili beklenti ve amaçların tam anlamıyla karşılanabilmesi için özerkliğin daha iyi anlatılması, özerk spor federasyon statüsünün yeniden değerlendirilmesi ve uluslararası spor federasyon kuralları kesinlikle göz ardı edilmemesi, gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Spor Federasyonları, Özerklik, Türk Spor Yönetimi

8. SUMMARY

Analysis of Autonomy In Terms of Sport Federations

In this study ;Exchanging of administrative and financial system and success of the Turkish Sport Federations after autonomy has been tried to be introduced.

It has been used a qualitative research system in this. Working group consists; Six presidents and top- level executive who were also in the same position before autonomy. For this study; face-to-face discussions have been put into practise by half structured interview system, Identification analysis has been put in practice for handled parameters.

In the organization of Turkish Sport , Giving autonomy to Sport Federations which are mainly service module of Sport is positive development.As a result of this study; it can be mentioned that; after autonomy, in terms of administrative and financial and success,Turkish sport is having positive transformation. However, stage of today ,it can't be claimed that ; The federations carry autonomy into practise properly. For satisfying of expectations and aims in connection with autonomy, it is necessary to make plain and be revalued regulation of autonomy . Meanwhile , rules of international sport federations shouldn't be disregarded.

Keywords: Turkish Sport Administration ,Sport Federation , Autonomy,

9. KAYNAKLAR

1. Ünlü N.K. “Spor Bilimleri Üzerinde Araştırmalar Mikro Basım Yayın Dağıtım”; Konya 1998, s:7-14.
2. Spor Şurası. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. 26-28 Kasım 2008. Ankara.
3. Karaküçük S. Türkiye’de Spor Yöneticilerinin Eğitimi. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 1988; 4 (1): 357-383.
4. T.C. Anayasası. İstanbul: Hürriyet Gazetesi Yayını; 2010.
5. İnal R. Küreselleşme ve Spor. 1.Baskı. İstanbul: Evrensel Basım Yayın; 2008.
6. Erturan, E.E. Türkiye’de Spor Federasyonlarında Özerklikle İlgili Gelişmeler - Federasyon Başkanlarının Görüşleri Açısından Bir Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2003.
7. Erten R. Milletlerarası Özel Hukukta Spor. Ankara: Adalet Yayınevi; 2007.
8. İmamoğlu A.F. Türkiye’de Sporun Yönetmel Yapısı İçinde Spor Federasyonları. 7.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Antalya: 27-29 Ekim 2002.
9. Ekenci G, Serarslan M. Z. Gelişim Aşamaları Bakımından Türk Spor Teşkilatı ve Değerlendirmesi. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 1997: 11 (3); 72-81.

10. Serarslan M.Z. Spor Yönetimi ve Örnek Olay Analizi. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları; 2005.
11. Sungur S. Türkiye Radyo Televizyon Kurumu'nun Özerkliğine Dair Yeni Düzenlemeler ve Yeni Tartışmalar. Galatasaray Üniversitesi İletişim Fakültesi 2008: 9; 47-68.
12. <http://tdkterim.gov.tr/bts/> [İnternette]. [Erişim Tarihi: 30.03.2011].
13. Makas R. Sosyal Güvenlik Kurumlarında İdari Özerklik ve Önemi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 2005: 6 (23);1-7.
14. Erturan E.E, İmamoğlu A. F. Özerkleşen Spor Federasyonlarının İdari Ve Mali Açıdan Değerlendirilmesi. 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi: Muğla; 2006.
15. Tortop N, İşbir E.G, Aykaç, B, Yaman, H, Özer, M.A. Yönetim Bilimi. 7.Baskı. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım; 2007.
16. Tortop N. Özerk Üretken Ve Katılımcı Mahalli idare Anlayışı, Amme idaresi Dergisi 1996: 4 (4); 3-13.
17. TOBB, Mahalli idarelerin Yeniden Yapılandırılması Yerel Yönetim Özel ihtisas Komisyon Raporu, 1996; 89-303.
18. Akın, C. Türkiye'de Yerel Özerkliğin Anlamı. Türk İdare Dergisi 1997: 414; 114-121.
19. Şanlısoy S, Özcan A. Türkiye'de bağımsız düzenleyici kurumların bağımsızlığı. Siyasa Dergisi 2006: 3-4; 99-132.

20. Yılmaz Y. Fransa'da Bağımsız idari Otoriteler. 2005.
http://www.msb.gov.tr/ayim/Ayim_makale_detay.asp?IDNO=66
[İnternette]. [Erişim Tarihi: 17.06.2011].
21. Karacan Ali İhsan. Özerk Kurumlar Üzerine Denemeler. İstanbul: Creative Yayıncılık; 2002.
22. Çolakoğlu T, Erturan E.E. Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 2009: 8 (27); 323-335.
23. Sunay, H. Spor Yönetimi. Ankara: Gazi Kitabevi; 2009.
24. Tortop N. Mahalli İdareler. 4.Baskı. Ankara: DİE Matbaası; 1991.
25. Keleş R. Yerel Yönetimler Avrupa Şartı Karsısında Avrupa ve Türkiye. Çağdaş Yerel Yönetim Dergisi 1995: 4 (6) 3-19.
26. Tortop N. Mahalli idareler. Ankara: Yargı Yayınları;1984.
27. Bayansaldüz M. Türk Spor Yönetiminde Finansal Kaynak Sağlama Çabalarının Değerlendirilmesi. Milli Eğitim Dergisi 2003: 160; 301-313.
28. Fişek K. 100 Soruda Türkiye spor Tarihi. 1 Baskı. İstanbul: Gerçek Yayın evi; 1985.
29. Sümer R. Türkiye'de Spor Yönetiminin Tarihsel Gelişimi ve Sporda Demokrasi. 3 Baskı. Ankara: 1990.

- 30.** Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi. Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları: 1980.
- 31.** Kahraman A. Osmanlı Devletinde Spor. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları; 1995.
- 32.** Demir H. Türk Spor Teşkilatı (Tarihsel Gelişim, Kapsam ve Bir Araştırma). Konya: Çizgi Kitabevi; 2006.
- 33.** Doğan Y. Türkiye'de Spor Yönetimi. Adana: Öz Akdeniz Ofset; 1997
- 34.** Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü 44. Yıl Spor-Toto Matbaası; Ankara.1982
- 35.** Keten M. Türkiye'de Spor. 2. Baskı. Ankara: Polat Ofset Basımevi; 1993.
- 36.** Ağaoğlu S. A. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Teşkilat Yapısı. Gazi Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 1984.
- 37.** Erkiner K, Soysüren A. (Editörler) Spor Hukuku Dersleri. İstanbul: Kadir Has Üniversitesi Yayınları; 2007.
- 38.** Günel A.N, Küçükgüngör E. Türk Spor Hukukunun Genel Esasları ve İlgili Mevzuatı. Ankara: Yetkin Yayınları; 1998.
- 39.** Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun (Kanun No:3289). 19120 Sayılı Resmi Gazete. 28.05.1986.

40. Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname (KHK No: 638) 27958 Sayılı Resmi Gazete. 08.06.2011.
41. Ekici S. Türkiye’de Spor Federasyonlarını Oluşturan Fahri (Gönüllü) Çalışanların Spor Politikalarının Oluşumu ve Uygulamalarına Yaklaşımları. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2002.
42. Fişek K. Türkiye Spor Tarihi. İstanbul: Gerçek Yayınevi; 1985.
43. Gül Ç. Türk Spor Teşkilatının Sorunları ve Yeniden Yapılanması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Atılım Üniversitesi; 2008.
44. Fişek K. Devlet Politikası ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi Dünyada ve Türkiye’de. Ankara: Y.G.S Yayınları; 2003
45. Mollaoğulları H. Türk Spor Yönetiminde Yapısal Değişiklikler ve Güncel Sorunlar (1922–1998). Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara, 1998.
46. Fişek K. Dünya’da Türkiye’de Spor Yönetimi. Ankara: Bağırhan Yayınevi; 1998.
47. Yılmaz İ. Türk Spor Teşkilatının Örgütsel Değişim İhtiyacı Açısından Özerkliğin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2002.
48. Demirci N. Sporda Yönetim Teşkilatlanma ve Organizasyonlar. Ankara: Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü Yayını; 1986.

49. Spor Şurası. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. 1990. Ankara.
50. Spor Şurası. T.C. Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü. 1999. Ankara.
51. Devlet Planlama Teşkilatı Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu. Ankara. 2000.
52. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü 25522 Sayılı Resmi Gazete. 14.07.2004.
53. Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (kanun No:5894). 27230 sayılı Resmi Gazete. 16.05.2009.
54. Üçışık F. Spor Hukuku. Ankara: Ötüken Neşriyat; 2011.
55. Dernekler Kanunu. (Kanun No:5253). 25649 Sayılı Resmi Gazete. 23.11.2004.
56. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun (Kanun No: 6215). 27903 Sayılı Resmi Gazete. 23.11.2004.
57. Yıldırım A, Şimşek H. Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. 6. Baskı. Ankara: Seçkin Yayınları; 2008.
58. Bir A.A (Editör). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları; 1999.

59. Böke K. (Editör). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri.1 Baskı. İstanbul: Alfa Basım Yayım; 2009.
60. Eren, H. Yönetimde Merkeziyetçilik, Ademimerkeziyetçilik ve Özerklik-Denetim, Türk İdare Dergisi, S: 403, Haziran 1994, s.145-150
61. Kayalarlı A.M. Spor federasyonlarının özerkleşmesine ilişkin tutumların değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri: Erciyes Üniversitesi; 2007.
62. http://www.gsgm.gov.tr/basin/akademik/yasar_sevim.htm (30.12.2009)]
63. Araç M, Yenel F. Gençlik spor genel müdürlüğü yönetici personelinin örgütteki iş analizi ve uygulamalarına ilişkin görüşleri üzerine bir araştırma. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2005: 3 (2) 67-76
64. Bahran G. Özerk Kurumlar Hakkında Rapor. Sayıştay Dergisi 2002; 46-47: 113-140.
65. Şahin M. Y. Spor Siyaset Etkileşimi ve Türkiye'deki Referans Grupların Algılamaları Üzerine Bir Araştırma. Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi; 2011
66. "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün faaliyetlerinin denetimi ile Özerk Federasyon uygulamalarının değerlendirilmesi", Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu Raporu, 02.04.2009.

- 67.** İmamoğlu A. F. Türkiye’de Spor Federasyonlarında Örgütsel Değişme İhtiyacı ve Bazı Uygulamalar Üzerine Düşünceler, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi 1999;4(2):59-76
- 68.** İmamoğlu A. F, Karaoğlu E, Erturan EE. Türkiye’de Spor Kulüplerinin Yapısal Nitelikleri ve Temel Problemleri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi 2007; 12(3):35-61
- 69.** Sunay H. Türk Spor Politikasına Analitik Bir Bakış, Spormetre 2003; 1(1):39-42

10. EKLER

Ek 1. Görüşme Soruları

1. Eğitim durumunuz ve yaşıınız?
2. Kaç dönemdir federasyon başkanlığı yapıyorsunuz?
3. Federasyonunuzun örgütsel yapısındaki değişim özerklik öncesi dönemle kıyaslanırsa olumlu ve olumsuz tarafları nelerdir?
4. Özerklik öncesi ve sonrası federasyonunuzun personel istihdamında ve performansında nasıl bir değişim gözlenmiştir?
5. Özerklik öncesi ve sonrası getirilen denetim uygulamalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
6. Öncesiyle kıyaslarsanız özerkleşme federasyonunuzun, spor kulüpleri ile olan ilişkilerinizi nasıl etkilemiştir?
7. Özerklik öncesi ve sonrası federasyonun gelir kaynaklarını nasıl değerlendiriyorsunuz? Özerklik sonrasında mali kaynak oluşturmada yaşanan olumlu ve olumsuz durumlar nelerdir?
8. Özerklik öncesi ve sonrası federasyon giderlerinde nasıl bir değişim görülmüştür? Harcamalarınız hangi kalemlerden oluşur?
9. Özerklik öncesi ve sonrası GSGM tarafından federasyonunuza ayrılan bütçeyi nasıl değerlendiriyorsunuz?
10. Özerklik öncesi ve sonrası spor tesislerinin federasyon tarafından kullanımını nasıl değerlendiriyorsunuz?
11. Öncesiyle kıyaslarsanız özerkleşme federasyonunuzun lisanslı sporcu sayısını nasıl etkilemiştir?

12. Özerkleşme öncesi ve sonrası federasyonunuzun düzenlediği ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarıyı nasıl değerlendiriyorsunuz?
13. Öncesiyle kıyaslarsanız özerkleşme federasyonunuzun lisanslı sporcularının ulusal ve uluslararası organizasyonlardaki başarısını nasıl etkilemiştir?
14. Elit sporcu yetiştirmeye yönelik ne tür geliştirme programları ve politikaları izliyorsunuz?
15. Özerk federasyonların işleyişine siyasetin karıştığı görüşünü nasıl değerlendiriyorsunuz?
16. Özerk spor federasyonları ibaresi yeni düzenleme ile Bağımsız Spor federasyonları olarak değiştirilmiştir buna ilişkin görüşleriniz nelerdir?
17. Yeni düzenlemede yer alan maddelere ilişkin görüşleriniz nelerdir?
- Yeni düzenleme ile çalışan personel ve diğer görevlilere verilecek ücretlerin, yollukların kamu kaynakları ve spor toto gelirlerinden karşılanamaması hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
 - Yeni düzenlemede yer alan; Genel Müdürlük Tarafından yapılan yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel müdürlüğe ait olur. Maddesine ilişkin görüşleriniz nelerdir?
 - Yeni düzenleme ile Federasyonlarda Denetim Kurullarında iki üye seçimle belirlenir, üç üye ise Genel Müdürlükçe

görevlendirilir. Maddesine ilişkin görüşleriniz nelerdir?

- Yeni düzenleme ile kurulan Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun federasyonlar üzerindeki etkilerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

18.Kurulması kararlaştırılan Geçlik ve Spor Bakanlığına ilişkin görüşleriniz nelerdir? Türk Spor Yönetimi açısından nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ek 2. Anayasa Mahkemesi Kararı

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2006/118

Karar Sayısı : 2009/107

Karar Günü : 2.7.2009

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURANLAR:

1- Danıştay Onuncu Dairesi (Esas Sayısı: 2006/118)

2- Danıştay Onuncu Dairesi (Esas Sayısı: 2007/48)

İTİRAZLARIN KONUSU: 4.3.2004 günlü, 5105 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde 9'un birinci, beşinci, altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının Anayasanın 7., 9., 36., 123., 125. ve 155. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'yle bir basketbol oyuncusunun transferi konusundaki Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu kararının iptalleri istemiyle açılan davalarda itiraz konusu kuralların Anayasa'ya aykırı olduğu savını ciddi bulan Danıştay Onuncu Dairesi iptalleri için başvurmuştur.

II- İTİRAZ VE YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMLERİNİN GEREKÇELERİ

A- 5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile 3289 sayılı Yasaya eklenen ek 9. maddenin birinci ve beşinci fıkralarına yönelik Danıştay Onuncu Dairesinin E.2004/12049 sayılı başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"İstanbulspor Kulübü Derneği vekili Av. Taner Kırıl ve Av. Buket Altufan tarafından 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve

Görevleri Hakkında Kanun'unun 2'nci ve Kanuna 5105 sayılı Kanun ile eklenen ek-9 uncu madde hükümlerine dayanılarak hazırlanan ve 14.7.2004 tarih ve 25522 sayılı Resmi Gazete'de yönetmelik olarak yayımlanan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Federasyonları Çerçeve Statüsü"nün tümünün iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, dava konusu düzenlemenin dayanaklarından olan 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek-9 uncu maddesinin Anayasaya aykırılık incelenerek gereği görüldü:

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen ek madde 9'un birinci fıkrasında "Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idari ve mali özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır." kuralı, ikinci fıkrasında, "Özerk olan federasyonlar; organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır." kuralı, beşinci fıkrasında ise "Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz." kuralı, onikinci fıkrasında da, "Özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tabidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırır." kuralı yer almaktadır.

5105 sayılı Kanunun genel gerekçesinde; Devlet bütçesinden yardım alan, Devletin siyasi ve idari birimleri tarafından yönetilmeyip ancak denetlenebilen, idari ve mali yönden özerk federasyonların kurulmasının amaçlandığı ve uluslararası federasyonlar gibi yapılanmalarına olanak sağlanmak istenildiği,

böylece federasyonların faaliyetlerinin daha verimli ve süratli bir şekilde organize edilebileceği ve spor faaliyetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılabileceği, özerk federasyonların gelirlerinin sportif amaçlı kullanılıp kullanılmadığının denetime tabi olacağı, sportif faaliyetlerinin düzenlenmesi ve yürütülmesine ilişkin iş ve işlemlerin ise federasyonun bünyesinde oluşturulacak kurullarda görüşülerek otokontrol sisteminin işletileceği, günümüzdeki bilimsel ve teknolojik gelişmelerin ışığında toplumsal değişme hızının ortaya çıkardığı ihtiyaçları karşılamak için spor sisteminin çağdaş bir yapıya kavuşturulması, dinamik gelişmeye açık, etkinliği ve verimliliği gözetilen özerk hizmetlerle spor faaliyetlerinin yürütülmesi amacıyla yasa tasarısının; hazırlandığı; Ek 9 uncu madde gerekçesinde ise; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün ana hizmet birimlerinden olan federasyon başkanlıklarının özerk hale getirilmeleri amaçlanarak uluslararası federasyonlar gibi yapılanmalarına olanak sağlandığı, böylece federasyon faaliyetlerinin daha verimli ve süratli bir şekilde organize edilebileceği ve spor faaliyetlerinin daha geniş kitlelere ulaştırılabileceği, böylece federasyonların uluslararası federasyonlarca öngörülen ve Genel Müdürlükçe belirlenen esaslar dahilinde faaliyetlerini sürdürebileceği belirtilmiştir.

Ek 9 uncu maddede yer alan, özerklik verilen federasyonların tüzel kişilik kazanacaklarına ve idari ve mali yönden özerk olacaklarına ve organlarının seçimle göreve geleceklerine, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alacaklarına, bütçelerinin genel kurul tarafından onaylanacağına ve ibra edileceğine, her türlü faaliyet ve işlemlerinin Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlık tarafından denetleneceğine ilişkin kuralların, madde gerekçesi ile birlikte değerlendirilmesinden, özerk federasyonların; genel idare içinde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülmesi amacıyla kamu hukuku alanında faaliyet göstermek üzere, hizmet yönünden yerinden yönetim ilkesine göre kurulan, hizmetle sınırlı olmak üzere kamusal yetki kullanan ve idarenin bütünlüğü ilkesi uyarınca merkezi idarenin vesayet denetimine tabi birer kamu kurumu oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Özel hukuk tüzel kişisi değil, kamu kurumu olarak yapılandırılmaları karşısında, özerk federasyonların, kuruluş usul ve esaslarının Anayasanın

koyduğu kurallara uygunluğunun irdelenmesi zorunlu bulunmaktadır.

Anayasanın 7 nci maddesinde, “Yasama yetkisi Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisinindir. Bu yetki devredilemez” kuralına yer verilirken, Anayasanın 8 inci maddesinde, yürütme yetkisi ve görevinin Anayasa ve yasalara uygun olarak kullanılıp, yerine getirileceğine; Anayasanın 123 üncü maddesinde de “idare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir” hükmüne yer verilmiştir.

Yasama yetkisi asli bir yetki olduğundan ve Türk hukukunda yasayla düzenleme alanı konu itibarıyla sınırlandırılmadığından (yasama yetkisinin genelliği) yasama organı dilediği alanı kuşkusuz Anayasa ilkelerine uygun olmak koşuluyla düzenleme yetkisine haizdir.

Yasayla düzenleme ilkesi, düzenlenen konudan yalnız kavram, ad ve kurum olarak söz edilmesi değil, bunların yasa metninde kurallaştırılmasıdır. Kurallaştırma ise, düzenlenen alanda temel ilkelerin konulmasını ve çerçevenin çizilmiş olmasını ifade eder. Ancak temel ilkeler konulup çerçeve çizildikten sonra uzmanlık ve teknik konulara ilişkin ayrıntıların belirlenmesi yürütme organının takdirine bırakılabilir.

Anayasa’da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda, yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi, sınırlı, tamamlayıcı ve bağımlı bir yetkidir. Bu nedenle, Anayasa’da öngörülen ayırık durumlar dışında, yasalarla düzenlenmemiş bir alanda, yasa ile yürütmeye genel nitelikte kural koyma yetkisi verilemez.

Yürütme organına düzenleme yetkisi veren bir yasa kuralının Anayasa’nın 7 nci maddesine uygun olabilmesi için temel ilkeleri koyması, çerçeveyi çizmesi, sınırsız, belirsiz, geniş bir alanı yürütmenin düzenlemesine bırakmaması gerekir

Anayasanın 123 üncü maddesinde yer alan hükümle idarenin kuruluşunun, örgütlenme ve faaliyet alanının yönetim esas ve usullerinin yasayla düzenlenmesi gerektiği kurala bağlanmıştır. Dolayısıyla, kamu tüzel kişiliğinin kuruluşunu sağlayacak olan yasada idareye herhangi bir düzenleme yetkisi tanınması halinde bu yetki; idarenin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlayıcı ve

tamamlayıcı bir yetki olmak durumundadır.

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen ek madde 9'un birinci fıkrasında "Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idari ve mali özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır." kuralı ile bir federasyonun kamu kurumu olarak tüzel kişilik kazanıp kazanmayacağına ilişkin takdir yetkisi, temel kuralları konulmadan, ölçüsü belirlenmeden ve sınırları çizilmeden, tümüyle ilgili Bakan ve Başbakanın onayına bırakılmakta; ayrıca bu şekilde tüzel kişilik kazanmış olan bir federasyonun, usulde paralellik ilkesi uyarınca yine idari yolla tüzel kişiliğinin sonlandırılabilceğı sonucu yaratılmaktadır. Bu şekildeki bir düzenleme Anayasa'nın yasama yetkisinin devredilemeyeceğini düzenleyen 7 nci maddesine ve idarelerin yasayla düzenleneceğini belirleyen 123 üncü maddesine aykırı görölmektedir.

Öte yandan, aynı maddenin beşinci fıkrasındaki, "Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceğı ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz." kuralı ile, yasa konusu olan bir kamu kurumunun organının oluşumu, çalışma usul ve esasları ve organlar arası ilişkilerini düzenleme işi merkezi idarenin içinde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne devredilmiş olup, böylece Anayasa'nın yasama yetkisinin devredilemeyeceğini düzenleyen 7 nci maddesi, idarelerin yasayla düzenleneceğini belirleyen 123 üncü maddesi gözardı edilmiş bulunmaktadır.

Esasen anılan Yasayla bir yandan belirli bir kamu hizmetini yürütmek üzere kamu kurumu niteliğinde tüzel kişiliğe sahip özerk bir yapı oluşturulması amaçlanırken, aynı düzenleme içinde, özerk spor federasyonlarının teşkilatı, genel kurulunun oluşumu, toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslarla, özerk federasyonların Genel Müdürlük ile Tahkim Kurulu arasındaki ilişkilerin

düzenlenmesinin tümüyle denetim yetkisine sahip olan idareye bırakılmış olması, özerklik ilkesiyle ve Yasanın çıkarılma amacıyla bağdaşmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen ek madde 9'un birinci fıkrasında yer alan, "Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idari ve mali özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır." kuralı ile aynı maddenin beşinci fıkrasında yer alan "Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz." kuralının, Anayasa'nın yasama yetkisinin devredilemeyeceğini düzenleyen 7 nci maddesine ve idarelerin yasayla düzenleneceğini belirleyen 123 üncü maddesine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan hükümlerin iptali ve öncelikle yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, dosyanın Anayasa Mahkemesi'nin bu konuda vereceği karara kadar bekletilmesine, dosyada bulunan belgelerin onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı'na gönderilmesine 30.5.2006 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."

B- 5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesi ile 3289 sayılı Yasaya eklenen ek 9. maddenin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarına yönelik Danıştay Onuncu Dairesinin E.2007/1071 sayılı başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"Darüşşafaka Spor Kulübü Derneği vekili Av. Alpaslan Özen tarafından, Semih Erden isimli oyuncunun transferine onay verilmesi işleminin iptali ve Semih Erden'in kulüplerinin izni olmadan transferinin yapılamayacağına karar verilmesi isteminin reddine ilişkin Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu'nun 26.12.2005 tarih ve E.2005/25, K:2005/25 sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada, Dairemizce, Türkiye Basketbol Federasyonunun 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında

Kanuna 5105 sayılı Kanun ile eklenen Ek-9 uncu madde hükümlerine göre özerk federasyon olarak tüzel kişilik kazandığının tespiti üzerine, anılan maddede, federasyonlar ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında verilecek kararları, ilgililerinin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlama yetkisi ve görevinin “Tahkim Kurulu”na bırakıldığı, dolayısıyla bu tür uyuşmazlıklarda yargı yoluna başvurma hakkının engellendiği anlaşılmakla, “tahkim”e ilişkin düzenleme Anayasa’ya aykırılık yönünden incelenerek gereği görüldü:

Anayasanın 9 uncu maddesinde, yargı yetkisinin, Türk Milleti adına bağımsız mahkemelerce kullanılacağı öngörülmüş; yargılamanın kişiler yönünden gerçek bir güvenceye kavuşturulması amacıyla, 36 ncı maddesinde “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınamaz.” kuralına yer verilmiştir.

Diğer taraftan, Anayasanın 125 inci maddesinde; “İdarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolu açıktır. Kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesi öngörülebilir...” kuralı ile bir yandan idarenin her türlü eylem ve işleminin yargı denetimine açık olduğu vurgulanmış, devamında da bu genel kuralın istisnası belirtilmiştir. Anayasanın 155 inci maddesinde ise, “Danıştay, idari mahkemelerce verilen ve kanunun başka bir idari yargı merciine bırakmadığı karar ve hükümlerin son inceleme merciidir. Kanunla gösterilen belli davalara da ilk ve son derece mahkemesi olarak bakar.” denilmek suretiyle idarenin kamu hukuku alanındaki işlemleri nedeniyle çıkan uyuşmazlıklara ilişkin olarak idari yargının görev alanı güvence altına alınmıştır.

Anayasaya aykırılık sorununun çözülebilmesi için, öncelikle tahkimin idare hukuku alanında uygulanabilirliğinin irdelenmesi gerekmektedir.

Türk hukukunda tahkim, özel hukuk alanına özgü bir uyuşmazlık çözme yolu olarak ortaya çıkmakta; idarelerin kamu hukukuna göre taraf oldukları uyuşmazlıklarda tahkime gidilebilmesinin tek istisnasını ise, Anayasanın 4446 sayılı Yasa ile değişik 125 inci maddesi kapsamındaki imtiyaz şartlaşma ve

sözleşmeleriyle ilgili uyuşmazlıklar oluşturmaktadır. Belirtilen istisnanın dışında, idarenin kamu gücünü kullanarak yaptığı işlemlerden doğan idari uyuşmazlıklar nedeniyle mecburi tahkim yoluna gidilmesi olanağı bulunmamaktadır.

3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hâkkında Kanunun 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen Ek-9 uncu maddenin altıncı fıkrasında, “Özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir.” kuralı, aynı maddenin yedinci fıkrasında, “...Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.” kuralı, sekizinci fıkrasında da “Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler, federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerinin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.” kuralı bulunmaktadır.

3289 sayılı Yasanın Ek- 9 uncu maddesi bir bütün olarak incelendiğinde; özerklik verilen federasyonların tüzel kişilik kazanacakları, idari ve mali yönden özerk olacakları ve organlarının seçimle göreve gelecekleri, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alacakları, bütçelerinin genel kurul tarafından onaylanacağı ve ibra edileceği kurala bağlanırken; uyuşmazlıkların çözümünde görevli kılınan Tahkim Kurulunun Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulması ve üyelerinin atama yoluyla belirlenmesi kurala bağlanmıştır.

Anılan yasal düzenleme çerçevesinde, özerk federasyonların, genel idare içinde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülmesi amacıyla kamu hukuku alanında faaliyet göstermek üzere hizmet yönünden yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuş, tıpkı kamu kurumu niteliğindeki meslek kurumlarına benzeyen kamu tüzel kişileri oldukları sonucuna ulaşılmaktadır.

Dolayısıyla, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün ve federasyonların kamu tüzel kişisi olduğunda ve federasyonların tesis edecekleri işlemlerin idari

işlem niteliği taşıdığı ve Tahkim Kurulunun idari işlemlere ilişkin kullanacağı yetkinin, idari yargının Anayasa ile korunan görev alanıyla ilgili olacağına kuşkuyla yer bulunmamaktadır.

Bu itibarla, kamu tüzel kişisi olduklarında çekişme bulunmayan özerk federasyonların, birer idare olarak tesis ettikleri işlemlerin denetimi ve bu işlemlerden doğan uyuşmazlıkların çözümü için idari yargı dışında “mecburi tahkim” yolu öngörülmesinin, Anayasanın 9 uncu, 36 ncı, 125 inci ve 155 inci maddelerine aykırılık oluşturduğu anlaşılmaktadır.

Kaldı ki, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen Ek-9 uncu maddesinde yer alan Tahkim Kurulunun, özerk federasyonların vesayet makamı olarak öngörülen Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulmasına, üyelerinin atama yoluyla belirlenmesine ve Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yönetmeliğe bırakılmasına ilişkin düzenlemenin tahkim kurulunun tarafsızlığı ve bağımsızlığını sağlamaktan uzak olduğu da ortadadır.

Açıklanan nedenlerle, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna 4.3.2004 tarih ve 5105 sayılı Kanun ile eklenen Ek-9 uncu maddenin altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarında yer alan “Tahkim Kurulu” ile ilgili düzenlemenin; Anayasanın yargı erkinin bağımsız mahkemeler eliyle kullanılacağına ilişkin 9 uncu maddesine, hak arama özgürlüğünü düzenleyen 36 ncı maddesine, idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğuna ilişkin 125 inci maddesine ve idari yargının görev alanını güvence altına alan 155 inci maddesine aykırı olduğu kanısına varıldığından, anılan hükümlerin iptali ve öncelikle yürürlüğünün durdurulması istemiyle Anayasa Mahkemesi’ne başvurulmasına, dosyanın Anayasa Mahkemesi’nin bu konuda vereceği karara kadar bekletilmesine, dosyada bulunan belgelerin onaylı birer örneğinin Anayasa Mahkemesi Başkanlığı’na gönderilmesine 19.3.2007 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.”

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralları

İtiraz konusu yasa kurallarını da içeren 5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen ek madde 9 şöyledir:

“Ek Madde 9 - (Ek:4/3/2004-5105/2 md.)

Federasyonlara, talepte bulunmaları durumunda Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilir. Federasyonun kuruluşuna ilişkin kararın, Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanılır.

Özerk olan federasyonlar; organları genel kurulu tarafından seçimle göreve gelen, her türlü kararlarını kendi organları içerisinde alan, bütçesi genel kurul tarafından onaylanan ve ibra edilen federasyonlardır.

Özerklikte aşağıdaki kriterler göz önünde bulundurulur:

- a) Faal sporcu sayısı.
- b) Faal kulüp sayısı.
- c) Spor dalının ülkemiz veya dünyadaki yaygınlığı ve gelişme potansiyeli.
- d) Gelirlerinin giderlerini karşılayabilme yeterliliği.
- e) Spor dalının olimpiik olup olmadığı.
- f) Federasyon veya bağlı kulüplerin tesis durumu.

Özerkliğı onanan federasyon, hazırlayacağı ana statü ve buna bağlı talimatlara göre genel kurulunu ve yetkilendireceğı diğer organlarının oluşumunu, görev ve yetkilerini belirler. Özerk federasyonlar, uluslararası federasyonların öngördüğü kurulları oluşturmak zorundadır.

Özerk federasyonların; genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceğı ve Tahkim Kurulu ile ilişkileri Genel Müdürlükçe düzenlenecek çerçeve statü ile belirlenir. Özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamaz.

Özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara

karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim Kuruluna itiraz edilebilir.

Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişi olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Tahkim Kurulu, federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını, ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek kesin karara bağlar.

Özerk federasyonların gelirleri; katılım payı, tescil, vize, transfer, itiraz, ceza, yayın, sponsorluk, reklam, yardım, bağış ve benzeri gelirler ile federasyon bütçesinin öz gelirlerinin %15'ini geçmemek üzere Genel Müdürlük bütçesinden ayrılacak paydan oluşur.

Özerk federasyonların gelirleri ana statüsünde belirlenen usul ve esaslar dahilinde harcanır. Genel Müdürlük bütçesinden özerk federasyonlara, ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edilebilir. Özerk federasyonların tüm gelirleri her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Genel Müdürlük, özerk federasyonların talebi durumunda, kendisine ait spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırkdokuz yıla kadar federasyonun faaliyetleri için tahsis edebilir. Söz konusu spor tesisleri ile menkul ve gayrimenkullerin tahsis amacı dışında kullanılması halinde, tahsis işlemi Genel Müdürlükçe iptal edilir.

Özerk federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün

bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırır.”

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Başvuru kararlarında, Anayasa'nın 7., 9., 36., 123., 125. ve 155. maddelerine dayanılmıştır.

IV- İLK İNCELEME

A- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Tülay TUĞCU, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılmalarıyla E. 2006/118 sayılı dosyada 5.9.2006 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, öncelikle davada uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddesine göre, mahkemeler, bakmakta oldukları davalarda uygulayacakları kanun ya da kanun hükmünde kararname kurallarını Anayasa'ya aykırı görürler veya taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık savının ciddi olduğu kanısına varırlarsa, o hükmün iptali için Anayasa Mahkemesine başvurmaya yetkilidirler. Ancak, bu kurallar uyarınca bir mahkemenin Anayasa Mahkemesine başvurabilmesi için elinde yöntemince açılmış ve mahkemenin görevine giren bir davanın bulunması ve iptali istenen kuralların da o davada uygulanacak olması gerekmektedir. Uygulanacak yasa kuralları, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan kurallardır.

Danıştay Onuncu Dairesi, 5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle 21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen Ek Madde 9'un birinci ve beşinci fıkralarının iptalini istemiştir.

Bakılmakta olan dava, 14.7.2004 günlü, 25522 sayılı Resmi Gazete'de

yayınlanan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Özerk Spor Federasyonları Çerçeve Statüsü'nün iptali istemine ilişkindir.

Ek madde 9'un birinci fıkrası, spor federasyonlarına idari ve mali özerkliğin ne şekilde verileceği ve ne zaman tüzel kişilik kazanacakları ile ilgili konuları içermektedir. Başvuran Mahkemenin bakmakta olduğu davanın konusu Çerçeve Statü'nün iptali istemine ilişkin olduğundan ek madde 9'un birinci fıkrası davada uygulanacak yasa kuralı değildir.

Ek madde 9'un beşinci fıkrasının ikinci tümcesine göre özerk federasyonlarca hazırlanacak ana statü, çerçeve statüye aykırı olamayacaktır. Başvuran Mahkemede görülmekte olan davada, özerk bir federasyon tarafından hazırlanmış ana statü dava konusu edilmediğinden beşinci fıkranın ikinci tümcesi davada uygulanacak kural değildir.

Bu nedenlerle Ek madde 9'un birinci fıkrası ile beşinci fıkrasının ikinci tümcesi mahkemenin bakmakta olduğu davada uygulanacak kural olmadığından bunlara ilişkin başvurunun mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine, Şevket APALAK'ın karşı oyu ve oyçokluğu, kalan bölümlerin incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

B- Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca, Haşim KILIÇ, Sacit ADALI, Fulya KANTARCIOĞLU, Ahmet AKYALÇIN, Mehmet ERTEN, Cafer ŞAT, A. Necmi ÖZLER, Serdar ÖZGÜLDÜR, Şevket APALAK, Serruh KALELİ ve Osman Alifeyyaz PAKSÜT'ün katılmalarıyla E. 2007/48 sayılı dosyada 17.5.2007 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında da öncelikle davada uygulanacak kural sorunu görüşülmüştür.

Danıştay Onuncu Dairesi, 5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanuna eklenen Ek madde 9'un altıncı, yedinci ve sekizinci fıkralarının iptalini istemiştir.

Danıştay Onuncu Dairesinde bakılmakta olan dava, bir basketbol oyuncusunun transferi konusundaki Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu kararının iptaline ilişkindir.

İtiraza konu Ek madde 9'un altıncı fıkrasında özerk federasyonların ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde

oluşturulacak Tahkim Kurulu'na itiraz edilebileceği öngörülmektedir. Bakılmakta olan davada özerk federasyonların ceza veya disiplin kurulları tarafından verilmiş bir karara itiraz edilmesi söz konusu olmadığından bu fıkra davada uygulanacak yasa kuralı değildir. Bu durumda itiraz başvurusunun bu fıkraya yönelik kısmının Mahkemenin yetkisizliği nedeniyle reddine, Şevket APALAK'ın karşıoyu ve oyçokluğu, yedinci ve sekizinci fıkraların esaslarının incelenmesine oybirliği ile karar verilmiştir.

V- BİRLEŞTİRME KARARI

21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a Yasa'nın 2. maddesiyle eklenen Ek Madde 9'un yedinci ve sekizinci fıkralarının iptallerine karar verilmesi istemiyle yapılan itiraz başvurusuna ilişkin E.2007/48 sayılı davanın, aralarındaki hukuki irtibat nedeniyle 2006/118 esas sayılı dava ile BİRLEŞTİRİLMESİNE, esasının kapatılmasına, esas incelemenin 2006/118 esas sayılı dosya üzerinden yürütülmesi, 2.7.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

VI- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

5105 sayılı Yasa'nın 2. maddesiyle, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a eklenen Ek Madde 9'un;

1- Beşinci fıkrasının birinci tümcesine yönelik yürürlüğün durdurulması istemi 5.9.2006 tarihli, E.2006/118, K.2006/29 (Yürürlüğü Durdurma) sayılı,

2- Yedinci ve Sekizinci Fıkralarına yönelik yürürlüğün durdurulması istemi ise 17.5.2007 tarihli E.2007/48, K.2007/26 (Yürürlüğü Durdurma) sayılı kararlarla OYBİRLİĞİYLE REDDEDİLMİŞTİR.

VII- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararları ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu yasa kuralları, dayanan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A- Ek Madde 9'un Beşinci Fıkrasının Birinci Tümcesinin İncelenmesi

Başvuru kararında, özerk federasyonların genel idare içinde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülmesi amacıyla kamu hukuku alanında faaliyet göstermek üzere, hizmet

yönünden yerinden yönetim ilkesine göre kurulan, hizmetle sınırlı olmak üzere kamusal yetki kullanan ve idarenin bütünlüğü ilkesi uyarınca merkezi idarenin vesayet denetimine tabi birer kamu kurumu olduklarının anlaşıldığı, Anayasa'da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz yetki verilemeyeceği, kamu tüzel kişiliğinin kuruluşunu sağlayacak olan yasada idareye düzenleme yapma yetkisinin idarenin yasallığı ilkesi çerçevesinde sınırlayıcı ve tamamlayıcı yetki olması gerektiği, bu nedenle kuralın Anayasa'nın 7. ve 123. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Beşinci fıkranın iptali istenen birinci tümcesinde, özerk federasyonların genel kurullarının toplanması ve çalışmalarına ilişkin usul ve esaslar ile kimlerin oy kullanabileceği ve Tahkim Kurulu ile ilişkilerinin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne düzenlenecek çerçeve statü ile belirleneceği kurala bağlanmıştır.

Anayasa'nın 123. maddesinde idarenin, kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu ve kanunla düzenleneceği, kuruluş ve görevlerinin merkezden yönetim ve yerinden yönetim esaslarına dayanacağı ve kamu tüzel kişiliğinin ancak kanunla veya kanunun açıkça verdiği yetkiye dayanılarak kurulacağı belirtilmiştir.

3289 sayılı Yasanın Ek 9. maddesinin birinci fıkrasına göre, spor federasyonlarına, talepte bulunmaları durumunda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, bu Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın teklifi ve Başbakanın onayı ile idarî ve malî özerklik verilebilmekte, Federasyonlar da, kuruluşlarına ilişkin kararın Resmî Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanmaktadırlar.

Özerk spor federasyonları denetim bakımından merkezi idareye bağlıdırlar. Ek Madde 9'un son fıkrasına göre, bu federasyonların her türlü faaliyet ve işlemleri Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanlığın denetimine tâbidir. Bu denetim sonucunda görevi başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı veya yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere, Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakan, genel kurulu olağanüstü toplantıya çağırabilir. Bunların Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından öngörülen çerçeve statüye uygun şekilde hazırlanması zorunlu olup, ceza veya disiplin kurullarınca verilen kararlara karşı Genel Müdürlük bünyesinde oluşturulacak Tahkim

Kurulu'na itiraz edilebilir.

Ek madde 9'da 5340 sayılı Yasa ile yapılan değişiklik sonucunda Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü olimpik branşlarda, federasyonun bir önceki yıl gerçekleşen gelirlerinin %75'i kadar, olimpik olmayan federasyonlara ise, %50'si kadar yardımda bulunabilmektedir. Ayrıca Genel Müdürlük, bütçesinden özerk federasyonlara ilgili branşın alt yapısına ve eğitime ilişkin projelerinin desteklenmesi amacıyla gerektiğinde kaynak tahsis edebilmekte ve spor tesislerinin işletilmesini, menkul ve gayrimenkullerini bedelsiz olarak kırkdokuz yıla kadar federasyonların faaliyetlerine devredebilmektedir.

Yukarıda anılan özerk federasyonların kuruluşları, denetimleri, mali yapıları, ve kararlarına karşı merkezi idare içerisinde oluşturulan Tahkim Kurulu'na başvurulabilmesi gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda, bunların hizmet yerinden yönetim kuruluşları oldukları sonucuna varılmaktadır. Özerk federasyonların hizmet yerinden yönetim ilkesine göre kurulmaları nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi uyarınca kanunla düzenlenmesi gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 123. maddesine aykırıdır. İptali gerekir.

Anayasa'nın 123. maddesine aykırı bulunan kuralın ayrıca 7. madde yönünden incelenmesine gerek görülmemiştir.

Haşim KILIÇ ve Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşlere katılmamışlardır.

B- Ek Madde 9'un Yedinci Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararında, Türk hukukunda tahkimin özel hukuk alanına özgü bir uyuşmazlık çözme yolu olarak ortaya çıktığı, idarenin kamu hukukuna göre taraf oldukları uyuşmazlıklarda tahkime gidebilmesinin tek istisnasının Anayasa'nın 125. maddesi kapsamındaki imtiyaz şartlaşma ve sözleşmeleriyle ilgili uyuşmazlıklar olduğu, bunun dışında idarenin kamu gücünü kullanarak yaptığı işlemlerden doğan idari uyuşmazlıklar nedeniyle tahkim yoluna gidilemeyeceği, oysa itiraz konusu yasa kuralı ile zorunlu tahkim usulünün getirildiği, özerk federasyonların genel idare içinde yer alan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'ne verilen bazı görevlerin daha verimli şekilde yürütülmesi amacıyla kamu hukuku

alanında faaliyet göstermek üzere hizmet yerinden yönetim ilkesine göre kurulmuş, tıpkı kamu kurumu niteliğindeki meslek kurumlarına benzeyen kamu tüzel kişileri oldukları anlaşıldığından, özerk federasyonların işlemlerinin idari işlem niteliği taşıdığı ve idari yargının Anayasa ile korunan görev alanıyla ilgili olduğunda kuşku bulunmadığı, bu nedenlerle kuralın Anayasa'nın 9., 36., 125. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

İtiraz konusu yedinci fıkra, *“Tahkim Kurulu yedi asıl ve yedi yedek üyeden teşekkül eder. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişi olmaları şarttır. Üyeler Genel Müdürün teklifi ve Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilirler. Üyeler kendi aralarından bir başkan seçerler. Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesindir. Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.”* denilmiştir.

Anayasa'nın 36. maddesinin birinci fıkrasında “Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir.” denilmiş, 125. maddesinin birinci fıkrasında ise idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğu, kamu hizmetleri ile ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesinin öngörülebileceği, milletlerarası tahkime ancak yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar için gidilebileceği belirtilmiştir.

Tahkim genel olarak öğretide, hukuki uyuşmazlıkların, söz konusu uyuşmazlığa taraf olmayan bağımsız kişi veya kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlanması olarak tanımlanmaktadır. Anayasa'nın 125. maddesindeki tahkim yolu, kamu idarelerinin tamamen dışında bağımsız kişilerden oluşan ve yasalarla belirlenmiş hukuki uyuşmazlıkları kesin olarak karara bağlayan bir çeşit özel yargı yoludur. Tahkim kurullarının verdiği kararlar mahkemeler tarafından verilen kararlar gibi uygulanabilme niteliğine sahiptir.

İtiraz konusu fıkra ile düzenlenen “Tahkim Kurulu” ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulmakta ve üyeleri Gençlik ve Spor Genel

Müdürünün teklifi ve Genel Müdürlüğün bağlı olduğu Bakanın onayı ile altı yıl için görevlendirilmektedirler. Bu nedenle, idare içerisinde oluşturulan bu Kurulun, hukuki uyuşmazlıkların tarafların isteği üzerine, bağımsız kişi veya kişiler tarafından çözümlenerek karara bağlandığı ulusal ve uluslar arası tahkim kurulları ile ilgisinin olmadığı açıktır.

Yasakoyucu, uyuşmazlıkların yargı mercilerine götürülmesinden önceki aşamalarda çözümlenebilmesi amacıyla kimi kurullar, müesseseler veya başvuru yolları öngörebilir. Bu durum yasakoyucunun genel kural koyma yetkisinden kaynaklanmakta olup, anılan yolları öngörüp öngörmemek takdir yetkisi içerisinde. Spor alanında ortaya çıkan uyuşmazlıkları idari olarak çözümlenmek üzere bir kurul oluşturulması, bu kurulun asıl ve yedek üyelerinin sayısının, niteliklerinin belirlenmesi ve başkan seçme usulünün düzenlenmesi de yasakoyucunun takdir yetkisi içerisinde. Bu nedenle fıkranın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü tümceleri Anayasa'ya aykırı olmadığından bu tümcelere yönelik iptal isteminin reddi gerekir.

Ek 9. maddenin yedinci fıkrasının beşinci tümcesinde Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğu belirtilmiştir.

Anayasa'nın hak arama özgürlüğüne ilişkin 36. maddesiyle güvence altına alınan dava yoluyla hak arama özgürlüğü, bir temel hak niteliği taşımasının ötesinde, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden birini oluşturmaktadır. Kişinin uğradığı bir haksızlığa veya zarara karşı kendisini savunabilmesinin ya da maruz kaldığı haksız bir uygulama veya işleme karşı haklılığını ileri sürüp kanıtlayabilmesinin, zararını giderebilmesinin en etkili ve güvenceli yolu, yargı mercileri önünde dava hakkını kullanabilmesidir. Kişilere yargı mercileri önünde dava hakkı tanınması adil yargılamanın ön koşulunu oluşturur. Öte yandan, Anayasa'nın 125. maddesinde belirtilen idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolunun açık olması ilkesine göre, idari işlemlere karşı yargı yolu, Anayasa'da belirtilen kimi ayrık durumlar dışında yasalarla sınırlandırılmaz.

İptali istenen tümceyle idari bir merci olan tahkim kurulu tarafından verilen kararlara karşı yargı yolu kapatılmış ve bu kurul tarafından verilen kararların

kesin olduğu belirtilmiştir. Yasakoyucu, taraflara görevli ve yetkili mahkemeye başvurmadan önce aralarındaki uyuşmazlığı kısa sürede çözmek üzere idari bir kurula başvurma yükümlülüğünü getirebilir ise de, bu kurulun kararlarının kesin olması Anayasa'nın 36. maddesinde belirtilen hak arama özgürlüğüne ve 125. maddesinde belirtilen idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine tabi olduğu ilkesine aykırı görülmüştür. Tümcenin iptali gerekir.

Serdar ÖZGÜLDÜR, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararların kesin olduğunu belirten kuralın Anayasa'ya aykırı olduğu görüşüne katılmamıştır.

Ek madde 9'un yedinci fıkrasının altıncı tümcesine gelince;

2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesine göre, Anayasa Mahkemesi yasaların, kanun hükmünde kararnamelerin ve TBMM İçtüzüğü'nün Anayasa'ya aykırılığı konusunda ilgililer tarafından ileri sürülen gerekçelere dayanmak zorunda değildir. İstemle bağlı kalmak koşuluyla başka gerekçe ile de Anayasa'ya aykırılık incelemesi yapabileceğinden, iptali istenen kuralla ilgisi nedeniyle Anayasa'nın 123. maddesi yönünden de inceleme yapılmıştır.

Anayasa'nın 123. maddesine göre idarenin Yasayla düzenlenmesi gerekmektedir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Tahkim Kurulu idare içerisinde yer almaktadır. Herhangi bir kamu idaresinin yasa ile düzenlenmiş olduğunun kabul edilebilmesi için söz konusu idarenin ad olarak yasada belirtilmesi yeterli değildir. Böyle bir düzenlemede temel ilkelerin ortaya konulması, çerçevenin çizilmesi, sınırsız, belirsiz ve geniş bir alanın yürütmenin düzenlemesine bırakılmaması gerekmektedir.

Tahkim Kurulunun görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarının yasa ile belirlenmesi gerekirken, yedinci fıkranın altıncı tümcesi ile bu konuların düzenlenmesi Yönetmeliğe bırakılmıştır. Bu nedenle Kural Anayasa'nın 123. maddesine aykırı görülmüştür. İptali gerekir.

Yedinci fıkranın Anayasa'nın 9. ve 155. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

C- Ek Madde 9'un Sekizinci Fıkrasının İncelenmesi

Başvuru kararında, Yedinci fıkra için ileri sürülen gerekçelerle bu fıkranın da Anayasa'nın 9., 36., 125. ve 155. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Yukarıda yedinci fıkranın incelenmesinde belirtilen gerekçelerle, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulan Tahkim Kurulunun federasyon ile kulüpler; federasyon ile hakemler; federasyon ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile teknik direktör ve antrenörler; kulüpler ile oyuncular; kulüpler ile kulüpler arasında çıkacak ihtilaflar hakkında yönetim kurulunca verilecek kararlar ile disiplin veya ceza kurulu kararlarını ilgililerin itirazı üzerine inceleyerek karara bağlamasında Anayasa'ya aykırılık görülmemiştir.

Ancak, Anayasa'nın 36. maddesinde belirtilen hak arama özgürlüğü ve 125. maddesinde belirtilen idarenin eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olması ilkesi göz önünde bulundurulduğunda Tahkim Kurulunun itirazları kesin olarak karara bağlaması Anayasa'ya aykırı görülmüştür. Bu nedenle fıkra geçen "... kesin ..." sözcüğünün iptali gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 9. ve 155. maddeleriyle ilgisi görülmemiştir.

Serdar ÖZGÜLDÜR bu görüşe katılmamıştır.

VIII- İPTAL KARARININ YÜRÜRLÜĞE GİRECEĞİ GÜN SORUNU

Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasında, "Kanun, kanun hükmünde kararname veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü ya da bunların hükümleri, iptal kararlarının Resmi Gazetede yayımlandığı tarihte yürürlükten kalkar. Gereken hallerde Anayasa Mahkemesi iptal hükmünün yürürlüğe gireceği tarihi ayrıca kararlaştırabilir. Bu tarih, kararın Resmi Gazetede yayımlandığı günden başlayarak bir yılı geçemez" denilmekte, Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 53. maddesinin dördüncü fıkrasında da bu kural tekrarlanmaktadır. Maddenin beşinci fıkrasında ise, Anayasa Mahkemesi'nin, iptal halinde meydana gelecek hukuksal boşluğu kamu düzenini tehdit veya kamu yararını ihlal edici mahiyette görmesi halinde yukarıdaki fıkra hükmünü uygulayacağı belirtilmiştir.

İptal edilen Yasa kurallarının doğuracağı hukuksal boşluk, kamu yararını bozucu nitelikte görüldüğünde gerekli yasal düzenlemelerin yapılması amacıyla iptal kararının, Resmi Gazete'de yayımlanmasından başlayarak bir yıl sonra yürürlüğe girmesi uygun görülmüştür.

IX- SONUÇ

21.5.1986 günlü, 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a 4.3.2004 günlü, 5105 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 2. maddesiyle eklenen Ek Madde 9'un:

A- Beşinci fıkrasının birinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Haşim KILIÇ ile Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA,

B- Yedinci fıkrasının;

1- Beşinci tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Altıncı tümcesinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

3- Kalan kısmının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

C- Sekizinci fıkrasının;

1- Sonunda yer alan "... kesin ..." sözcüğünün Anayasa'ya aykırı olduğuna ve İPTALİNE, Serdar ÖZGÜLDÜR'ün karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

2- Kalan kısmının Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, OYBİRLİĞİYLE,

D- Beşinci fıkrasının birinci tümcesinin iptali nedeniyle uygulanma olanağı kalmayan fıkranın son tümcesinin de, 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 29. maddesinin ikinci fıkrası gereğince İPTALİNE, OYBİRLİĞİYLE,

E- Beşinci fıkrasının birinci tümcesi, yedinci fıkrasının beşinci ve altıncı tümceleri ile sekizinci fıkrasının sonunda yer alan "... kesin ..." sözcüğünün iptal edilmesi nedeniyle doğacak hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, Anayasa'nın 153. maddesinin üçüncü fıkrasıyla 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un

53. maddesinin dördüncü ve beşinci fıkraları gereğince, bu sözcük ve tümcelere ilişkin İPTAL HÜKMÜNÜN, KARARIN RESMÎ GAZETE'DE

YAYIMLANMASINDAN BAŞLAYARAK BİR YIL SONRA YÜRÜRLÜĞE GİRMESİNE, OYBİRLİĞİYLE,

2.7.2009 gününde karar verildi.

Başkan
Haşim KILIÇ

Başkanvekili
Osman Alifeyyaz
PAKSÜT

Üye
Sacit ADALI

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye
Ahmet AKYALÇIN

Üye
Mehmet ERTEN

Üye
Mustafa YILDIRIM

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

Üye
Şevket APALAK

Üye
Serruh KALELİ

Üye
Zehra Ayla PERKTAŞ

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- Anayasa'nın "Gençliğin Korunması" başlıklı 58. maddesinde "Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetişme ve gelişmelerini sağlayıcı tedbirleri alır..." denilmekte; "Sporun geliştirilmesi" başlıklı 59. maddesinde ise "Devlet, her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur." hükmü öngörülmektedir. Esasen bu iki madde Anayasa'da "Gençlik ve Spor" üst başlığı ile düzenlenmiş bulunmaktadır.

Yine Anayasa'nın 123. maddesinde "İdare, kuruluş ve görevleriyle bir bütündür ve kanunla düzenlenir..." denilmekte ve maddenin gerekçesinde de "...Maddede idarenin kuruluş ve görevleri bakımından bir bütün olduğu ilkesi getirilmek suretiyle, Türkiye Cumhuriyeti'nin ülkesi ve milliyetiyle bölünmez

bütünlüğünün de bir sonucu olarak, idarenin yerine getirdiği çeşitli görevleriyle bu görevleri yerine getiren kuruluşlar arasında birlik sağlanmaktadır. Dolayısıyla, nitelikleri gereği bazı ayrı tüzel kişiler eliyle görölmek yoluna gidilse de, idarenin bütünlüğü ilkesinin gereği olarak bunlar denetime bağlı kalacaklardır. Ayrıca, bu tür kamu tüzel kişileri için, Anayasa ve kanunlarda özel hüküm bulunmayan durumlarda, Anayasa'nın idareye ilişkin genel ilke ve hükümleri uygulanacaktır..." şeklinde açıklama yer almaktadır.

Anayasa'nın 128. maddesinde de "Devletin, kamu iktisadi teşebbüsleri ve diğer kamu tüzel kişilerinin **genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü oldukları kamu hizmetlerinin gerektirdiği asli ve sürekli görevler**, memurlar ve diğer kamu görevlileri eliyle görülür..." hükmü öngörülmektedir.

21.5.1986 tarih ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un bir bütün halinde incelenmesi ve özellikle 4, 18, 19, 20, 30, 31 ve Ek 1. maddelerinin birlikte değerlendirilmesinde; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün bir hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu olup, genel idare kapsamı içinde bulunduğu, ancak bu Genel Müdürlüğün "Ana Hizmet Birimleri" arasında gösterilen "Spor Federasyonu Başkanlıkları"nın klâsik bir Devlet Dairesi statüsünde olmayıp, federasyon başkanlarının seçimle göreve gelip fahri olarak bu görevi sürdürdükleri, spor federasyonlarının sıkı denetimine tabi spor kulüplerinin Dernekler Kanunu'na göre teşekkül ettikleri, spor federasyonlarının kurulları ile buralarda görev alacak kişilerin de karma bir yapı gösterip, bunların büyük çoğunluğunun kamu görevlisi statüsünde olmadığı, dolayısıyla itiraz konusu 3289 sayılı Kanun'un Ek 9. maddesinin beşinci fıkrasının 1. tümcesinde ifadesini bulan "**özerk federasyonların**" klâsik bir devlet dairesi (genel idare birimi) olarak nitelendirilmesine imkân olamayacağı, esasen Anayasa'nın 58. ve 59. maddelerinin Devlet'e yüklediği yükümlüğün yasal bazda bir yansımasından ibaret olan bu düzenleme biçimi dolayısıyla, gerçekte özel hukuk alanına dahil oldukları aşıkâr olan bu oluşumların bir hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu olarak değerlendirilebilmeleri imkânı olmadığı açıktır.

2- Özerk federasyonların ifa ettikleri görev ve buralarda görevlendirilen

kişilerin statü ve konumları birlikte değerlendirildiğinde; ortada Anayasa'nın 128. maddesinin birinci fıkrasında ifadesini bulan “genel idare esaslarına göre kamu hizmetlerini yürütmekle yükümlü bir Devlet kuruluşu”nun bulunmadığı kuşkusuzdur. Anayasa Mahkemesi'nin konuya ilişkin kararlarından da aynı sonucu çıkarmak mümkündür. Anayasa Mahkemesi bir kararında “...Anayasa'nın 125. maddesinin dördüncü fıkrasında geçen ‘**esaslar**’ sözcüğü ile 128. maddesinin birinci fıkrasında geçen ‘**genel idare esasları**’ deyiimi, kamu görevinin anayasal dayanağıdır... Önemi ve değeri nedeniyle Devletin başlıca görevleri ‘**genel idare esasları**’na göre yürütölmektedir. ‘**Genel idare esasları**’na göre yürütölen kamu hizmetlerinin gerektirdiğı asli ve sürekli görevlerde kadro esastır. Bu hizmetlerin yapısal ve işlevsel özellikleri, onu diğer hizmetlerden ayırır. Bu görevlerde bulunan kimseler, yasaların güvencesi altındadır. Anayasa'nın 128. maddesinde genel idare esaslarına göre yürütölen kamu hizmetlerine ilişkin asli ve sürekli görevlerin ancak memurlar ve diğer kamu görevlileri tarafından yerine getirileceğı belirtilmiştir. **Bu görevlerin kadroya bağlanması dışında, merkezi idare ile statöer bir ilişki içinde olması ve kamu gücünün kullanılması biçiminde özellikleri görölmektedir...**” şeklinde konuya açıklık getirmiştir. (Any. Mah.nin 9.2.1993 tarih ve E.1992/44, K.1993/7 sayılı kararı; AMKD., Sayı:29, s.273-275)

Yine Anayasa Mahkemesi, 3182 sayılı Bankalar Kanununda Değışiklik Yapılmasına Dair 23.5.1987 tarih ve 3332 sayılı Kanun’un ilgili maddelerinin iptali istemiyle açılan davaya ilişkin kararında, Devlet Yatırım Bankası’nda çalışanların statü ve özlük hakları konusunda Bakanlar Kurulu’nun yetkili kılınmasına ilişkin kuralla ilgili olarak şu değeriendirmeyi yapmıştır: “...İddianın yerinde olup olmadığına karar verebilmek için sözkonusu Banka personelinin niteliğini belirtmek gerekir. Bilindiğı gibi **kamu bankaları** tıpkı bankacılık sektöründe faaliyet gösteren özel sektör bankaları gibi kredi ve mevduat işlemlerine dönük faaliyette bulunmakta ve özel sektör bankaları ile yoğun bir rekabet içinde çalışmaktadır. Adı geçen sektörde özel işletmecilik esasları hâkimdir. Bu nedenle, **banka personelinin hizmetini ‘genel idare esaslarına göre’ yürütölen kamu hizmetlerinden saymaya imkân yoktur.** Dolayısıyla,

adı geçen Banka personelinin nitelikleri, atanmaları, görev ve yetkileri, hakları ve yükümlülükleri, aylık ve ödenekleri ve diğer özlük işlerinin **Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenecek ilkeler çerçevesinde düzenlenmesinde** Anayasa'nın 128. maddesine herhangi bir aykırılık yoktur..." (Any.Mah.nin 21.1.1988 tarih ve E.1987/11, K.1988/2 sayılı kararı; AMKD., Sayı:24, s.30)

Bu iki karar çerçevesinde yapılan değerlendirme ışığında da; Anayasa'nın 58. ve 59. maddelerinin somutlaştırılması çerçevesinde bir hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşu olarak teşkilatlandırılan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün murakabesine tâbi "özerk federasyonlar"ın ifa ettikleri hizmetin "Devletin genel idare esaslarına göre yürütmekle yükümlü olduğu" bir kamu hizmeti şeklinde nitelendirilebilmesi mümkün olmadığı gibi; bu federasyonlarda görevlendirilen kişileri Anayasa'nın 128. maddesi kapsamında memur veya diğer kamu görevlisi olarak kabul etmeye de imkân yoktur. Dolayısıyla, özerk federasyonların 3289 sayılı Kanun çerçevesindeki statüleri göz önüne alındığında; yapıları, idareyle ilişkileri ve yerine getirdikleri görevlerin niteliği, bunların bir kamu kurumu olarak kabulüne ve ifa ettikleri hizmeti kamu hizmeti saymaya imkân tanımamaktadır. Bu durumda, itiraz konusu Ek 9. maddesinin beşinci fıkrasının 1. tümcesinin Anayasa'nın 7., 123. ve 128. maddelerine aykırılığı söz konusu değildir ve özerk federasyonların işlevlerinin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nce düzenlenecek "Çerçeve statü" ile belirlenmesinde Anayasal bir sorun bulunmamaktadır.

Açıklanan nedenlerle, kuralın iptali isteminin reddi gerektiği sonucuna vardığımızdan; iptale ilişkin çoğunluk kararına katılamıyoruz.

Başkan
Haşim KILIÇ

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

KARŞIOY GEREKÇESİ

1- İtiraz konusu Ek 9. maddenin yedinci ve sekizinci fıkralarında, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde oluşturulacak "Tahkim Kurulu" düzenlenmekte ve bu Kurul'un özerk federasyonların ceza veya disiplin

kurullarınca verilen kararlara karşı yapılacak itirazları “kesin olarak” karara bağlayacağı hüküm altına alınmaktadır.

Türk hukukunda “Tahkim” özel hukuk alanına özgü bir uyuşmazlık çözme yolu olarak ortaya çıkmış; Anayasa’nın 125. maddesinde yapılan değişiklikle de kamu hizmetleriyle ilgili imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinde, bunlardan doğan uyuşmazlıkların milli veya milletlerarası tahkim yoluyla çözülmesine imkân tanınmıştır.

Tahkim Kurulu’nun kanunda öngörülen yapısı ve ifa ettiği işlev itibarıyla, yukarıda yapılan genel açıklamalar çerçevesinde bu Kurul’un bir kamu idaresi olarak nitelendirilebilmesi mümkün olmadığı için, Kurul’un kararlarını “idari işlem” kabul etmeye de imkân yoktur. Artık tüm spor branşları uluslararası camiada örgütlenmiş ve neredeyse bu konularda küresel kural ve normlar egemen olmuş bulunmaktadır. Spor müsabakaları ve sportif faaliyetlerin kendine özgü kurallarının bulunuşu, bunların yürüyen ve süregelen özellikleri, zamana yayılan ve uzun bir sürece dayalı bir yargısal denetime elverişli olmayan, çok kısa sürede çözüm gerektiren yapıları dikkate alındığından; bu faaliyetler nedeniyle oluşabilecek ihtilafların “kamu hukuku” ya da “salt özel hukuk” alanlarına girdiği ve bunlara has yargısal denetime tâbi tutulmaları gerektiği tezi çok sağlam argümanlara dayanmayacaktır. Şu halde, kendine özgü bir hukuki durum teşkil eden sportif faaliyetler dolayısıyla doğabilecek ihtilaflara, kendine özgü bir çözüm mekanizmasının (tahkim) öngörülmesinde Anayasal bir engel bulunmamaktadır. Esasen, neredeyse tüm uluslararası spor dallarındaki ihtilaflarında tahkim usulü benimsenmiş ve uygulanagelmektedir. Anayasa’nın 58. ve 59. maddelerindeki özel düzenlemeleri dikkate alan yasakoyucunun, sporun kendine özgü özelliğini dikkate alarak, uyuşmazlıklarda “tahkim” usulünü öngörmesi Anayasa’ya aykırı değildir.

2- Tahkim Kurulu kararlarının “kesin” olduğuna ilişkin kuralların da Anayasa’ya aykırı bir yanı yoktur. Anayasa’nın 58. ve 59. maddelerindeki düzenlemeler, sporun belirtilen özelliği ve evrenselliği ve bu konudaki uluslararası sözleşmeler ile bunların öngördüğü kurallar dikkate alındığında; kurallarda belirtilen yargı kısıntısının Anayasa’nın 36. maddesiyle ters düştüğü

de söylenemez. Herkesin, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahip olduğunu öngören ve “hak arama hürriyeti” başlığı altında düzenlenen Anayasal düzenlemenin davanın somutunda uygulanabilmesi için, ortada özel ya da kamu hukuku alanına giren bir hukuki uyuşmazlığın sözkonusu olması gerekir. Oysa yukarıda açıklandığı üzere, “spor”un kendine özgü konumu, olağan hukuk yolları yerine bu alana has çözüm yollarının bulunmasını gerektirmektedir. Nitekim uluslararası spor camiası da bu çözüm yollarını olağan mahkemeler dışında, spor tahkim kurulları ve spor tahkim mahkemelerinde bulmuştur.

Dolayısıyla, özerk federasyonların sporla ilgili uyuşmazlıklar nedeniyle verdikleri kararların Tahkim Kurulu’nda görüşülerek “kesin” olarak sonuçlandırılması, âlelade bir hukuki ihtilafın çözümü mahiyetinde değerlendirilemez. Bu hukuki yaklaşımın ışığında, sportif ihtilafların Tahkim Kurulu’nda kesin karara bağlanmasında Anayasa’nın 36. maddesine aykırı bir yön yoktur.

Açıklanan nedenlerle, bu yöndeki kuralların iptali isteminin reddi gerektiği kanısında olduğundan, çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılamıyorum.

Üye
Serdar ÖZGÜLDÜR

**Ek 3. Gençlik Ve Spor Bakanlığının Teşkilat Ve Görevleri
Hakkında Kanun Hükmünde Kararname KHK/638**

**GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ
HAKKINDA
KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME**

Karar No. KHK/638

R.Gazete No.27958 (Mük.)

K.Tarihi: 3.6.2011

R.G. Tarihi: 8.6.2011

Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 3/6/2011 tarihinde kararlaştırılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve Görevler

Amaç ve Kapsam

MADDE 1- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin amacı, Gençlik ve Spor Bakanlığının kuruluş, görev, yetki sorumluluklarını düzenlemektir.

Görevler

MADDE 2- (1) Gençlik ve Spor Bakanlığının görevleri şunlardır:

a) Gençliğin kişisel ve sosyal gelişimini destekleyici politikaları tespit etmek, farklı genç gruplarının ihtiyaçlarını da dikkate alarak gençlerin kendi potansiyellerini gerçekleştirebilmelerine imkan sağlamak, karar alma ve uygulama süreçleri ile sosyal hayatın her alanına etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek ve bu doğrultuda faaliyetler yürütmek, ilgili

kurumların gençliği ilgilendiren hizmetlerinde koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.

b) Gençliğin ihtiyaçları ile gençliğe sunulan hizmet ve imkanlar konusunda inceleme ve araştırmalar yapmak ve öneriler geliştirmek, gençlik alanında bilgilendirme, rehberlik ve danışmanlık yapmak.

c) Gençlik çalışma ve projelerine ilişkin usul ve esasları belirlemek.

ç) Gençlik çalışma ve projeleri yapmak, bu çalışma ve projeleri desteklemek, bunların uygulama ve sonuçlarını denetlemek.

d) Spor faaliyetlerinin plan ve program dahilinde ve mevzuata uygun bir şekilde yürütülmesini gözetmek, gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak.

e) Spor alanında uygulanacak politikaları tespit etmek ve uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek.

f) Mevzuatla Bakanlığa verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

İKİNCİ BÖLÜM

Bakanlık Teşkilatı

Teşkilat

MADDE 3- (1)Bakanlık, merkez teşkilatından oluşur.

(2)Bakanlık merkez teşkilatı ekli (I) sayılı cetvelde gösterilmiştir.

Bakan

MADDE 4- (1) Bakanlığın en üst amiri olan Bakan, Bakanlık icraatından ve emri altındakilerin faaliyet ve işlemlerinden Başbakana karşı sorumlu olup aşağıdaki görev, yetki ve sorumluluklara sahiptir:

a) Bakanlığın Anayasa, kanunlara, hükümet programına ve Bakanlar Kurulunca belirlenen politika ve stratejilere uygun olarak yönetmek,

b) Bakanlığın görev alanına giren hususlarda politika ve stratejiler geliştirmek, bunlara uygun olarak yıllık amaç ve hedefler oluşturmak, performans ölçütleri belirlemek, Bakanlık bütçesini hazırlamak, gerekli kanuni ve idari düzenleme çalışmalarını yapmak, belirlenen stratejiler,

amaçlar ve performans ölçütleri doğrultusunda uygulamayı koordine etmek, izlemek ve değerlendirmek.

c) Bakanlık faaliyetlerini ve işlemlerini denetlemek, yönetim sistemlerini gözden geçirmek, teşkilat yapısı ve yönetim süreçlerinin etkililiğini gözetmek ve yönetimin geliştirilmesini sağlamak.

ç) Faaliyet alanına giren konularda diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

Müsteşar ve Müsteşar Yardımcıları

MADDE 5- (1) Müsteşar, Bakandan sonra gelen en üst düzey kamu görevlisi olup Bakanlık hizmetlerini, Bakan adına ve onun emir ve yönlendirilmesi doğrultusunda, mevzuat hükümlerine, Bakanlığın amaç ve politikalarına, stratejik planına uygun olarak düzenler ve yürütür. Bu amaçla, Bakanlık kuruluşlarına gereken emirleri verir ve bunların uygulanmasını gözetir ve sağlar. Müsteşar bu hizmetlerin yürütülmesinden Bakana karşı sorumludur.

(2) Müsteşara yardımcı olmak üzere iki Müsteşar Yardımcısı görevlendirilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmet Birimleri

Hizmet Birimleri

MADDE 6- (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- a) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü
- b) Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü
- c) Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- ç) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı
- d) Hukuk Müşavirliği
- e) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- f) Personel Dairesi Başkanlığı
- g) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

ğ) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

h) Özel Kalem Müdürlüğü

Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü

MADDE 7- (1) Gençlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Gençlere yönelik istismarın ve şiddetin engellenmesi ile gençler arasında her türlü ayrımcılığın giderilmesi amacıyla gerekli tedbirleri almak ve bu hususlarda öneriler geliştirmek.

b) Yurtiçi veya yurtdışında gençlikle ilgili toplantı, kurs, seminer ve benzeri faaliyetler düzenlemek, düzenlenen faaliyetlere katılmak ve bu faaliyetleri, desteklemek.

c) Gençlere hizmet veren gençlik merkezi ve benzeri tesisler ile gençlik kamplarının kurulması ve çalışmasına ilişkin usul ve esasları belirlemek, bunları geliştirici ve tanıtıcı faaliyetlerde bulunmak.

ç) Sosyal hayatın her alanında gençliğin etkin katılımını sağlayıcı öneriler geliştirmek.

d) Gençlik derneklerinin tescil vize ve aktarma işlemlerini yapmak.

e) Gençleri kötü alışkanlıklardan koruyacak çalışmalar yapmak ve bu konuda faaliyetler yürütmek.

f) Ulusal ve yerel düzeyde gençlik etkinlikleri düzenlemek.

g) Gençlik haftası etkinliklerini düzenlemek.

ğ) Yurtiçi ve yurtdışında gençlikle ilgili inceleme ve araştırmalar yapmak veya yaptırmak, bunların sonuçlarını ilgili kurum ve kuruluşlarca paylaşmak.

h) Gençliğe ilişkin istatistiki verilerin ve araştırma sonuçlarının yer alacağı gençlik veritabanı ile gençlik bilgilendirmesi sisteminin kurulması ve işletilmesine ilişkin iş ve işlemleri yürütmek.

ı) Görev alanıyla ilgili yayınlar yapmak, yaptırmak ve yapılan yayımları izlemek.

i) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü

MADDE 8- (1) Proje ve Koordinasyon Genel Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

- a) Gençlik veya spor alanında proje ve çalışmalar yapmak, bu alanda yapılacak proje ve çalışmaları değerlendirmek, katılmak, desteklemek, uygulama ve sonuçlarını denetlemek, desteklenecek proje ve çalışmalara ilişkin usul ve esasları belirlemek.
- b) Dezavantajlı gençlere ve gençlerin hareketliliğine yönelik projeleri öncelikli olarak desteklemek.
- c) Görev alanıyla ilgili konularda kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyon ve işbirliğini sağlamak.
- ç) Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinin oluşturulmasına ilişkin hazırlık çalışmalarını yapmak ve uygulanmasını takip etmek.
- d) Gençliğe sunulan hizmet ve imkanlar konusunda gelen talep, öneri ve şikayetleri ilgili kurumlara iletmek.
- e) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

MADDE 9- (1) Spor hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Spor faaliyetlerinin gelişmesini ve yaygınlaşmasını teşvik edici tedbirler almak ve bu faaliyetlere her yaşta katılımı sağlayacak önlemler geliştirmek.
- b) Yurtiçi ve yurtdışı spor faaliyetlerinin plan ve program dahilinde ve mevzuata uygun olarak yürütülmesini gözetmek ve gelişmesini sağlamak, spor alanındaki uluslararası kuralların ve talimatların uygulanmasını temin etmek.
- c) Spor federasyonlarının kurulmasını teşvik edici önlemler almak, sporcu yetiştirilmesi, sporcu sağlığı ve spora ilgiyi artırmaya yönelik çalışmaları takip etmek.
- ç) Spor alanında uygulanacak temel politika önerileri geliştirmek.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı

MADDE 10- (1) Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın faaliyet alanıyla ilgili uluslararası gelişmeleri takip etmek ve Bakanlığın uluslararası ilişkilerini yürütmek.
- b) Uluslararası kuruluşlar ve uluslararası gençlik organizasyonları nezdinde Bakanlığı temsil etmek.
- c) Uluslararası gençlik organizasyonları düzenlenmesinde ilgili birimlere yardımcı olmak.
- ç) Uluslararası kuruluşlara üyelik, aidat ve benzeri hizmetlerle ilgili maddi yükümlülükleri yerine getirmek.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Hukuk Müşavirliği

MADDE 11- (1) Hukuk Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın taraf olduğu adli ve idari davalarda, tahkim yargılamasında ve icra işlemlerinde Bakanlığı temsil etmek, dava ve icra işlemlerini takip etmek, anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri zamanında almak.
- b) Bakanlık hizmetleriyle ilgili olarak diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslaklarını, Bakanlık birimleri tarafından düzenlenecek her türlü sözleşme ve şartname taslaklarını, Bakanlık ile üçüncü kişiler arasında çıkan her türlü uyuşmazlıklara ilişkin işleri ve Bakanlık birimlerince sorulacak diğer işleri inceleyip hukuki mütaalasını bildirmek.
- c) Bakanlıkça hizmet satın alma yoluyla temsil ettirilen dava ve icra takiplerine ilişkin usul ve esasları belirlemek, bunları izlemek, koordine etmek ve denetlemek.
- ç) Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmalarını temin etmek amacıyla gerekli hukuki teklifleri hazırlayıp Bakana sunmak.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

(2) Birinci fıkrada belirtilen her türlü dava ve takip işleri ile diğer görevler Bakanlığın Hukuk Müşavirleri ile Avukatları aracılığıyla yerine getirilir. Gerekli hallerde dava ve takip işleri Hazine Avukatları aracılığıyla veya ihtiyaç duyulması halinde Bakanlıkça belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde 4734 sayılı Kamu İhale Kanunun 22 nci maddesinde öngörülen doğrudan temin usulü ile avukatlar veya avukatlık ortaklıkları ile yapılacak avukatlık sözleşmeleri yoluyla yürütülür.

(3) Davalarda temsil yetkisi bulunan Hukuk Müşavirleri ve Avukatların bir listesi Bakanlıkça ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarına ve bölge idare mahkemesi başkanlıklarına verilir. Bu listelerin birer nüshası, Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından adli yargı çerçevesinde, bölge idari mahkemesi başkanlığınca idari yargı çevresinde bulunan mahkemelere gönderilir. Yüksek mahkemeler ve bölge adliye mahkemesindeki duruşmalarda temsil yetkisini kullanacakların isimleri, ilgili mahkemelerin başsavcılıklarına veya başkanlıklarına bildirilir. Listede isimleri yer alan Hukuk Müşavirleri ve Avukatlar, baroya kayıt ve vekaletname ibrazı gerekmeksizin temsil yetkilerini kullanırlar. Temsil yetkisi sona erenlerin isimleri yukarıda yazılı merciiere derhal bildirilir.

(4) Bakanlık lehine sonuçlanan dava ve icra takipleri nedeniyle hükme bağlanarak karşı taraftan tahsil edilen vekalet ücretlerinin Hukuk Müşavirleri ve Avukatlara dağıtımı hakkında, 1389 sayılı Devlet Davalarını İntaç Eden Avukat ve Saireye Verilecek Ücreti Vekalet Hakkında Kanun hükümleri kıyas yoluyla uygulanır.

Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı

MADDE 12- (1) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kanunun 15 inci maddesi ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve mali hizmetler birimlerine verilen görevleri yerine getirmek.

b) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Personel Dairesi Başkanlığı

MADDE 13- (1) Personel Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın insan gücü politikası ve planlaması ile insan kaynakları sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak.
- b) Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek.
- c) Bakanlığın eğitim planını hazırlamak, uygulamak ve değerlendirmek.
- ç) Eğitim faaliyetleri ile ilgili dokümantasyon, yayım ve arşiv hizmetlerini yürütmek.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

MADDE 14- (1) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, Bakanlığın kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, aydınlatma, ısıtma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak.
- b) Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek.
- c) Genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek.
- ç) Bakanlık sivil savunma ve seferberlik hizmetlerini planlamak ve yürütmek.
- d) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği

MADDE 15- (1) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliğinin görevleri şunlardır:

- a) Bakanlığın basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetlerini planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenen usul ve ilkelere göre yürütülmesini sağlamak.

b) 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru bir şekilde sonuçlandırmak üzere gerekli tedbirleri almak.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Özel Kalem Müdürlüğü

MADDE 16- (1) zel Kalem Müdürlüğünün görevleri şunlardır:

a) Bakanın alışma programını düzenlemek.

b) Bakanın resmi ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenlemek ve yürütmek.

c) Bakan tarafından verilen benzeri görevleri yapmak.

Bakanlık Müşavirleri

MADDE 17- (1) Bakanlıkta, önem ve öncelik taşıyan konularda Bakana yardımcı olmak üzere on Bakanlık Müşaviri atanabilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi ve şralar

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi

MADDE 18- (1) Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi, gençleri ve sporu doğrudan veya dolaylı etkileyen politika ve faaliyetleri yürüten kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon ve işbirliğinin sağlanması amacıyla, Bakanlık tarafından hazırlanarak Bakanlar Kurulunun onayına sunulur. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi en geç 4 yıllık dönemler itibarıyla gözden geçirilerek güncellenir. Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinin güncellenmesinde ilgili kamu kurum ve kuruluşları, spor federasyonları ile sivil toplum kuruluşlarından gelen öneriler dikkate alınır.

Gençlik ve Spor Şûraları

MADDE 19- (1) Gençlik ve spor hizmetleri ile ilgili faaliyetler konusunda ihtiyaç ve sorunları belirlemek ve bu doğrultuda öneriler geliştirmek amacıyla dört yılda bir ayrı ayrı gençlik ve spor şûraları düzenlenir.

(2) Gençlik ve spor şûralarının oluşumu, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

Çalışma Grupları

MADDE 20- (1) Bakanlık, görev alanına giren konularla ilgili olarak çalışmalarda bulunmak üzere diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, özel sektör temsilcileri ve konu ile ilgili uzmanların katılımı ile geçici çalışma grupları oluşturabilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sorumluluk ve Yetkiler

Yöneticilerin Sorumlulukları

MADDE 21- (1) Bakanlığın her kademesindeki yöneticileri, görevlerini mevzuata, stratejik plan ve programlara, performans ölçütlerine ve hizmet kalite standartlarına uygun olarak yürütmekten üst kademelere karşı sorumludur.

Yetki Devri

MADDE 22- (1) Bakan, Müsteşar ve her kademedeki Bakanlık Yöneticileri sınırlarını açıkça belirtmek ve yazılı olmak şartıyla yetkilerinden bir kısmını alt kademelere devredebilir. Yetki devri, uygun araçlarla ilgililere duyurulur.

Koordinasyon ve İşbirliği

MADDE 23- (1) Bakanlık, hizmet ve görevleriyle ilgili konularda, diğer bakanlıkların ve kamu kurum ve kuruluşlarının uyacakları esasları mevzuata uygun olarak belirlemekle, kaynak israfını önleyecek ve koordinasyonu sağlayacak tedbirleri almakla görevli ve yetkilidir.

(2) Bakanlık, diğer bakanlıkların hizmet alanına giren konulara ilişkin faaliyetlerinde, ilgili bakanlıklara danışmak ve gerekli işbirliği ve koordinasyonu sağlamaktan sorumludur.

Düzenleme yetkisi

MADDE 24- (1) Bakanlık; görev yetki ve sorumluluk alanına giren ve önceden kanunla düzenlenmiş konularda idari düzenlemeler yapabilir.

ALTINCI BÖLÜM

Personele İlişkin Hükümler

Atama

MADDE 25- (1) 2451 sayılı Bakanlıklar ve Bağlı Kuruluşlarda Atama Usulüne İlişkin kanunun eki cetvellerde sayılanlar dışında kalan memurların atamaları Bakan tarafından yapılır. Bakan bu yetkisini ait kademelere devredebilir.

Kadrolar

MADDE 26- (1) Kadroların tespiti, ihdası, kullanımı ve iptali ile kadrolara ilişkin diğer hususlar 190 sayılı Genel kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre düzenlenir.

Gençlik ve Spor Uzmanlığı

MADDE 27- (1) Bakanlık görev alanına giren konularda çalıştırılmak üzere Gençlik ve Spor Uzmanı ile Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı istihdam eder.

(2) Gençlik ve Spor Uzman Yardımcılığına atanabilmek için 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48'nci maddesinde sayılan genel şartlara ek olarak aşağıdaki şartlar aranır:

a) Hukuk, siyasal bilgiler, iktisadi ve idari bilimler, işletme, iktisat ve iletişim fakülteleri ve en az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının sosyoloji, felsefe, psikoloji bölümleri, beden eğitimi ve spor

yüksekokulu ile bakanlığın görev alanına giren konularda en az dört yıllık eğitim veren veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurtiçindeki ve yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak,

b) Yapılacak yarışma sınavında başarılı olmak,
gerekir.

3) Gençlik ve Spor Uzman Yardımcılığına atananlar, en az üç yıl çalışmak ve istihdam edildikleri birimlerce belirlenecek konularda hazırlayacakları uzmanlık tezinin, oluşturulacak tez jürisi tarafından kabul edilmesi kaydıyla, yapılacak yeterlik sınavına girmeye hak kazanırlar. Süresi içinde tezlerini sunmayan veya tezleri kabul edilemeyenlere tezlerini sunmaları veya yeni bir tez hazırlamaları için altı ayı aşmamak üzere ilave süre verilir. Yeterlik sınavında başarılı olanların uzman kadrolarına atanabilmeli, Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavından asgari (C) düzeyinde veya dil yeterliği bakımından buna denkliği kabul edilen ve uluslararası geçerliliği bulunan başka bir belgeye yeterlik sınavından itibaren en geç iki yıl içinde sahip olma şartına bağlıdır. Sınavda başarılı olamayanlar veya sınava girmeye hak kazandığı halde geçerli mazereti olmaksızın sınav hakkını kullanmayanlara, bir yıl içinde ikinci kez sınav hakkı verilir. Verilen ilave süre içinde tezlerini sunmayan veya ikinci defa hazırladıkları tezleri de kabul edilmeyenler, ikinci sınavda da başarı göstermeyen veya sınav hakkını kullanmayanlar ile süresi içinde yabancı dil yeterliliği şartını yerine getirmeyenler, Gençlik ve Spor Uzman Yardımcısı unvanını kaybederler ve durumlarına uygun kadrolara atanırlar.

(4) Gençlik ve Spor Uzmanı ile Gençlik ve Spor Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile diğer hususlar yönetmelikle düzenlenir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Gençlik merkezleri ve gençlik kampları

MADDE 28- (1) Kamu kurum ve kuruluşları, mahalli idareler ile diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından gençlik merkezleri ve benzeri tesisler kurulabilir, gençlik kampları düzenlenebilir. Bunların oluşumu ile çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenir.

İl düzeyinde yapılması gereken iş ve işlemler

MADDE 29- (1) Bakanlığın görev alanıyla ilgili olarak il düzeyinde yapılması gereken iş ve işlemler Spor Genel Müdürlüğü il müdürlükleri aracılığıyla yürütülür.

Sponsorluk

MADDE 30- (1) Ulusal veya uluslararası gençlik hizmet ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla gerçek ve tüzel kişiler;

a) Bakanlığın yıllık faaliyet programında yer alan ulusal ve uluslararası gençlik organizasyonları,

b) Kamu kurum ve kuruluşları ve mahalli idareler ile gençlik derneklerine ve üst kuruluşlarına ait gençlik merkezleri ve benzeri tesislerden Bakanlık tarafından uygun görülenlerin yapımı, bakımı ve onarımı.

c) Kamu kurum ve kuruluşları ve mahalli idareler ile sivil toplum kuruluşlarının gençlik hizmet ve faaliyetleri için gerekli olan organizasyonların yürütülmesi ile araç, gereç ve malzemelerin temini,

kapsamında sponsorluk yapabilirler.

(2) Gençlik hizmet ve faaliyetlerine, gençlik kulüplerine veya gençliğe hizmet verilen tesislere yapılacak harcamalar sponsor tarafından bizzat harcanır veya harcama tutarı sponsorluk alanın banka hesabına yatırılır. Sponsorlara, Bakanlık tarafından belirlenecek esaslara aykırı olmamak

şartıyla faaliyetin veya tesisin isim, reklam, tanıtım ve yayın hakları verilebilir.

(3) Sponsorlukla ilgili usul ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Atıflar ve değiştirilen hükümler

MADDE 31- (1) 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunda ve diğer mevzuata gençlik hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğün yapılmış olan atıflar Bakanlığa, spor hizmetleriyle ilgili olarak Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış olan atıflar Spor Genel Müdürlüğüne yapılmış sayılır.

(2) 3289 sayılı Kanunun;

a) Adı "Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun"; bu Kanunda yer alan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü", "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü" ve "Beden Terbiyesi ve Spor Teşkilatı" ibareleri, "Spor Genel Müdürlüğü"; "Gençlik ve Spor Genel Müdürü" ve "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürü" ibareleri "Spor Genel Müdürü", Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri" ibareleri "Spor il ve ilçe Müdürlükleri" şeklinde değiştirilmiştir.

b) 1'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Başbakanlığa bağlı" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı" olarak değiştirilmiştir.

c) 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (a), (c), (d) ve (f) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, (i) ve (k) bentleri yürürlükten kaldırılmıştır.

"a) Vatandaşın ve okul dışı gençlerin fizik, moral, güç ve yeteneklerini sağlayan beden eğitimi, oyun, jimnastik ve spor faaliyetlerini sevk ve idare etmek",

"c) Okul dışı izcilik ve spor faaliyetlerini programlamak, düzenlemek, yönetmek ve gelişmesini sağlamak; spor idarecisi, antrenör, monitör, spor elemanları ve hakemleri yetiştirmek, eğitmek, sayıları artırmak, eğitim merkezleri kurmak,

d) Sporcu ve spor kulüplerinin tescil, vize, aktarma işlemlerini yapmak",

"f) Beden eğitimi ve spor faaliyetleri için gerekli olan saha, tesis ve malzemeleri yapmak, yaptırmak işletmek ve bu tesisleri vatandaşın istifadesine sunmak",

ç) 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasının (e) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddede yer alan "Bağlı Birimler: Spor toto Teşkilat Başkanlığı" ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

"e) Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığı"

d) 6 ncı maddesi, 7 nci maddesi, 8 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile ikinci ve üçüncü fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

e) Ek 4 üncü maddesinde yer alan "gençlik merkezleri, gençlik tatil kampları ile benzeri diğer" ibaresi "özel saha ve" şeklinde değiştirilmiştir.

f) Eki (1) sayılı cetvelde yer alan "Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı" ibaresi "Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanlığı" şeklinde değiştirilmiştir.

(3) 14/3/2007 tarihli ve 5602 sayılı Şans Oyunları Hasılatlarından Alınan Vergi, Fon ve Payların Düzenlenmesi Hakkında Kanununun 5 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne" ibaresi "Spor Genel Müdürlüğüne" şeklinde değiştirilmiştir.

(4) 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrasının (p) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"p) Gençlik ve Spor Bakanlığının uluslararası gençlik faaliyetleri ile Spor Genel Müdürlüğü ve Bağımsız spor federasyonlarının ulusal ve uluslararası sportif faaliyetlerine ilişkin mal ve hizmet alımları",

(5) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvele Gençlik ve Spor Bakanlığı bölümü olarak eklenmiştir. 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (I) sayılı cetvelin Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ait bölümü Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirilmiş, ekli (2) sayılı listede

yer alan kadrolar iptal edilerek Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne ait bölümden çıkarılmış, ekli (3) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek Spor Genel Müdürlüğü bölümüne eklenmiştir.

(6) 29/4/1959 tarihli 7258 sayılı Futbol ve Diğer Spor Müsabakalarında Bahis ve Şans Oyunları Düzenlenmesi Hakkında Kanunun;

a) 1 nci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. "Yurtiçinde ve yurtdışında spor müsabakaları üzerine sabit ihtimalli ve müşterek bahis oyunlarını oynatmak üzere, Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı, tüzel kişiliği haiz spor Toto Teşkilat Başkanlığı kurulmuştur".

b) 2 inci maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesi yürürlükten kaldırılmış, üçüncü fıkrasının (1) numaralı bendinin (g) alt bendinde yer alan "Genel Müdürlüğe" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığına", (g) alt bendinden sonra gelen paragrafta yer alan "Genel Müdürlüğün" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığının", (2) numaralı bendinin (j) alt bendinde yer alan "Genel Müdürlükçe" ibaresi "Gençlik ve Spor Bakanlığınca" şeklinde ve (8) numaralı bendinin (a) alt bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"a) Teşkilat Başkanlığının taraf olduğu davaları ve icra takiplerini yürütmek".

"Başkan, Bakanın teklifi üzerine Başbakan tarafından atanır. Başkan, diğer kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki personeli arasından da aynı usule göre görevlendirilebilir. Teşkilat Başkanlığında başkan yardımcılığı ile birim amirliklerine diğer kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki personeli arasından görevlendirme yapılabilir".

c) 3 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğüne" ibaresi "Spor Genel Müdürlüğüne" şeklinde değiştirilmiştir.

ç) 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü" ibaresi "Spor Genel Müdürlüğü" şeklinde ve "Umum Müdürlük" ibaresi "Genel Müdürlük" şeklinde değiştirilmiştir.

Düzenleyici İşlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin uygulanmasına ilişkin düzenlemeler, bir yıl içinde yürürlüğe konulur. Bu düzenlemeler, yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanun Hükmünde Kararnameye aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bazı kadrolara atanmış sayılma

GEÇİCİ MADDE 2- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (2) sayılı liste ile kadroları iptal edilen Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanı, İl Gençlik ve Spor Müdürleri, İlçe Gençlik ve Spor Müdürleri ve Gençlik Merkezi Müdürleri kadrolarında bulunanlar sırasıyla bu Kanun Hükmünde Kararnameye ekli (3) sayılı liste ile ihdas edilen Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanı, İl Spor Müdürü, İlçe Spor Müdürü ve Şube Müdürü kadrolarına hiçbir işleme gerek kalmaksızın atanmış sayılır.

Geçici Görevlendirme

GEÇİCİ MADDE 3- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten önce Spor Toto Teşkilat Başkanlığı personeli olup Spor Genel Müdürlüğünde geçici görevde bulunanların bu görevleri yeni bir işlem yapılincaya kadar devam eder.

Diğer Kurumlardan Gençlik ve Spor Uzmanlığına Atanma

GEÇİCİ MADDE 4- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde; bir defaya mahsus olmak ve ekli (1) sayılı listede yer alan Gençlik ve Spor Uzmanı unvanlı serbest kadro

adedinin yüzde otuzunu geçmemek üzere, kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, mesleğe özel yarışma sınavı ile girilen ve belirli süreli meslek içi eğitimden ve özel bir yeterlik sınavından sonra 657 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" başlıklı bölümünün (A) fıkrasının (11) numaralı bendinde belirtilen kadrolara atanmış olanlar ile öğretim üyeleri ve araştırma görevlileri Gençlik ve Spor Uzmanı olarak atanabilirler. Bu şekilde atanacakların mesleklerinde en az beş yıllık deneyime sahip olmaları gerekir.

Projelerin devri

GEÇİCİ MADDE 5- (1) Bu Kanun hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Spor Genel Müdürlüğünün gençlik alanında yürüttüğü projeler Bakanlığa devredilir.

Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesinin Hazırlanması

GEÇİCİ MADDE 6- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Ulusal Gençlik ve Spor Politikası Belgesi hazırlanarak Bakanlar Kurulunun onayına sunulur.

Bütçe ve Kadrolar

GEÇİCİ MADDE 7- (1) 6091 sayılı 2011 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununa istinaden Maliye Bakanlığınca yeni bir düzenleme yapıncaya kadar, Gençlik ve Spor Bakanlığının 2011 Mali yılı harcamaları Başbakanlık bütçesinin ilgili tertibi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün 2011 mali yılı bütçesinde yer alan ödeneklerden, Spor Genel Müdürlüğünün 2011 mali yılı harcamaları ise Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün 2011 yılı bütçesinden karşılanır.

(2) Bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl süreyle 190 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 9 uncu maddesindeki sınırlamalara bağlı olmaksızın boş kadrolarda sınıf, unvan

ve derece, dolu kadrolarda derece değişikliği yapmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Gençlik ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri

GEÇİCİ MADDE 8- (1) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü il ve ilçe müdürlükleri Spor Genel Müdürlüğü il ve ilçe müdürlükleri olarak faaliyetlerine devam eder. Bu müdürlere ait her türlü taşınır, taşıt, araç, gereç ve malzeme, varsa her türlü borç ve alacaklar, yazılı ve elektronik ortamdaki her türlü kayıtlar ve diğer dokümanlar hiçbir işleme gerek kalmaksızın Spor Genel Müdürlüğü ile ve ilçe müdürlüklerine devredilmiş sayılır.

Spor Toto Teşkilat Başkanlığının taraf olduğu davalar

GEÇİCİ MADDE 9- (1) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün, Spor toto Teşkilat Başkanlığının iş ve işlemleri nedeniyle taraf olduğu her türlü davalar ve icra takipleri ile sair hukuki ihtilaflardaki aktif ve pasif husumet ehliyeti, bu Kanun Hükmünde Kararnamenin yürürlüğü tarihinde, başka herhangi bir işleme gerek kalmaksızın Spor Toto Teşkilat Başkanlığına devredilmiş sayılır.

Yürürlük

MADDE 32- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararname yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 33- (1) Bu Kanun Hükmünde Kararname hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Abdullah GÜL

CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip Erdoğan

BAŞBAKAN

**Ek 4. Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 6215
madde 10(Bağımsız Federasyonlar).**

BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN

Kanun No. 6215

Kabul Tarihi: 29/3/2011

MADDE 10- 21/5/1986 tarihli ve 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun ek 9 uncu maddesinin başlığı “Bağımsız spor federasyonları” olarak, maddenin bir ila altıncı, dokuz ila onbirinci ve onaltıncı fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, onaltıncı fıkradan sonra gelmek üzere aşağıdaki fıkralar eklenmiş ve madde metninde geçen “özerk” ibareleri “bağımsız” olarak değiştirilmiştir.

“Spor dalı ile ilgili faaliyetleri ulusal ve uluslararası kurallara göre yürütmek, gelişmesini sağlamak, sporcu sağlığı ile ilgili konularda gerekli önlemleri almak, teşkilatlandırmak, federasyonu uluslararası faaliyetlerde temsil etmek ve Tahkim Kurulu kararlarını uygulamakla görevli ve yetkili, özel hukuk hükümlerine tabi bağımsız spor federasyonları kurulur.

Federasyonlar, Merkez Danışma Kurulunun uygun görüşü, Bakanın teklifi ve Başbakanın kararı ile kurulur ve kararın Resmi Gazetede yayımlanması ile tüzel kişilik kazanır. Bu Kanunda belirtilen yükümlülüklerini yerine getirmeyen federasyonların tüzel kişilikleri bu maddede belirtilen usulle iptal edilir ve mal varlıkları Genel Müdürlüğe devredilir.

Genel Müdürlük tarafından bağımsız spor federasyonlarına yapılan yardımlar ile Genel Müdürlük bütçesinden bu federasyonlara tahsis edilen kaynaklar kullanılarak edinilen her türlü taşınır ve taşınmazlar edinim amacı dışında kullanılamaz ve Genel Müdürün izni alınmadan üçüncü kişilere satılamaz ve devredilemez. Genel Müdürlük tarafından yapılan

yardımlar ve tahsis edilen kaynaklar kullanılarak alınan taşınmazların mülkiyeti Genel Müdürlüğe ait olur. Bu taşınmazlar Genel Müdürlüğün mevzuatı çerçevesinde kullanılır. Federasyon malları Devlet malı hükmündedir, haczedilemez. Federasyon faaliyetlerinde görevli bulunanlar, görevleriyle ilgili olarak işlemiş oldukları suçlar bakımından kamu görevlisi sayılır.

Spor federasyonlarının merkezleri Ankara'dadır. Federasyonların merkez teşkilatı; genel kurul, yönetim, denetim, disiplin kurulları ile genel sekreterlikten teşekkül eder.

Federasyon yönetim kurulu, yedi üyeden az, on beş üyeden fazla, disiplin kurulu ise üç üyeden az, beş üyeden fazla olamaz.

Denetim kurulu; iki üyesi seçimle belirlenen, üç üyesi ise Genel Müdürlükçe görevlendirilen beş üyeden oluşur.

Genel sekreter, en az dört yıllık yüksekokul mezunu kişiler arasından görevlendirilir.

Bu fıkra da belirtilen kurulların oluşumu, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esasları ana statüyle, diğer kurulların oluşumu, çalışma usul ve esasları ise talimatlarla belirlenir.

Profesyonel şube kurulması, federasyona spor dalı bağlanması, bağlı spor dallarının ayrılması işlemleri federasyon yönetim kurulunun Genel Müdürlüğe müracaatı üzerine bu Kanunun hükümlerine göre yürütülür. Federasyonların yurt içi bağlantısını sağlamak üzere, illerde federasyon temsilcilikleri kurulabilir. Bağımsız spor federasyonlarının il temsilcileri, federasyon başkanının teklifi ve Genel Müdürün onayı ile görevlendirilir.

Genel kurul federasyonun en üst organıdır. Genel kurulun toplanması ile ilgili her türlü işlemler yönetim kurulunca yürütülür. Genel Müdürlük, genel kurul toplantılarında gözlemci bulundurur. Gözlemci, genel kurul çalışmalarının bu Kanun ile ana statüye uygun olarak yapılıp yapılmadığını denetleyerek, raporunu Bakana sunulmak üzere onbeş gün

içerisinde Genel Müdürlüğe verir. Genel Müdürlük, raporun verildiği, ilgililer ise genel kurulun yapıldığı tarihten itibaren otuz gün içerisinde asliye hukuk mahkemesinde genel kurulun iptalini isteyebilir. Genel kurulun toplanması, üyelerin belirlenmesi, divanın oluşturulması, delege listesine yapılacak itirazlar ve oyların sayımı ile ilgili diğer esas ve usuller ana statüde belirlenir. Genel kurul üye sayısı olimpik ve paralimpik spor dallarında 150'den az 300 üyeden fazla, diğer branşlarda ise 100'den az 200 üyeden fazla olamaz. Genel kurul;

a) Olağan genel kurul; olimpik ve paralimpik spor dallarında ilgili olimpiyat oyunlarının, diğer spor dallarında yaz olimpiyat oyunlarının bitiminden, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra kurulacak federasyonlarda ise; kararın Resmi Gazetede yayımlandığı tarihten itibaren üç ay içerisinde yapılır.

b) Olağanüstü genel kurul;

1) Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu raporlarında yeterli düzeyde görülmeyen veya yapılan denetim sonucu görev başında kalmasında sakınca görülen federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında karar almak üzere Bakanın istemi üzerine,

2) Federasyon yönetim kurulunun kararıyla,

3) Son yapılan genel kurul toplantısında delege olanların en az yüzde 40'ının noter kanalı ile yazılı müracaatıyla,

4) Federasyon başkanının istifası, başkan olma şartlarından herhangi birisini kaybetmesi veya ölümü halinde,

olağanüstü toplanır.

c) Mali genel kurul iki yılda bir ana statülerinde belirtilen tarihte yapılır. Mali genel kurulda ibra edilmeyen veya üçüncü fıkranın (b) bendinde belirtilen hallerde başkan ve yönetim kurulu üyelerinin yerine kalan süreyi tamamlamak üzere en geç altmış gün içerisinde seçimli olağanüstü genel kurul toplanır. Ancak, üçüncü fıkranın (b) bendinin (2) ve (3) numaralı alt bentlerinde belirtilen hallerde, son toplantı tarihinden itibaren altı ay

geçmeden veya olimpik ve paralimpik branşlarda olimpiyat oyunlarının yapılmasına altı aydan az süre kalmış ise olağanüstü genel kurul toplantısı yapılamaz.

Genel kurul; üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alınır. Seçimde en fazla oyu alan aday ve listesi seçilmiş sayılır. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamaması halinde, takip eden günde çoğunluk aranmaksızın toplanır. Ancak, toplantıya katılanların sayısı seçimle belirlenen kurulların asıl üye sayısının iki katından aşağı olamaz. Olağan ve olağanüstü genel kurullarını bu maddede öngörülen süre ve esaslar dahilinde yapmayan federasyonların genel kurulları Tahkim Kurulunca oluşturulacak üç kişilik komisyon marifetiyle altmış gün içerisinde yapılır ve federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyeleri hakkında mevzuata uymamaktan dolayı idari ve adli işlem başlatılır. Genel kurul çağrısı ve gündemi, toplantı tarihinden en az otuz gün önce; faaliyet raporu, denetleme raporu ile bütçe tasarısı ise en az onbeş gün önce federasyonun ve Genel Müdürlüğün resmi internet sitesinde üyelere duyurulur. Seçimler tek liste halinde gizli oy, açık tasnif şeklinde yapılır. Genel kurulun yapılacağı tarihten geriye doğru en az bir yıl önce faal sporculuğu, hakemliği, antrenörlüğü bırakmamış kişiler ile federasyonda maaşlı veya ücretli çalışanlar genel kurul üyesi olamazlar. Genel kurulda kulüplerin delege sayısı, toplam delege sayısının yüzde 60'ından az olamaz. Genel kurulun delege sayısının yüzde 10'u Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşur. **Genel kurulun görevleri şunlardır:**

- a) Ana statüyü yapmak, değiştirmek.
- b) Başkan, yönetim, denetim ve disiplin kurulu üyelerini seçmek.
- c) Yönetim kurulu tarafından hazırlanan faaliyet programını, bütçeyi onaylamak ve gerektiğinde bütçe harcama kalemleri arasında değişiklik yapmak konusunda yönetim kuruluna yetki vermek.

ç)Yönetim kuruluna, taşınmaz mal alımı-satımı ile uluslararası federasyonlara karşı mali taahhütlerde bulunmak için yetki vermek.

d) Yönetim kurulu faaliyet ve mali raporlarının ibra edilip edilmemesini oylamak.

e) Kanun ile verilen diğer görevleri yapmak.

Federasyon başkanı adaylarında aşağıdaki şartlar aranır:

a) T.C. vatandaşı olmak.

b) En az lise mezunu olmak.

c) Kesinleşmiş sigorta veya vergi borcu olmamak.

ç) Tahkim Kurulu, Genel Müdürlük ceza kurulları veya spor federasyonlarının ceza veya disiplin kurullarınca son beş yıl içerisinde bir defada üç ay veya toplam altı ay hak mahrumiyeti cezası almamış olmak.

d) Anayasal düzene ve bu düzenin işleyişine karşı suçlar ile casusluk, zimmet, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, yağma, dolandırıcılık, sahtecilik, güveni kötüye kullanma, hileli iflas gibi yüz kızartıcı veya şeref ve haysiyeti kırıcı suçtan veya ihaleye fesat karıştırma, edimin ifasına fesat karıştırma, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, kaçakçılık, vergi kaçakçılığı ve haksız mal edinme suçlarından hükümlü bulunmamak.

Federasyonların sportif başarılarını, plan ve projelerini kontrol etmek, faaliyetlerini değerlendirmek, geliştirmek ve izlemek üzere Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu kurulur. Kurul; Bakan tarafından spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam ve benzeri görevlerde veya kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektörde üst düzey görevlerde bulunmuş kişiler arasından iki yıl için görevlendirilecek, bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir raportör ile dört üyeden oluşur. Toplantıda karar alınabilmesi için en az beş üyenin katılması şarttır. Kararlar salt çoğunlukla alınır. Mazeretsiz olarak üst üste dört toplantıya katılmayan üyelerin üyeliği sona erer. Kurulun sekretarya hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Kurulun görevleri şunlardır:

a) Spor federasyonlarının Bakana verecekleri taahhütnamenin esaslarını belirlemek ve yıl sonu itibarıyla taahhütlerine uyup uymadıklarını değerlendirerek Bakana sunmak.

b) Federasyonlar tarafından hazırlanan master planını, performans ölçütlerini, amaç ve hedeflerini incelemek, uluslararası federasyonların statü ve talimatlarını gözeterek hizmet kalite standartlarını belirlemek.

c) Bakana sunulan taahhütname ile master planı ve performans ölçütlerine uyulup uyulmadığı konusunda altı ayda bir Bakana rapor vermek.”

“Tahkim Kurulu, bu maddenin üçüncü fıkrasının (b) bendinin (1) numaralı alt bendi ile dördüncü fıkrasında belirtilen hallerde federasyonu genel kurula götürecek komisyonu belirler. Federasyon başkanı ile yönetim, disiplin ve denetim kurulu üyelerinin, spor ahlakına ve disiplinine aykırı davranışlarının tespiti halinde Bakan tarafından Genel Müdürlük Merkez Ceza Kuruluna sevk edilmeleri sonucunda, Merkez Ceza Kurulunca verilecek kararlara karşı, ilgililerin itirazı üzerine karar verir.

Tahkim Kurulu, görevinde bağımsız ve tarafsızdır. Üyeler, istifa etmedikçe veya çekilmiş sayılmadıkça, yerlerine yenisi görevlendirilemez. Federasyonların veya spor kulüplerinin kurullarında görevli olanlar ile ihtar cezası dışında sportif ceza alanlar ve maddenin beşinci fıkrasının (d) bendinde belirtilen suçlardan ceza alanlar Tahkim Kurulu üyeliği yapamazlar.

Tahkim Kurulu ile Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu üyelerine bir ayda dört toplantıyı geçmemek üzere, görev yapılan her gün için uhdesinde kamu görevi bulunanlar bakımından (5.000), bulunmayanlar bakımından (6.000) gösterge rakamının Devlet memuruna uygulanan aylık katsayıyla çarpımı sonucunda bulunulacak miktarı geçmemek üzere huzur ücreti ödenir. Tahkim Kurulu ile Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu tarafından görevlendirilen bilirkişi ve uzmanların ücretleri Genel Müdürlükçe karşılanır.”

“Federasyonların her türlü faaliyetlerinin denetimi; genel kurul, denetim kurulu ve Bakan tarafından görevlendirilecek denetim elemanlarınca yapılır. Federasyon harcamalarının yerindelik denetimi yetkili kurullarınca, Genel Müdürlükçe yapılan her türlü yardımların amaca uygunluğu ve denetimi ise Genel Müdürlükçe yapılır. Genel Müdürlük tarafından yapılan ayni ve nakdi yardımların mevzuata ve amacına uygun olarak harcanmaması halinde oluşacak zarar, kusurları bulunan federasyon başkanı ve yönetim kurulu üyelerinden tahsil edilir ve bunlar hakkında suç duyurusunda bulunulur. Teknik elemanlar ve sporculara ödenecek ücretler hariç, federasyonda çalışan personel ve diğer görevlilere verilecek ücret ve yolluklar kamu kaynakları ve Spor Toto Teşkilat Başkanlığından sağlanan reklam gelirlerinden karşılanamaz.”

“Federasyonlar; sporcu, antrenör, hakem ve benzeri spor elemanları ile spor kulüplerine ve sponsorluklara ait istatistiki bilgileri üç ayda bir Genel Müdürlüğe göndermek zorundadırlar. Federasyonlar, Genel Müdürlük ile uluslararası federasyonların belirlediği eğitim kriterlerine uygun olarak işbirliği içerisinde antrenör, hakem ve benzeri diğer spor elemanlarını yetiştirirler.

Federasyonlar, faaliyette bulundukları spor dalları ile ilgili olarak bağlı oldukları uluslararası federasyonun kurallarını göz önünde bulundurarak hangi eylem ve davranışlara ne tür sportif ceza verileceğini, ceza talimatında düzenler. Federasyonların programında yer alan veya izni ile yapılan faaliyetlerden dolayı sportif ceza verme yetkisi federasyon disiplin/ceza kuruluna aittir. Federasyonların ana statüsü Resmi Gazetede, ana statüye dayanılarak hazırlanan yönetmelik dışındaki talimat ile diğer alt düzenleyici işlemler ise Genel Müdürlüğün internet sitesinde yayımlanır.

Spor federasyonları ile ilgili olarak bu Kanunda hüküm bulunmayan konularda 4/11/2004 tarihli ve 5253 sayılı Dernekler

Kanunu ile 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu hükümleri uygulanır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait alacaklar hariç olmak üzere, spor kulüplerinin Spor Toto Teşkilat Başkanlığı nezdinde ki isim haklarından doğan alacakları haczedilemez ve bu alacaklar devir ve temlik edilemez.”

MADDE 11- 3289 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesinden sonra gelmek üzere aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“Tahkim Kurulunun çalışma usul ve esasları

EK MADDE 9/A- Tahkim Kurulu, en az beş üyenin katılımıyla toplanır ve oy çokluğuyla karar alır. Oyların eşitliği halinde Başkanın kullandığı oyun tarafı çoğunluk sayılır.

Kurulun görev alanına giren konularda başvurular, ilgili kişiler ile kulüp başkanları veya yetkili kılınan idarecileri tarafından, Tahkim Kurulu Başkanlığına hitaben yazılmış dilekçeyle yapılır. Dilekçeler, doğrudan Kurula verilebileceği gibi posta ile de iadeli taahhütlü gönderilebilir. Başvuruların teslim veya postaya verilmesi, başvuru tarihi olarak kabul edilir. Kurula başvuru ücreti; sporcular için (2.000) gösterge, diğer başvurularda ise (4.000) gösterge rakamının memur aylıklarına uygulanan katsayı ile çarpımı sonucu bulunan tutardaki meblağ, Genel Müdürlük bütçesine gelir kaydedilir. İtirazın kabulü halinde başvuru ücretleri iade edilir. Kurulun sekretarya hizmetleri Genel Müdürlük tarafından yürütülür. Kurul ihtiyaçları için her yıl Genel Müdürlük bütçesine gerekli ödenek konulur.

Kurula başvuru süresi, federasyon yönetim kurulu kararı ile disiplin veya ceza kurulu kararının yazılı bildiriminden itibaren on gündür. Başvuru sahibi dilekçesinde; tarafları, konuyu, hukuki sebepler ile dayanılan delilleri ve taleplerini belirtmek zorundadır. Başvuru tarihinden itibaren en geç beş gün içerisinde başvuru ücreti ile diğer giderlerin yatırıldığına ilişkin makbuzun ibraz edilmemesi halinde itiraz yapılmamış sayılır.

Başvuru dilekçeleri, Kurul evrakına kayıt sırasına göre ve varsa ivedilik durumları da dikkate alınarak incelenir. Başkanın uygun görmesi halinde

bir üye dosyayı; görev, merci atlanması, ehliyet, menfaat, süre aşımı konularında ve esastan inceleyerek görüşünü en geç beş gün içinde bildirir. Başkan, Kurul üyesi olmayan ancak konusunda uzman kişi veya kişileri ücretini de belirlemek suretiyle bilirkişi olarak görevlendirebilir.

Kurul, merci atlanması halinde dilekçeyi gerekli işlem için ilgili yere gönderir ve başvuru sahibine de bildirimde bulunur. İlk incelemede herhangi bir aykırılık görülmemesi halinde veya biçimsel eksikliklerin giderilmesi üzerine dilekçe, karşı tarafa ve ihbarı gerekli görülen diğer kişilere tebliğ olunur. Karşı taraf, tebliğ tarihinden itibaren en geç on gün içinde cevap dilekçesini vermek zorundadır. Dilekçede, maddî ve hukukî açıklamalar ile deliller ve talepler yer alır ve bunlara ilişkin belgeler eklenir.

Tamamlanan dosya, dosyayı inceleyen üyenin düşüncesi veya bilirkişi raporu ile birlikte Kurula sevk edilir. Kurul, incelemesini evrak üzerinde yapabileceği gibi tarafların sözlü açıklamalarına da başvurabilir.

Kurula başvuru icra ve infazı durdurmaz. Ancak; Kurul, ivedi durumlarda, ilgilinin talepte bulunması koşuluyla, başvuru veya itiraz konusu kararda hukuka açıkça aykırılık bulunması halinde ve yargılamanın seyrini dikkate alarak, icra veya infazın durdurulmasına karar verebilir. Kurul, haklı ve gerektirici nedenlerin bulunması halinde ihtilafla doğrudan ilgili konularda ihtiyati tedbir kararı verebilir.

Kurul kararını; kanun, ulusal ve uluslararası federasyonların kuralları, kanunların usule ilişkin hükümleri ile dosya münderecatı, tanık beyanları, bilirkişi incelemesi ve her türlü delile göre adalet ve nasafet esasları dairesinde tesis eder. Zorunlu haller dışında sportif faaliyetlere ilişkin iş ve işlemlerde en geç on iş günü, diğer hususlarda ise en geç üç ay içerisinde kararını verir. Kurul; itirazın reddine, kabulüne veya itiraz konusu kararın değiştirilerek karara bağlanmasına hükmedebilir. Kararlar gerekçeli olur. Varsa muhalefet şerhleri eklenir.

Kısa karar, ilgiliye ve federasyon başkanlığına faks ve internet üzerinden derhal bildirilir ve federasyon ile ilgililer tarafından uygulanmaya

başlanır. Gerekçeli karar daha sonra tebliğ olunur. Kararlar, 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununun 38 inci maddesi hükmü uyarınca ilam mahiyetinde sayılır.

Taraflar, kararın tebliğ tarihinden itibaren on gün içinde verilen karara karşı karar düzeltme yoluna başvurabilirler. 18/6/1927 tarihli ve 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun kararların açıklanması, maddî hataların düzeltilmesi veya yargılamanın yenilenmesi halleri dışında Kurul aynı konuda tekrar karar veremez.”

MADDE 12- 3289 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 11- Bu Kanun ile çıkarılması öngörülen düzenlemeler yürürlüğe girinceye kadar mevcut düzenlemelerin bu Kanuna aykırı olmayan hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte; 3289 sayılı Kanunun ek 9 uncu maddesine göre özerk olan spor federasyonları bu Kanuna göre kurulmuş bağımsız spor federasyonu olarak kabul edilir. Diğer kanunlarda özerk spor federasyonlarına yapılan atıflar, bağımsız spor federasyonlarına yapılmış sayılır.

Tahkim Kurulunun asıl ve yedek üyeleri, bu maddenin yayımı tarihinden itibaren otuz gün içerisinde görevlendirilir.

Bu Kanunla tüzel kişilik kazanan spor federasyonları, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra yapılacak ilk ilgili olimpiyat oyunlarının bitim tarihlerinden itibaren üç ay içerisinde genel kurullarını yaparak hukuki yapılarını bu Kanuna uygun hale getirmek zorundadırlar.”

11. ÖZGEÇMİŞ

Ad : Selda
Soyad : KOCAMAZ
Doğum Yeri : ANKARA
Doğum Tarihi : 04.11.1982
Eğitimi :

2003-2007 Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor
Yüksekokulu Spor Yöneticiliği
2009-2011 Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü
Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Spor
Yönetim Bilimleri Yüksek Lisans Programı

12. TEŞEKKÜR

Türkiye’de sporun yönetsel yapısı içinde spor federasyonlarının özerklik öncesinde ve sonrasında idari, mali, sportif başarı ve sistem içersindeki rolü, değişimi ve sonuçlarının incelendiği bu tez çalışması süresince beni yönlendiren ve araştırmanın her aşamasında bilgi, deneyim ve desteğini benden esirgemeyen danışman Hocam Sayın *Yrd. Doç. Dr. Tekin Çolakoğlu’na*

Tezimde emeği geçen ve üniversite hayatım süresince, desteğini esirgemeyen, rahmetli hocam Sayın Prof. Dr. Faik İmamoğlu’na

Öğrenim hayatım süresince her zaman desteğini hissettiğim ve en kötü zamanlarımda yanımda olan, bilimsel duruşu ve saygıdeğer kimliğiyle örnek aldığım hocam Sayın Prof. Dr. Azmi Yetim’e

Çalışmam süresince fikir ve görüşleriyle yol gösteren, tezin her aşamasında yardımcı olan Arş. Gör. Dr. Esin Esra Erturan Öğüt’e

Araştırmam boyunca yardım ve desteklerini benden esirgemeyen Spor Genel Müdür Yardımcısı Sayın Nuri Demirci’ye, Gülay Özen’e, Hakan Karakaya’ya, Ego Spor Genel Sekreteri Sayın Haldun Aydın’a, Av.Yeliz Özkıraç Başarır’a, Uğur Özer’e ve Tez çalışmam esnasında bana kıymetli zamanlarını ayıran değerli Yöneticilere, Federasyon Başkanlarına,

Benim için hayatımda sığınabileceğim yegâne liman olan ve şefkatlerini yüreğimde her zaman hissettiğim, ideallerimi gerçekleştirmemde desteklerini esirgemeyen sevgili aileme,

Teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.